

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ.
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΡΑΣΕΙΣ, ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΟΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.**

ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Σπουδαστής

ΚΟΤΣΙΦΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Εποπτεύουσα Καθηγήτρια

Δρ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Καθηγήτρια

ΠΑΤΡΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

2013

0

Πρόλογος

Σε αυτή την πτυχιακή εργασία θα μάθουμε για το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ) μέσα από μια αναλυτική περιγραφή του τι είναι και πως λειτουργεί. Πέραν των στοιχείων που συνέλεξα από την επίσημη ιστοσελίδα του ΙΜΕ και παρουσιάζονται αναλυτικά στην εργασία, πραγματοποίησα μία επίσκεψη στους χώρους του για να δω από κοντά αυτά για τα οποία θα έγραφα. Κατά την επίσκεψη μου έκανα και μια μικρή έρευνα για την άποψη των επισκεπτών, την οποία και θα παρουσιάσω μέσα στην εργασία.

Να ευχαριστήσω στο σημείο αυτό τις: Γρηγοροπούλου Μαρία υπεύθυνη του τμήματος Μουσειοπαιδαγωγών του ΙΜΕ, Κιουντούζη Άσπα μουσειοπαιδαγωγός, Μπράβου Βέρα και Τζανέτου Μαργαρίτα υπάλληλους υποδοχής, για την βοήθεια τους και την διευκόλυνση που μου παρείχαν κατά την επίσκεψή μου.

Και τέλος την κύρια Ζαφειροπούλου Αναστασία εποπτεύουσα καθηγήτρια για την καθοδήγηση και την επιλογή του θέματος, που μου έδωσε την δυνατότητα να ανακαλύψω ένα τόσο όμορφο μέρος.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε με το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού και θα προσπαθήσουμε μέσα από μια μικρή έρευνα που κάναμε και τα στοιχεία ερευνών να δούμε αν η λειτουργία του προσφέρει κάτι στον πολιτιστικό τουρισμό της χώρας μας.

Θα δούμε αρχικά τους τομείς του Ιδρύματος, με τι καταπιάνεται, την τεχνολογία του, την δράση του εντός και εκτός συνόρων. Τις εγκαταστάσεις του και τα όσα προσφέρουν. Τα μελλοντικά σχέδια του Ιδρύματος, τις εκθέσεις τις προβολές, τα πρόσωπα, τα έργα του. Τις διακρίσεις και τις καινοτομίες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα πάρετε μια ιδέα για το τι θα δείτε στην επίσκεψη σας στους χώρους του Ιδρύματος, μέσα από την προσωπική μου εμπειρία. Έπειτα θα δούμε τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήσα μέσω ερωτηματολογίου για την άποψη των επισκεπτών του χώρου

. Στη συνέχεια θα πούμε λίγα λόγια για τα μουσεία και την εξέλιξη τους και γιατί το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού είναι μουσείο. Όπως και για το τι είναι πολιτιστικός τουρισμός, πως συνδέεται με το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού και πως προσφέρει στον γενικό τουρισμό της χώρας.

Τέλος θα αναφερθώ στα συμπεράσματα μέσα από την προσωπική έρευνα και τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Το πώς καταλαβαίνω από την έρευνα ότι το Ίδρυμα προσφέρει στον πολιτιστικό τουρισμό και δεν πρέπει να μείνει ανεκμετάλλευτο από τους αρμόδιους φορείς ειδικά στα δύσκολα χρόνια που διανύουμε και χρειαζόμαστε έσοδα από όπου είναι δυνατό.

Λέξεις κλειδιά

IME: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

ΕΛ.ΣΤΑΤ: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	1
Περίληψη.....	2
Λέξεις κλειδιά	2
Εισαγωγή.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	9
ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	9
I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	9
§ Τομείς	11
II. ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	15
1.1 Τομέας έρευνας & διαχείρισης πολιτισμικής πληροφορίας.....	15
1.1.1. Τμήμα ιστορίας αρχαιολογίας	15
1.1.1.1 Ιστορία και ψηφιακές τεχνολογίες.....	16
Δεδομένα και ψηφιακή μορφή.....	17
Σκοπιμότητα.....	18
Οντολογικές προσεγγίσεις	18
Το ιστορικό έργο στο Διαδίκτυο	19
Το ιστορικό έργο και οι ψηφιακές μορφές του	19
Κείμενο και πολυμέσα	20
Ιστορικές σπουδές.....	21
Επιστημολογικά πρότυπα	21
Πηγές.....	22
1.1.1.2 Έργα και προγράμματα.....	23
Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού	23
Πύλη του Αιγαίου	25
E-HISTORY	26
Ιστορικοί Κόμβοι στο Διαδίκτυο	27
Εκδόσεις - Παραγωγές.....	30
Εκπαίδευση επιμόρφωση	32
Συνέδρια.....	36
Ημερίδες.....	36
Συμμετοχές.....	36
1.1.2. Τμήμα γενεαλογίας & προφορικής ιστορίας.....	42

1.1.2.1 Το τμήμα	42
1.1.2.2 Έργα	43
1.1.2.3 Εκδηλώσεις	45
1.1.2.4 Συνεργασίες	45
1.1.3. Τμήμα χαρτογραφίας & αρχιτεκτονικών σχεδίων	46
Αρχιτεκτονικοί ανασχεδιασμοί.....	46
Τρόπος Εργασίας	47
1.1.4. Βιβλιοθήκη.....	47
1.1.4.1 Συλλογή.....	47
1.1.4.2 Δωρεές.....	48
1.1.5. Φωτοθήκη	48
1.1.6. Τμήμα επιμέλειας μετάφρασης.....	49
1.1.7. Τμήμα διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων.....	49
1.2 Τμήμα Διαδικτύου – Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών	49
1.2.1 Έργα	50
1.3 Τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας	56
1.3.1 Το τμήμα	56
1.3.2 Συστήματα.....	57
1.3.3 Παρουσιάσεις	58
1.3.4 Συνεργασίες.....	61
Διαδραστικά Καλλιτεχνικά Περιβάλλοντα	61
Ανάπτυξη Αλγορίθμων Ρεαλιστικής Απόδοσης.....	61
Εικονικά Περιβάλλοντα Συνεργασίας μέσω Δικτύου	61
Εξατομικευμένη Πληροφόρηση Επισκεπτών: MPIRO.....	61
CREATE.....	61
1.3.5 Τεχνολογία & Εξοπλισμός.....	62
1.4 Τμήμα Κινηματογραφικών Παραγωγών	63
1.4.1 Το τμήμα	63
1.4.2 Έργα	64
1.4.3 Συνεργασίες – Συμμετοχές & Βραβεία.....	64
Συνεργασίες	64
Συμμετοχές & Βραβεία.....	64

1.4.4 Άλλες δραστηριότητες	65
III. ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ»	67
2.1 Ελληνικός Κόσμος.....	67
2.1.1 Ιστορία.....	67
2.1.2 Ταυτότητα	68
2.1.3 Μελλοντικά σχέδια	68
2.2 «ΘΕΑΤΡΟΝ»	70
2.2.1 Αίθουσες.....	71
Αίθουσα Αντιγόνη	71
Αίθουσα Ιφιγένεια.....	72
Αίθουσα Ισμήνη.....	72
Αίθουσες Πολλαπλών Χρήσεων.....	73
2.2.2 Παραστάσεις – Συναυλίες – Εκδηλώσεις -Συνέδρια.....	73
2.3 Η «Θόλος»	74
2.3.3 Προβολές.....	75
2.3.4 Τεχνολογία	76
2.3.5 Υλοποίηση.....	78
Κατασκευή	79
Αρχιτεκτονικά Σχέδια	79
2.4 Δραστηριότητες	79
Εκθέσεις.....	79
Εικονική Πραγματικότητα.....	80
Εστία Κυβερνοχώρου	81
Τρόποι Συμμετοχής.....	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	84
Η ΕΡΕΥΝΑ, Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.84	
I. Η έρευνα και η επίσκεψη.....	84
1.1 Ερωτηματολόγιο.....	84
1.2 Η εμπειρία μου	96
Ο πλανήτης σε χρειάζεται! Ζήσε στο 2050	96
Έκθεση «130 χρόνια Νίκος Καζαντζάκης».....	97
Αποστολή: παγωμένη Ανταρκτική	97
Δαρβίνος: το μυστήριο της φύσης.....	98

II. Ο πολιτιστικός τουρισμός και το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	99
1.1 Οι έννοιες μουσειακή πολιτική και μουσείο	99
1.2 Οι νέες τάσεις μουσείων.....	101
1.3 Ο πολιτιστικός τουρισμός.....	102
1.4 Οι νέες τεχνολογίες στον πολιτιστικό τουρισμό	104
1.5 Το ΙΜΕ μέσα από στατιστικά.....	105
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	108
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	108
Βιβλιογραφία.....	110
Ελληνική	110
Ξένη.....	110
Ηλεκτρονικές σελίδες	111

Εισαγωγή

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού ιδρύθηκε με σκοπό να διατηρήσει ζωντανή την ιστορική μνήμη και την ελληνική παράδοση, να κάνει συνειδητή την οικουμενική διάσταση του Ελληνισμού και να προβάλλει τη συμβολή του στην εξέλιξη του πολιτισμού, έτσι ώστε το παρελθόν να αποτελέσει σημείο αναφοράς για τη διαμόρφωση του παρόντος και του μέλλοντος και να εμπνευστεί και πάλι η σύγχρονη σκέψη από το ελληνικό πνεύμα.¹

Για να επιτύχει τον σκοπό του το Ίδρυμα ασχολείται με την διάδοση του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής ιστορίας, δίνοντας έμφαση στο Μείζονα Ελληνισμό.

Η Ελλάδα και ο Ελληνισμός είναι δύο όροι που στο πέρασμα των αιώνων μεγαλώνουν και μικραίνουν ανάλογα με τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συγκυρίες. Σήμερα με τον όρο «Ελλάδα» εννοούμε τον γεωγραφικό χώρο που καθορίζεται από τα διοικητικά σύνορα του κράτους μας. Με τον όρο «Ελληνισμός» όμως εννοούμε τους Έλληνες σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης από την Αρχαιότητα ως σήμερα.

Περίπου 3.000 χρόνια πριν οι κάτοικοι του ελλαδικού χώρου άρχισαν, για διάφορους οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς λόγους να ταξιδεύουν και να εγκαθίστανται σε όλους τους γεωγραφικούς χώρους που ήταν τότε γνωστοί και προσιτοί. Η πορεία αυτή συνεχίστηκε στο πέρασμα των χρόνων και σήμερα έχουμε δραστήριες ελληνικές κοινότητες σε όλον τον κόσμο. Είναι όλες αυτές οι κοινότητες που δημιουργήθηκαν στο πέρασμα των αιώνων που αποκαλούνται «Μείζον Ελληνισμός».

Το Ίδρυμα, λοιπόν έρχεται να καταγράψει την ιστορία και την συμβολή του Ελληνισμού της διασποράς από τα αρχαιότατα χρόνια ως σήμερα, ώστε να αποτελέσει κτήμα εσαεί της ανθρωπότητας. Η πραγμάτωση του σκοπού αυτού επιτυγχάνεται με:²

- Την οργάνωση Ιστορικού και Πολιτιστικού Κέντρου με θέμα το Μείζονα Ελληνισμό, η προβολή των εκθεμάτων του οποίου βασίζεται στην αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.
- Τη διοργάνωση συνεδρίων, σεμιναρίων και προβολών και την παραγωγή έντυπων εκδόσεων και υλικού σε ηχητικές, οπτικές ή άλλες αποτυπώσεις της σύγχρονης τεχνολογίας, με περιεχόμενο επιστημονικό ή εκπαιδευτικό που σχετίζεται με τους σκοπούς τους Ιδρύματος.
- τη διαχείριση της ιστορικής και πολιτιστικής πληροφορίας μέσα από την έρευνα, τη συγγραφή και επιμέλεια κειμένων, τη συλλογή υλικού τεκμηρίωσης, τη λειτουργία Φωτοθήκης, Βιβλιοθήκης, Τμήματος Γενεαλογίας κ.ά.
- Την οργάνωση ερευνητικών προγραμμάτων και ομάδων εργασίας σε σχέση με το αντικείμενο αυτό.

¹ <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=80>

² <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=80>

- Την οργάνωση και υποστήριξη μαθημάτων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και μεταπτυχιακών σπουδών για το Μείζονα Ελληνισμό για Έλληνες και ξένους.
- Τη θεσμοθέτηση, προκήρυξη και χορήγηση οικονομικών ενισχύσεων για την προώθηση ερευνών και μελετών που σχετίζονται με τους σκοπούς του Ιδρύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ), είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με κοινωφελή, πολιτιστικό, μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και έδρα την Αθήνα. Η ίδρυση του κυρώθηκε το 1993 με νόμο της Βουλής των Ελλήνων. Το ΙΜΕ αποτελεί όραμα, δημιουργία και χρηματοδότηση της οικογένειας του Λάζαρου Εφραίμογλου.

Ο Λάζαρος Εφραίμογλου γεννημένος το 1932 στην Αθήνα από γονείς πρόσφυγες από τη Σπάρτη Πισιδίας της Μικράς Ασίας αναφέρει πως δημιουργήθηκε η «Ιδέα» του Ιδρύματος:

«Ήταν καλοκαίρι του 1992. Ταξίδευα ως αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Ευρώπης και αρχηγός της ελληνικής αποστολής από τα παράλια προς το κέντρο της Μικράς Ασίας.

Ξαφνικά, μέσα από τα πεύκα ξεπρόβαλε μια αρχαία πόλη και τα ίχνη ενός μεγάλου ναού. Στο χάρτη δεν υπήρχε καμία ένδειξη. Κανένας τουριστικός οδηγός δεν ανέφερε κάποια αρχαία ή έστω παραλλαγμένη ονομασία.

Όταν αργότερα έψαξα να βρω το όνομα της ξεχασμένης αυτής πόλης, αιφνιδιάστηκα. Λεγόταν Εύρωμος. Σκέφτηκα ότι σίγουρα θα υπήρχαν και άλλες αρχαίες ελληνικές πόλεις που δε γνωρίζαμε. Αισθάνθηκα ντροπή που ως Έλληνας δεν είχα μέχρι εκείνη τη στιγμή κάνει κάτι για να καλύψω αυτό το κενό στις γνώσεις για την πατρίδα μας. Όταν υπάρχουν χώρες που αν και δε διαθέτουν μακρά παράδοση εντούτοις προβάλλονται με τον καλύτερο τρόπο, τότε η Ελλάδα οφείλει να δημιουργήσει ένα ίδρυμα που θα μπορέσει να αναπαραστήσει μια πορεία δέκα χιλιάδων χρόνων και να βοηθήσει τους Έλληνες να αποκτήσουν βαθύτερη αίσθηση της ιστορικής τους υπόστασης.

Την ίδια στιγμή, η ιδέα για τη δημιουργία του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού πήρε μορφή. Οι βασικοί στόχοι θα ήταν δύο: αφενός η παρουσίαση της ελληνικής ιστορίας από τους πρώτους αιώνες έως σήμερα, αξιοποιώντας σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, και αφετέρου η καταγραφή, μελέτη και έκθεση της παρουσίας του Ελληνισμού στον εκτός Ελλάδας γεωγραφικό χώρο.

Παρ' όλες τις δυσκολίες που μια τέτοια προσπάθεια εμπεριέχει, είμαστε σήμερα σε θέση να παρουσιάσουμε ένα τμήμα από τις πολυσχιδείς μας δραστηριότητες, με προεξέχουσα την πρωτοποριακή για την Ελλάδα χρήση των διεθνών ψηφιακών δικτύων, καθώς επίσης και να μιλήσουμε για τα μελλοντικά μας σχέδια. Με την πρόσφατη εξεύρεση και αγορά κατάλληλων χώρων άρχισε να δρομολογείται και ένας από τους βασικότερους σκοπούς μας, που είναι η ανέγερση του Πολιτιστικού Κέντρου του Ιδρύματος.

Εκείνο που μας κινεί είναι η πεποίθηση ότι η γνώση και η κατανόηση της ιστορίας του Ελληνισμού δίνει ιδιαίτερο νόημα στον τρόπο ζωής των σύγχρονων Ελλήνων.

Πιστεύω ακράδαντα ότι δεν είμαστε οι μόνοι που έχουμε αυτές τις επιθυμίες, ανησυχίες και όνειρα. Για το λόγο αυτό, το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού φιλοδοξεί να ανήκει σε όλους τους Έλληνες.

Είμαστε βέβαιοι ότι η προσπάθειά μας θα βρει φίλους, άξιους συνεχιστές, αλλά και μιμητές, ούτως ώστε η πολύτιμη πολιτιστική κληρονομιά μας να διασωθεί και να μεταλαμπαδευτεί στις νεότερες γενιές, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.»³

Το 1993 με δωρεά της οικογένειας Εφραίμογλου που ανερχόταν στα 1,2 δισεκατομμύρια δραχμές το όραμα αρχίζει να παίρνει μορφή. Από την πρώτη στιγμή διαφαίνεται ο πρωτοποριακός χαρακτήρας του Ιδρύματος, μέσα από τις καταστατικές επιταγές, μία εκ των οποίων προβλέπει η υλοποίηση των στόχων να στηρίζεται στις δυνατότητες που παρέχει η νέα τεχνολογία. Από πολύ νωρίς και παράλληλα με τις προσπάθειες εξεύρεσης χώρου για την δημιουργία του Κέντρου Πολιτισμού, η διοίκηση του Ιδρύματος προχώρησε στην αξιοποίηση του διαδικτύου παρουσιάζοντας στην ελληνική και διεθνή κοινότητα τους πρώτους ελληνικούς κόμβους ιστορικού περιεχομένου. Την ίδια στιγμή δημιούργησε το εργαστήριο τρισδιάστατων αναπαραστάσεων, το οποίο στην πρώτη του εργασία η οποία ήταν ενταγμένη σε ένα ντοκιμαντέρ, απέσπασε το 1^ο βραβείο Αρχαιολογικού ντοκιμαντέρ στην Αμιένη. Αυτή ήταν μόνο η αρχή.

Το 1998 εγκαινιάζετε το Κέντρο Πολιτισμού του ιδρύματος «Ελληνικός Κόσμος» αρχικά σε μία έκταση 16 στρεμμάτων. Η στέγαση του γίνεται σε ένα παλιό βιομηχανικό κτήριο. Διατηρώντας σημαντικά στοιχεία της αρχικής του χρήσης, το κτήριο μετασκευάστηκε σε ένα υπερσύγχρονο, ζωντανό μουσείο που επιδιώκει να γίνει πηγή μάθησης και να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σύγχρονης «κοινωνίας της γνώσης». Το κτήριο βρίσκεται στην οδό Πειραιώς 254, στον παλιό βιομηχανικό άξονα Αθήνας – Πειραιά. Σήμερα ο Ελληνικός Κόσμος καταλαμβάνει έκταση 60 στρεμμάτων. Ο χώρος βρίσκεται σε μια συνεχή αναδιαμόρφωση για να καλύψει τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες του Κέντρου. Το 2004 εγκαινιάστηκε το κτήριο 7 ως πολυχώρος πολιτισμού και φιλοξένησε ποικίλες εκδηλώσεις, όπως εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, συνέδρια και σεμινάρια. Το Μάρτιο του 2006 ολοκληρώθηκε το κτήριο στο οποίο στεγάζεται το τελειότερο, αυτή τη στιγμή, σύστημα Εικονικής Πραγματικότητας του «Ελληνικού Κόσμου», τη «Θόλο», χωρητικότητας 130 ατόμων.⁴ Είναι ένα κτήριο μοναδικής αρχιτεκτονικής με μοναδική τεχνολογική υποδομή. Πολλοί θα πουν ότι μοιάζει με το πλανητάριο, στην ουσία όμως στο μόνο το οποίο μοιάζουν είναι το ημισφαιρικό σχήμα της επιφάνειας προβολής. Εξωτερικά, εξαιτίας των επάλληλων δακτυλίων που περιβάλλουν το εξωτερικό της κέλυφος και του ειδικού φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας, δίνει την

³ <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=81>

⁴ <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=82>

αίσθηση πως είναι ένα ουράνιο σώμα που στροβιλίζεται. Οι προβολές της «Θόλου» είναι διαδραστικές, δημιουργώντας στον επισκέπτη μια μοναδική εμπειρία που χαρακτηρίζεται από άμεση ανταπόκριση, πρωτοτυπία, ευελιξία και ζωντάνια.

Στις 20 Μαρτίου 2008 εγκαινιάζεται ένα κτήριο πολλαπλών χρήσεων, το «Θέατρον», χωρητικότητας 1100 ατόμων. Ένας χώρος με πολυμορφικότητα, υπερσύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό, τεχνικές προδιαγραφές βασισμένες στα υψηλότερα πρότυπα, με μοναδικό οπτικοακουστικό εξοπλισμό για τα ελληνικά δεδομένα, που μπορεί να φιλοξενήσει τις πιο απαιτητικές παραγωγές παρέχοντας τους την δυνατότητα δημιουργίας εικονικών σκηνικών και ενσωμάτωσης δρωμένων σε αυτά. Η φιλοδοξία της δημιουργίας του χώρου αυτού είναι να στεγάσει τη σύγχρονη καλλιτεχνική έκφραση, οποιασδήποτε μορφής.

Στην μέχρι τώρα λειτουργία του ο «Ελληνικός Κόσμος» έχει να επιδείξει ένα πλούσιο και πολυποίκιλο πρόγραμμα δραστηριοτήτων που συμπεριλαμβάνει εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, προγράμματα εικονικής πραγματικότητας, προβολές ντοκιμαντέρ παραγωγής του ΙΜΕ. Τις παραγωγές του Ιδρύματος διαμορφώνει και υλοποιεί, σχεδόν αποκλειστικά, μια ομάδα μόνιμων συνεργατών, η οποία στεγάζεται μαζί με τις διοικητικές υπηρεσίες στο ερευνητικό Κέντρο, που βρίσκεται στην περιοχή του θησείου. Το προσωπικό αποτελείται από: ιστορικούς, αρχαιολόγους, αρχιτέκτονες, μεταφραστές, επιμελητές κειμένων, μουσειολόγους, μουσειοπαιδαγωγούς, μηχανικούς πληροφορικής, γραφίστες, παραγωγούς οπτικοακουστικών μέσων και δημιουργούς τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων.

§ Τομείς

Τομέας «Ελληνικού Κόσμου»

- ✓ Διοικητική Διεύθυνση
- ✓ Γραμματεία - Τηλεφωνικό Κέντρο «Ελληνικού Κόσμου»
- ✓ Τμήμα Κρατήσεων, Εισιτηρίων & Υποδοχής Κοινού
- ✓ Τμήμα Πωλητηρίου
- ✓ Τμήμα Υποστήριξης Οπτικοακουστικών Μέσων
- ✓ Τμήμα Συντήρησης Κτηριακών Εγκαταστάσεων
- ✓ Διαχείριση Αποθηκευτικών Χώρων
- ✓ Λογιστήριο
- ✓ Τμήμα Επιμέλειας & Βοηθητικών Εργασιών

Εκπαιδευτική Διεύθυνση

Τμήμα Μουσειοπαιδαγωγών

Πολιτιστική Διεύθυνση

- ✓ Τμήμα Πολιτιστικών Εκδηλώσεων
- ✓ Γραμματεία Πολιτιστικής Διεύθυνσης «Ελληνικού Κόσμου»
- ✓ Τμήμα Εκθέσεων
- ✓ Τμήμα Υποστήριξης Οπτικοακουστικών Μέσων «Θεάτρου»

Τομέας ΙΜΕ

- ✓ Τμήματα Διαχείρισης Πολιτισμικής Πληροφορίας
- ✓ Τμήμα Γενεαλογίας και Προφορικής Ιστορίας
- ✓ Τμήμα Επιμέλειας & Μετάφρασης
- ✓ Τομέας Ψηφιακών Παραγωγών
- ✓ Υποστήριξη Ψηφιακών Παραγωγών
- ✓ Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών
- ✓ Τμήμα Τρισδιάστατων Γραφικών & Εικονικής Πραγματικότητας
- ✓ Τμήμα Εκδόσεων
- ✓ Τομέας Αξιοποίησης
- ✓ Τμήμα Προώθησης & Ανάπτυξης
- ✓ Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων
- ✓ Τμήμα Επικοινωνίας & Προβολής
- ✓ Υπηρεσία Συντονισμού Έργων (ΥΣΕ)
- ✓ Σύλλογος Φίλων

Τμήμα Οικονομικών

Τμήμα Ανθρωπίνων Πόρων

Τμήμα Τεχνικής Υποστήριξης

Όργανα

- ✓ Διοικητικό Συμβούλιο
- ✓ Πρόεδρος
- ✓ Λάζαρος Δ. Εφραίμογλου
- ✓ Αντιπρόεδροι
- ✓ Ηλίας Γ. Κλης
- ✓ Ουρανία Λ. Εφραίμογλου
- ✓ Γραμματέας
- ✓ Μαρίνα Μ. Εφραίμογλου
- ✓ Ταμίας
- ✓ Σοφία Κουνενάκη-Εφραίμογλου

Μέλη

- ✓ Πέτρος Πολυχρόνης
- ✓ Μαριάννα Ν. Τάσση

Επιστημονική Επιτροπή

- ✓ Καθ. Πασχάλης Κιτρομηλίδης
- ✓ Καθ. Σάββας Κονταράτος
- ✓ Καθ. Ιωάννης Μυλόπουλος
- ✓ Καθ. Μιχαήλ Σακελλαρίου
- ✓ Καθ. Jean-Pierre Sodini
- ✓ Πανεπιστήμιο Paris I-Pantheon-Sorbonne, Παρίσι, Γαλλία
- ✓ Καθ. Νανώ Χατζηδάκη
- ✓ Δρ. Λουκία Δρούλια

Επιτροπή Προγραμματισμού & Ανάπτυξης

- ✓ Κώστας Καρράς
- ✓ Δημήτρης Περίδης
- ✓ Σωτήρης Σόρογκας
- ✓ Καθ. Δημήτρης Τσαμπούλας

Στελέχη

Γραφείο Προέδρου

- ▼ Εφραίμογλου Λάζαρος, Πρόεδρος Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού
- ▼ Πλιάγκουρα Ουρανία, Γραμματέας Προέδρου

Γραφείο Διευθύνοντος Συμβούλου

- ▼ Εφραίμογλου Δημήτρης, Διευθύνων Σύμβουλος
- ▼ Γκούμα Γεωργία, Βοηθός Διευθύνοντος Συμβούλου

Γραφείο Γενικού Διευθυντή

- ▼ Δραγώνας Θεόκλητος, Γενικός Διευθυντής

Συνεργάτες

Σύμβουλοι

Εξωτερικοί Συνεργάτες

II. ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1.1 Τομέας έρευνας & διαχείρισης πολιτισμικής πληροφορίας

Έργο του τομέα είναι η συνολική διαχείριση της ιστορικής και πολιτισμικής πληροφορίας που παρουσιάζεται στα έργα του ΙΜΕ. Αυτό αφορά την έρευνα, τη συγγραφή, την ιστορική και φιλολογική επιμέλεια, τη μετάφραση των κειμένων, την τεκμηρίωση τους με πρωτότυπο αυθεντικό υλικό, την αναπαράσταση των υπό εξέταση ζητημάτων σε χαρτογραφικό και αρχιτεκτονικό επίπεδο. Υπεύθυνη του τομέα είναι η Δρ. Κλεοπάτρα Φέρλα και μεταξύ άλλων στον τομέα υπάγονται η βιβλιοθήκη και η Φωτοθήκη του Ιδρύματος.

1.1.1. Τμήμα ιστορίας αρχαιολογίας

Η μελέτη του ελληνικού πολιτισμού, της ιστορίας και της αρχαιολογίας του Ελληνισμού, αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες δράσης του Ιδρύματος. Έργο του τμήματος είναι η ιστορική και αρχαιολογική έρευνα για τον ελληνικό πολιτισμό σε όλες τις εκφράσεις του μέσα στο χρόνο και το χώρο, καθώς και η προσαρμογή και ο έλεγχος της ιστορικής και πολιτισμικής πληροφορίας ανάλογα με το μέσο, το σκοπό και το κοινό στο οποίο απευθύνεται το κάθε έργο του ΙΜΕ. Το τμήμα, επίσης, φροντίζει όπου απαιτείται για την τεκμηρίωση, με εικόνες ιστορικού και αρχαιολογικού περιεχομένου. Συνεργάζεται στενά με το σύνολο σχεδόν των τμημάτων παραγωγής του ΙΜΕ για την υλοποίηση του έργου του. Στο κέντρο του ενδιαφέροντος βρίσκεται η ακαδημαϊκού χαρακτήρα έρευνα κυρίως για έργα δικτυακής και έντυπης μορφής. Το τμήμα είναι υπεύθυνο για το περιεχόμενο των επιστημονικών εκδόσεων του ΙΜΕ ενώ συγχρόνως συμμετέχει και στις ηλεκτρονικές και συμβατικές εκδόσεις έργων για το ευρύ κοινό.

Η μελέτη και η φροντίδα για την οργάνωση και την διαχείριση των φυσικών συλλογών του ΙΜΕ (νομισματική συλλογή, βυζαντινά εκθέματα), όπως και η οργάνωση, η διενέργεια και η δημοσίευση των ανασκαφικών δράσεων, ανήκει στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Με την παροχή ιστορικής και πολιτισμικής πληροφορίας, συμβάλλει τόσο στην επιλογή και την οργάνωση εκθέσεων όσο και στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και στην οργάνωση συνεδρίων. Είναι υπεύθυνο για την επιστημονική ορθότητα των αρχαιολογικών αναπαραστάσεων Εικονικής Πραγματικότητας και συμμετέχει σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα προώθησης της σύμπραξης ιστορίας και αρχαιολογίας και των ψηφιακών τεχνολογιών, είτε με πρωτογενή έρευνα είτε με πρωτότυπες εφαρμογές.

Η στελέχωση του τμήματος περιλαμβάνει έμπειρους και υψηλής εκπαίδευσης ιστορικούς, αρχαιολόγους και κοινωνικούς ανθρωπολόγους και

συνεργασία τόσο με μεμονωμένους ερευνητές όσο και με πανεπιστήμια και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς στην Ελλάδα και όλο τον κόσμο.

Από την αρχή της λειτουργίας του Ιδρύματος δραστηριοποιούνται σε αυτό ιστορικοί και αρχαιολόγοι είτε ως σύμβουλοι είτε ως στελέχη σε διάφορα τμήματα. Το τμήμα συστάθηκε πρώτη φορά το 2001 με την ονομασία τμήμα ιστορίας και το 2007 μετονομάστηκε σε τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

1.1.1.1 Ιστορία και ψηφιακές τεχνολογίες

Η ιστορική έρευνα συνδέεται με το πλέον φιλόδοξο, αλλά και πλέον ουτοπικό ανθρώπινο εγχείρημα καταγραφής και οργάνωσης της γνώσης προς αναπαράσταση του παρελθόντος. Φιλόδοξο γιατί δε θέτει τίποτα λιγότερο ως στόχο του από την αναπαράσταση του κόσμου ολόκληρου. Ουτοπικό γιατί η κινητικότητα και η πολυπλοκότητα του ζωντανού κόσμου, σε οποιοδήποτε χρονικότα, δεν είναι εφικτό να αναπαρασταθούν στη στατική εικόνα της καταγραφής του. Τα γνωσιολογικά αυτά προβλήματα, γνωστά ήδη στον Ηράκλειτο και τον Αριστοτέλη, δεν έπαψαν να απασχολούν στη διάρκεια των αιώνων όλους όσους είχαν και έχουν να κάνουν με τη διαχείριση της γνώσης και της πληροφορίας (ιστορικής κυρίως, αλλά όχι μόνο). Μια μακρά σειρά συμβάσεων έγινε αποδεκτή, πολλές από τις οποίες έχουν τη ρίζα τους σε συμβάσεις τόσο θεμελιώδεις όσο κι εκείνες που επιτρέπουν τη λειτουργία της γλώσσας και συνεπώς της γραφής και της ανάγνωσης. Η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών για την παραγωγή, αποθήκευση, επεξεργασία, οργάνωση και διαχείριση κειμένου και οπτικοακουστικής πληροφορίας, και η συνακόλουθη έλευση του παγκόσμιου ιστού, μετέβαλλαν, έθεσαν υπό αμφισβήτηση ή ακόμα και ακύρωσαν ορισμένες από τις συμβάσεις και παραδοχές που χαρακτήριζαν ως τώρα το ιστορικό έργο.

Η γραμμικότητα υπήρξε για αιώνες ο γενικός αναγνωστικός κανόνας που επιβαλλόταν σε κάθε γραπτό έργο, και βέβαια στις λογής λογής «ιστορίες». Ακόμα και όταν χρησιμοποιήθηκαν διακειμενικές παραπομπές δεν επρόκειτο παρά για υπεκφυγές μπροστά στη συνολική αδυναμία να υπάρξει πραγματική και γενικευμένη διασύνδεση της γνώσης. Η μονοσήμαντη ταξινόμηση υπήρξε μια άλλη υποχρεωτική σύμβαση, καθώς κανένα έντυπο έργο δεν μπορούσε να διαχειριστεί πολλαπλές και τεμνόμενες ιεραρχήσεις (π.χ. να ακολουθεί αυστηρά χρονική και ταυτόχρονα αυστηρά θεματική οργάνωση). Άλλη μια περιοριστική παραδοχή, αυτή τη φορά εξαιτίας του φορέα της ιστορικής γνώσης -του εντύπου- ήταν η σύσταση των ιστορικών έργων αποκλειστικά από κείμενα και στατικές εικόνες, ακόμα και σε περιπτώσεις όπου το θέμα από τη φύση του είχε διαφορετικές απαιτήσεις (π.χ. «βυζαντινή μουσική»). Τέλος τα έντυπα ιστορικά έργα, όπως το σύνολο σχεδόν των γραπτών έργων, υπήρξαν κλειστά και οριστικά, συνθήκη που επιχείρησαν να απαλύνουν οι αλληπάλληλες ανανεωμένες εκδόσεις, προσκρούοντας πάντοτε σε περιορισμούς χρόνου, κόστους και όγκου.

Στο ηλεκτρονικό περιβάλλον των υπολογιστών και της δικτυακής επικοινωνίας τους όλες οι παραπάνω συμβάσεις έχουν αναθεωρηθεί. Η θεωρητική και πρακτική ανάπτυξη των βάσεων δεδομένων και η υποστήριξη από τα συστήματα αυτά κινούμενης εικόνας και ήχου μετέβαλλε συνολικά τη μορφή και τις λειτουργίες αυτού που σήμερα αποκαλούμε «ψηφιακή ή ηλεκτρονική δημοσίευση» (digital or e-publication).⁵

Δεδομένα και ψηφιακή μορφή

Σε επίπεδο ορολογίας η ανάπτυξη βάσεων δεδομένων προκάλεσε σε ορισμένες περιπτώσεις νοηματικές συγχύσεις. Για την επιστήμη της ιστορίας ο όρος «δεδομένα» εμπεριέχει μια αντίφαση που επικεντρώνεται στις ερμηνευτικές ανησυχίες της. Ακόμη και για επιστήμες όπως η αρχαιολογία, η νομισματική και η επιγραφική υπάρχει πάντα το καταφύγιο της υλικής υπόστασης: δεδομένα είναι τα ευρήματα, οι επιγραφές, τα νομίσματα, όσο κι αν η σημασία και η ερμηνεία τους μεταβάλλεται. Τι ακριβώς όμως είναι τα δεδομένα για την ιστορία όταν η έννοια του γεγονότος αποτελεί ακόμα οξεία επιστημολογική και φιλοσοφική διαμάχη; Το πρόβλημα ωστόσο είναι μόνο εικονικό. Τα συστήματα βάσης δεδομένων δεν ενδιαφέρονται για τον ορισμό του γεγονότος. Επίσης, δεδομένες είναι και οι θεωρίες, οι εκδοχές, οι παράλληλες ή αντικρουόμενες αφηγήσεις, οι ταυτότητες και όλες οι πολυσχιδείς υποστάσεις της ιστορικής αφήγησης. Για τον κόσμο της πληροφορικής τα δεδομένα είναι απλώς μονάδες πληροφορίας χωρίς να υποδηλώνουν κάποια αξιολόγηση.

Οι ψηφιακές μορφές των ιστορικών έργων και ερευνών καθορίζονται από τους ίδιους όρους που χαρακτηρίζουν στο σύνολο τους την ψηφιακή δημοσίευση/ανάγνωση. Παρά την τεχνολογική εξέλιξη το διάβασμα από μία οθόνη παραμένει κουραστικό για τον αναγνώστη μεγάλων κειμένων, όπως για παράδειγμα ένα λογοτεχνικό κείμενο. Όσον αφορά όμως υλικό του οποίου η δομή επιτρέπει πυκνότερη κατάτμηση ή αφορά αρχειακού χαρακτήρα οργάνωση της πληροφορίας, οι υπολογιστές και η τεχνολογία έχουν συμβάλει σε ένα τεράστιο άλμα στην έρευνα και την διαχείρισή της.

⁵ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=63&lang=1>

Σκοπιμότητα

Τα προτερήματα που παρουσιάζονται, από την ιστορική έρευνα και τα έργα που προκύπτουν από αυτή, σε ψηφιακό περιβάλλον είναι πολύ περισσότερα από αυτά των αντίστοιχων συμβατικών μορφών. Είναι φιλικά προς το περιβάλλον, δεν καταστρέφονται, είναι πρακτικά άφθαρτα, αναπαράγονται επ' άπειρον χωρίς απώλεια στην ποιότητα, μπορούν να τα συμβουλευονται ταυτόχρονα περισσότεροι χρήστες ανεξάρτητα από την απόσταση και την χρονική στιγμή της ημέρας. Μπορούν να αποσπαστούν, να αντιγραφούν ή και να αποσταλούν όπου χρειάζεται, συντηρούνται εύκολα και καταλαμβάνουν ελάχιστο φυσικό χώρο, το κόστος παραγωγής και διανομής είναι μικρότερο και συντελούν στην εξοικονόμηση χρόνου και πόρων. Προσφέρουν εισόδημα στους οργανισμούς που τα δημιουργούν και τα διαχειρίζονται είτε άμεσα είτε έμμεσα πχ συνδρομές, φωτογραφίες και δικαιώματα χρήσης. Μπορούν να ανανεώνονται συστηματικά, να διορθώνονται χωρίς ουσιαστικό κόστος και να ενσωματώνουν νέα πορίσματα και ψηφιοποιημένες πληροφορίες από άλλες πηγές. Ο εμπλουτισμός είναι αδιάκοπος είτε αφορά κάποια νέα πληροφορία είτε τη σύνδεση με κάποιο άλλο έργο διαθέσιμο στον παγκόσμιο ιστό. Διευκολύνουν την μαθησιακή και εκπαιδευτική διαδικασία, υπηρετούν αρτιότερα την έρευνα και συμβάλλουν στον εκδημοκρατισμό της γνώσης αλλά και στην κατάργηση των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών στεγανών.

Οντολογικές προσεγγίσεις

Στη συγκρότηση ορισμένων ψηφιακών έργων ιστορικού περιεχομένου λαμβάνονται υπόψη οι νεότερες αντιλήψεις για τη θεωρία της γνώσης, οι οποίες εισάγουν στο χώρο των ανθρωπιστικών σπουδών, και ιδιαίτερα της ιστορίας, την έννοια της οντότητας, ως αυτοτελούς γνωστικού στοιχείου. Η κάθε οντότητα διαθέτει όνομα, περιγραφή, χαρακτηριστικά και ιδιότητες και μαζί με άλλες οντότητες συγκροτεί ιεραρχικά, σχεσιακά ή /και εξαρτησιακά συστήματα (hierarchical, relational, dependential). Σε άλλες περιπτώσεις, οντότητες θεωρούνται κυρίως ευρύτερες θεματικές ενότητες γεωγραφικής, χρονικής ή/και πολιτισμικής υφής, κατάλληλες να αποτυπώσουν και να συμπεριλάβουν δεδομένα, γεγονότα και φαινόμενα, τις αιτιακές τους σχέσεις και τις (συνήθως) αποκλίνουσες ερμηνείες τους. Είναι ωστόσο απαραίτητο να διακρίνει κανείς τις ιστορικές οντολογικές προσεγγίσεις από τα γλωσσικής προέλευσης οντολογικά μοντέλα σημασιολογικής οργάνωσης, που υποστηρίζουν θεωρητικά την ανάπτυξη αντικειμενοστραφών βάσεων δεδομένων ή βάσεων γνώσεων (OODB-OOKB). Ενδεχομένως στο μέλλον η ενδεδειγμένη επεξεργασία μιας οντολογίας της ιστορίας να βρει την πλήρη έκφρασή της σε ένα αντιστοίχως πλήρες οντολογικό μοντέλο σημασιολογικής οργάνωσης της ιστορικής πληροφορίας.⁶

⁶ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=63&fid=21&lang=1>

Το ιστορικό έργο στο Διαδίκτυο

Το διαδίκτυο είναι ένα μέσο αμφίδρομης επικοινωνίας που αναπτύσσει συνεχώς τα περιθώρια επιλογών του χρήστη και τις κατηγορίες αιτημάτων στα οποία μπορεί να ανταποκριθεί. Τα γραφικά, τα χρώματα, τα πλαίσια, οι γραμματοσειρές, η διάταξη οθόνης, η εμφάνιση, και η απόκρυψη εικόνων καθώς και βοηθητικών εργαλείων είναι τα συνήθη στοιχεία που αφήνονται άλλοτε σε μεγαλύτερο και άλλοτε σε μικρότερο βαθμό, στην προτίμηση του χρήστη.

Σημαντική παράμετρος είναι η πολυγλωσσικότητα των ψηφιακών έργων, καθώς με ελάχιστο επιπλέον κόστος πολλαπλασιάζεται η προσβασιμότητα. Παράλληλα, όλο και συχνότερα συναντάμε σε διάφορους ιστότοπους ρυθμίσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες πχ. μεγέθυνση γραμματοσειρών.

Η αποτύπωση των συνηθειών και ενδιαφερόντων του χρήστη κατά την περιήγηση του, δημιουργεί ένα είδος ατομικού αρχείου συμπεριφοράς που βοηθά στην μέγιστη διευκόλυνση των μελλοντικών του επισκέψεων. Η αποτύπωση των αναζητήσεων (searches), των αποτελεσμάτων και της καταλληλότητας τους βοηθά στην βελτίωση των μελλοντικών αναζητήσεων. Οι συνηθέστερες αναζητήσεις βασίζονται είτε σε ελεύθερη ανάκληση κειμένου (FTR) είτε σε λέξεις-κλειδιά (keywords) που έχουν αποδοθεί στα προς διερεύνηση κείμενα και συνήθως επιτρέπουν τη χρήση των λογικών κανόνων της άλγεβρας Bool. Οι νοηματικές αναζητήσεις ωστόσο προσφέρουν σημαντικά πιο εύστοχα αποτελέσματα και είναι πολύ καταλληλότερες για ιστορικά κείμενα, καθώς λαμβάνουν υπόψη τους τη διαφορετική νοηματική βαρύτητα των υπό αναζήτηση όρων (μέθοδος του Μοντέλου Διανυσματικού Χώρου - VSM) ή την υποκείμενη δομή των κειμένων (μέθοδος της Λανθάνουσας Σημασιολογικής Ευρετηρίασης ή Λανθάνουσας Σημασιολογικής Ανάλυσης - LSI ή LSA).⁷

Το ιστορικό έργο και οι ψηφιακές μορφές του

Σε ένα ψηφιακό έργο με ιστορικό και πολιτισμικό περιεχόμενο η πληροφορία μπορεί να πάρει τις μορφές που επιτρέπει η τρέχουσα τεχνολογία.

- Κειμενική πληροφορία

Με τον όρο κειμενική πληροφορία εννοούμε όλα τα γραπτά κείμενα οποιασδήποτε έκτασης με σχετική αυτοτέλεια. Εννοούμε δηλαδή όλων των ειδών τα κείμενα είτε είναι αφηγηματικού λόγου είτε βοηθητικά πχ. βιβλιογραφίες, πίνακες κτλ.

- Οπτική και οπτικοακουστική πληροφορία

⁷ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=63&fid=22&lang=1>

Πρόκειται για αρχεία σταθερής ή κινούμενης εικόνας που είτε συνοδεύονται είτε όχι από ήχο. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται οι φωτογραφίες, τα βίντεο, οι αναπαραστάσεις δύο ή τριών διαστάσεων, οι χάρτες, τα σκίτσα καθώς και κάθε εκδοχή συνθετικής σταθερής ή κινούμενης εικόνας.

- **Ηχητική πληροφορία**

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει λόγο, μουσική, κάθε είδους ηχητική καταγραφή, είτε ως συνοδευτικό εικόνας είτε ως αυτόνομο αρχείο πχ. αφήγηση,

τραγούδι, συζήτηση.⁸

Κείμενο και πολυμέσα

Τα οπτικά και ηχητικά μέρη της ιστορικής πληροφορίας δεν αποτελούν απλώς αισθητική και ψυχολογική διαφυγή από το κειμενικό βάρος ενός ιστορικού έργου, αλλά είναι άμεσοι φορείς πληροφορίας, επιλογή και χρήση των οποίων υπόκειται σε κανόνες εξίσου λεπτομερείς και ακριβείς με εκείνους που διέπουν τη συγγραφή των κειμένων. Υπηρετούν δηλαδή τον ίδιο στόχο και σε ορισμένες περιπτώσεις με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Το ίδιο ισχύει και για τα σχέδια, τις αναπαραστάσεις και τις οπτικές αποδόσεις.

Όσον αφορά τα ηχητικά παραδείγματα ο γραπτός λόγος δεν μπορεί να τα υποκαταστήσει. Όσο πιο εύστοχο, πιο πλούσιο και πολύμορφο είναι το οπτικοακουστικό υλικό που ενσωματώνεται σε ένα έργο τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα ορθής αντίληψης της πληροφορίας. Είναι σύνηθες φαινόμενο η αναπαράσταση ενός κατεστραμμένου έργου και η απόδοση ενός φαινομένου να μην είναι τίποτε άλλο παρά η σύγχρονη οπτική ερμηνεία παλαιότερων κειμενικών πηγών. Γι αυτό και σύμφωνα με τους κανόνες της ιστορικής και πολιτισμικής οπτικοποίησης, οφείλεται να παραμένουν διακριτά τα όρια μεταξύ των αδιαμφισβήτητων στοιχείων και της αληθοφανούς συμπλήρωσης.⁹

⁸ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=63&fid=23&lang=1>

⁹ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=63&fid=24&lang=1>

Ιστορικές σπουδές

Η επιστήμη της ιστορίας επιχειρεί να αφηγηθεί το παρελθόν και οριοθετώντας το υπό τα πρίσμα του παρόντος να σκιαγραφήσει το μέλλον. Η ιστορία, επιστήμη ανθρωποκεντρική, ασχολείται με όλες τις δραστηριότητες του ανθρώπου αγγίζοντας ή και συχνά καταπατώντας τα πεδία άλλων επιστημών. Το 19^ο αιώνα διατυπώθηκε το αίτημα για «καθαρή ιστορία», κάτι που όμως αποδείχθηκε τόσο ουτοπικό, ώστε ούτε η ανάπτυξη συναφών επιστημών, όπως η κοινωνική ανθρωπολογία και οι πολιτισμικές σπουδές δεν κατόρθωσαν να την οριοθετήσουν. Η ουσία της ιστορικής αντίληψης έχει σαν προϋπόθεση ότι η ιστορία αντλεί το υλικό της από το σύνολο της ανθρώπινης δραστηριότητας και την αλληλεπίδραση της με τη φύση.

Με ανανεωμένη «προσαρμοστικότητα» η ιστορία στον εικοστό αιώνα ανέπτυξε διαύλους σταθερής επικοινωνίας με τις άλλες επιστήμες του ανθρώπου και δανείστηκε μεθόδους και εργαλεία κυρίως από την ψυχολογία, την κοινωνιολογία, την εθνολογία και τις οικονομικές σπουδές. Στην πραγματικότητα, αναπτύχθηκαν πολλές ιστορίες: η ιστορία των επικοινωνιών, η ιστορία των τεχνών, των φύλων, των ανακαλύψεων, η οικονομική ιστορία, η ιστορία της φυσικής και των μαθηματικών, της ιατρικής και της βιολογίας και μύριες άλλες. Κάθε γνωστικό πεδίο έχει την ιστορία του και όλες μαζί συγκροτούν την ιστορία. Η ιστορική πληροφορία και γνώση είναι σε κάποιο βαθμό υπόθεση οπτικής γωνίας. Οι επιστημολογικές αντιπαραθέσεις μπορεί να συνεχίζονται με αμείωτη ένταση μεταξύ των ειδικών, αλλά στον πραγματικό και πρακτικό κόσμο της διαχείρισης της γνώσης ο κάθε ενδιαφερόμενος γνωρίζει πού να αναζητήσει κάθε κατηγορία πληροφορίας.

Το ΙΜΕ ο όρος «ιστορική πληροφορία» χρησιμοποιείται σχεδόν ως συνώνυμο της «πολιτισμικής πληροφορίας» και δεν διαφοροποιείται από τον κοινά αποδεκτό όρο. Περιλαμβάνει πληροφορία για τις αντιλήψεις, το έργο και τη δράση ατόμων ή ομάδων, με εμφανείς και άμεσες συνέπειες στη δομή και τη λειτουργία της κοινωνίας, καθώς και την αλληλεπίδραση της κοινωνίας με τον φυσικό κόσμο. Στην ευρύτερη εκδοχή του ο όρος «ιστορική πληροφορία» αφορά συνολικά τον πολιτισμό του ανθρώπου και συμπίπτει με το πεδίο ενδιαφέροντος των φορέων μνήμης πχ μουσεία, βιβλιοθήκες.¹⁰

Επιστημολογικά πρότυπα

§ Γεννολογία, Ιστορισμός, Αιτιότητα

Η κάποτε παραδοσιακή αντίληψη της ιστορίας ως μιας αραγούς αλυσίδας γεγονότων, φαινομένων και σχέσεων κορυφώθηκε και ήρθε σε σύγκρουση τον 19ο αιώνα με την αναγνώριση του ανθρώπου ως ιστορικού υποκειμένου. Σαν συνέπεια αυτής της μεταβολής ήταν η αναπόδραστη σχετικοποίηση της ιστορικής τελειότητας και η ανάπτυξη του ιστορισμού, ο

¹⁰ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=64&lang=1>

οποίος έχει σαν προϋπόθεση πάντα μια φιλοσοφία ή τουλάχιστον μια μεθοδολογία ερμηνεύσης των ιστορικών γεγονότων. Οι συνεχώς εξελισσόμενες και αντιμαχόμενες μορφές των αντιλήψεων αυτών διέπουν τον ιστορικό λόγο μέχρι σήμερα και δεσμεύονται από μια οντολογική σχέση μονόδρομης χρονικότητας, την αιτιότητα. Στο πρακτικό πεδίο εφαρμογής, στην προκειμένη στη δημιουργία ψηφιακών έργων ιστορικού περιεχομένου, τα ρεύματα αυτά έχουν συνέπειες που αρχίζουν από την επιλογή του θέματός τους, επεκτείνονται στην οργάνωση της γνωστικής ύλης, διατρέχουν το κείμενο και εκφράζονται με το οπτικό υλικό τους και επηρεάζουν το εύρος και την κατεύθυνση των εσωτερικών και εξωτερικών συνδέσμων τους.

§ Μικροϊστορία

Το έργο ενός λόγιου ή ενός γλύπτη, η δράση ενός φιλανθρωπικού συλλόγου, τα ταξίδια μιας παρέας, αποτελούν παραδείγματα μικροϊστορικής προσέγγισης. Τα στοιχεία αυτά δίνουν την δυνατότητα αφήγησης «πολλαπλών» ιστορικών λόγων, περισσότερα παρελθόντα διαπλέκονται, καταγράφονται περισσότερες μορφές αλληλουχίας, το μερικό και το ατομικό συνδέονται λειτουργικά με το γενικό και το κοινωνικό, ενώ συγχρόνως καθίστανται ορατές διαφορετικές διαστάσεις της ζωής των ανθρώπων και των κοινωνιών που οδηγούν σε αναπροσαρμογή των εργαλείων του επιστήμονα.

§ Μακροϊστορία

Στον αντίποδα της Μικροϊστορίας βρίσκεται η Μακροϊστορία, χωρίς να αγνοεί τη κινητικότητα της πολιτικής ιστορίας παρακολουθεί κυρίως τους αργούς ρυθμούς που χαρακτηρίζουν τον υλικό πολιτισμό και τον κόσμο των αντιλήψεων. Πίσω από την ιστορία της μικρής διάρκειας, όπως αυτή των κυβερνήσεων, των πολέμων, διαγράφεται η ιστορία της μακράς διάρκειας, σχεδόν ακίνητη, όπως αυτή των θαλάσσιων δρόμων και του εμπορίου, της εύθραυστης ισορροπίας μεταξύ πείνας και ανάγκης για γη. Οι σύγχρονες ιστορικές προσεγγίσεις ευελπιστούν να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως: ποιες οι μορφές της πολιτισμικής συνέχειας και ασυνέχειας, τι λογής συστήματα σχέσεων οφείλουν να προβληθούν. Για τους σκοπούς μιας τέτοιας ανάλυσης τα παραδοσιακά εργαλεία της ιστορικής επιστήμης δεν αρκούν και χρειάζεται να ανατρέξει κανείς σε μεθοδολογικά πρότυπα επεξεργασμένα από το σύνολο των επιστημών του ανθρώπου ή και ακόμα από τις φυσικές επιστήμες.¹¹

Πηγές

Στη διάρκεια ανάπτυξης έργων ιστορικού περιεχομένου είναι αναμενόμενο να τίθεται εκ βάθρων το ζήτημα των πηγών. Από καταβολής της ιστορικής επιστήμης οι πηγές χρησιμοποιήθηκαν, «ερωτήθηκαν» και έγιναν αντικείμενο προβληματισμού. Όχι μόνο για το αν είναι ειλικρινείς ή

¹¹ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=64&fid=25&lang=1>

παραπλανητικές, έγκυρες, αδαείς, αυθεντικές ή παραποιημένες. Αλλά επίσης για το ρόλο που μπορούν να κρατήσουν στην ανασύσταση μιας πραγματικότητας, για την οργάνωση και προέλευση των εκδοχών και τελικά για την ερμηνεία. Οποιοδήποτε σύγχρονο ιστορικό έργο δεν μπορεί παρά να ανατρέχει σε αυτές σταθερά, με την κριτική ανησυχία του επιστημονικού λόγου, και να τις εντάσσει στο σώμα της ιστορικής αφήγησης, τόσο ως τεκμήρια, όσο και ως αντικείμενο του ιστορικού γίνεσθαι. Γιατί οι πηγές δεν αποτελούν ένα «νεκρό μουσειακό έκθεμα», αλλά το αντικείμενο που ο ιστορικός καλείται να δομήσει και να επεξεργαστεί προκειμένου να το καταστήσει «ιστορία».¹²

1.1.1.2 Έργα και προγράμματα

Δεδομένου του σκοπού του Ιδρύματος, είναι κατανοητό ότι το τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει κεντρικό και πολυσχιδή ρόλο σε όλες τις παραγωγές του. Άλλοτε παρέχει την ιστορική πληροφορία και τεκμηρίωση, άλλοτε ασχολείται με την ιστορική επιμέλεια και άλλοτε αναπτύσσει τη μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί κατά την ανάπτυξη καινοτόμων έργων.

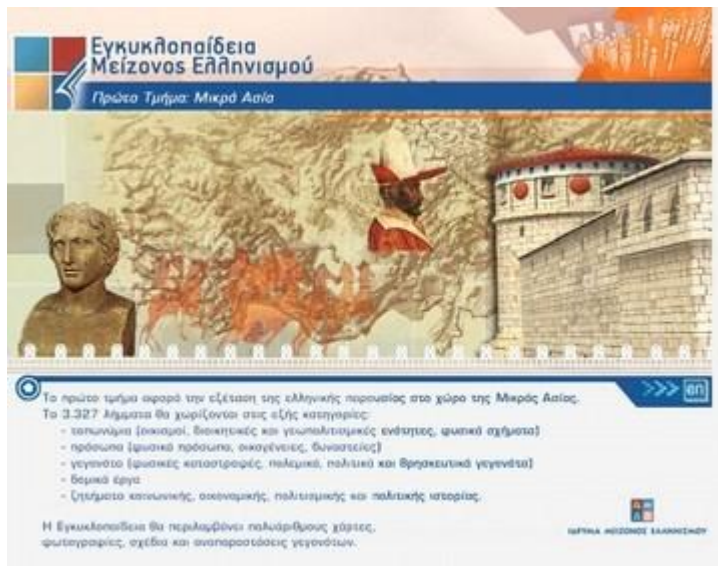
Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού

Η Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού (ΕΜΕ) είναι ένα πρωτότυπο έργο ηλεκτρονικής μορφής, με αντικείμενο τη συλλογή, καταγραφή, τεκμηρίωση, παρουσίαση και προβολή των ιστορικών δεδομένων της παρουσίας του ελληνικού πολιτισμικού στοιχείου σε όλη τη χωροχρονική του εξέλιξη.

Στόχος του έργου είναι η σφαιρική θεώρηση της ανάπτυξης, της χωρικής διασποράς και της χρονικής εξέλιξης του ελληνικού πολιτισμικού φαινομένου, με βάση τις μεθόδους και τα πορίσματα της σύγχρονης έρευνας. Τα υπό εξέταση θέματα εντάσσονται στο πλαίσιο που διαμορφώθηκε σε σχέση με την ιστορία της εκάστοτε γεωγραφικής περιοχής και τις μη ελληνικές πολιτισμικές παραδόσεις. Η ιστορική πληροφορία οργανώνεται σε ανεξάρτητα λήμματα πέντε κατηγοριών: «τοπωνύμια», «πρόσωπα», «γεγονότα», «δομικά έργα» και «λήμματα γενικότερου περιεχομένου», που καλύπτουν κοινωνικά, πολιτισμικά, οικονομικά και άλλα ζητήματα. Για την πληρότητα της διαπραγμάτευσης η πληροφορία δομείται σε πολλά επίπεδα (κείμενα, υποσημειώσεις, χρονολογία, γλωσσάρια, περιλήψεις λημμάτων, βιβλιογραφία, τεκμηρίωση, λεζάντες εικονικού υλικού) και είδη (κείμενο, στατική και κινούμενη εικόνα, ήχος) με πλήρη αξιοποίηση της τεχνολογίας των πολυμέσων και αναπτυγμένη διαδραστικότητα. Στην εκπόνηση του έργου συμμετέχει ευρύ φάσμα επιστημόνων διαφορετικών ειδικοτήτων (ιστορικοί, αρχαιολόγοι, αρχιτέκτονες, κοινωνικοί ανθρωπολόγοι κ.ά.) από διάφορες χώρες του κόσμου, ενώ η εγκυρότητά του ελέγχεται από Επιστημονική Επιτροπή ακαδημαϊκών δασκάλων.

¹² <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=64&fid=26&lang=1>

Το συνολικό έργο διαρθρώνεται σε χωρικές ενότητες. Το πρώτο μέρος του, που διατίθεται ήδη ελεύθερα στο Διαδίκτυο και συνεχώς εμπλουτίζεται με περισσότερα λήμματα, καλύπτει την ελληνική παρουσία και δράση στη Μικρά Ασία από την Αρχαιότητα έως και το 1930. Το δεύτερο και το τρίτο μέρος του έργου βρίσκονται αυτή την περίοδο (2008) σε εξέλιξη και διαπραγματεύονται αντίστοιχα τη διαχρονική ελληνική παρουσία στην Κωνσταντινούπολη και στον Εύξεινο Πόντο.¹³

Ø Μικρά Ασία

Ο πρώτος «τόμος» της Εγκυκλοπαίδειας Μείζονος Ελληνισμού ενσωματώνει ένα σύνολο στοιχείων σχετικών με τον ελληνικό πολιτισμό στη Μικρά Ασία (βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά αρχεία κειμένων, ήχων και εικόνας, πολυμεσικές εφαρμογές, συνδέσεις με δικτυακούς τόπους παροχής υπηρεσιών έρευνας και πληροφορίας).

Ο κατάλογος των λημμάτων περιλαμβάνει πάνω από 3.000 τίτλους, οι οποίοι καλύπτουν τοπωνύμια, πρόσωπα, αρχιτεκτονήματα, γεγονότα και πολιτιστικά φαινόμενα. Ο θεματικός κατάλογος, η απλή και σύνθετη αναζήτηση, είναι μόνο κάποια από τα εργαλεία που βοηθούν τον επισκέπτη να πλοηγηθεί. Στη διάθεσή του βρίσκεται και μια βιβλιογραφική βάση με περισσότερους από 10.000 τίτλους επιστημονικών έργων. Το πλούσιο γλωσσάρι βοηθά και τον πιο αρχάριο στην κατανόηση των κειμένων, ενώ ο κατάλογος ηλεκτρονικών διευθύνσεων επιτρέπει τη σύνδεση με το σύνολο της παρεχόμενης πληροφορίας στην παγκόσμια ηλεκτρονική κοινότητα.¹⁴

¹³ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=14&lang=1>

¹⁴ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=1&lang=1>

Ø Κωνσταντινούπολη

Η Εγκυκλοπαίδεια της Κωνσταντινούπολης επιχειρεί να σκιαγραφήσει με περίπου 300 τίτλους λημμάτων την πλούσια και πολυτάραχη ιστορία της πόλης, η οποία ξεκίνησε από μια αποικία των Μεγαρέων και εξελίχθηκε σε πρωτεύουσα ολόκληρης αυτοκρατορίας. Εξετάζεται η εξέλιξη της ελληνικής παρουσίας στην πόλη από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Και αυτή η Εγκυκλοπαίδεια ακολουθεί τις μεθοδολογικές αρχές που διέπουν το σύνολο της Εγκυκλοπαίδειας Μείζονος Ελληνισμού. Περιλαμβάνει, όπως και ο πρώτος τόμος, βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά αρχεία κειμένων, ήχων και εικόνας, πολυμεσικές εφαρμογές, συνδέσεις με δικτυακούς τόπους παροχής υπηρεσιών έρευνας και πληροφορίας. Παράλληλα, σειρά εργαλείων είναι στη διάθεση του επισκέπτη, που τον διευκολύνουν στην πλοήγηση και στην εμβάθυνση της πληροφορίας.¹⁵

Ø Εύξεινος Πόντος

Η Εγκυκλοπαίδεια του Εύξεινου Πόντου, ο τρίτος τόμος της Εγκυκλοπαίδειας Μείζονος Ελληνισμού, ακολουθεί τη δομή και τις οργανωτικές αρχές του όλου έργου και επικεντρώνεται στην ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό στα παράλια της Μαύρης Θάλασσας, από τις αποικίες της Αρχαιότητας μέχρι τις παροικίες των Νεότερων χρόνων. Κατ' αυτόν τον τρόπο συμπληρώνει γεωγραφικά τους δύο προηγούμενους τόμους της Εγκυκλοπαίδειας Μείζονος Ελληνισμού, ενώ παράλληλα ανοίγεται προς τον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων, της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης.

Η συνεργασία ερευνητών που προέρχονται από ολόκληρο το χώρο των παραλίων του Εύξεινου Πόντου αντικατοπτρίζει την πολυμορφία και τον πλούτο της ιστορίας και του πολιτισμού των Παρευξείνιων παραλίων από τα Βαλκάνια έως τον Καύκασο, όπου η ελληνική παρουσία έπαιξε πάντα ρόλο συνδετικού κρίκου.¹⁶

Πύλη του Αιγαίου

Αντικείμενο του έργου Πολιτιστική πύλη του Αρχιπελάγους του Αιγαίου είναι η ανάπτυξη ενιαίου δικτυακού τόπου, που παρέχει πολιτιστική και ιστορική πληροφορία υποδομής, με σκοπό την ανάδειξη και προβολή των μοναδικών ιστορικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών του Αιγαίου. Η ιστορική και αρχαιολογική πληροφορία εκτείνεται από την Προϊστορία μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Η πύλη περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες για το φυσικό περιβάλλον του Αρχιπελάγους και θεματικές ή ιστορικές πληροφορίες πολιτιστικής υποδομής, που σχετίζονται με την ιδιαιτερότητα του Αιγαίου και την ιστορική τοποθέτησή του σε ευρύτερα γεωγραφικά σύνολα. Το έργο

¹⁵ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=2&lang=1>

¹⁶ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=3&lang=1>

εμπλουτίζεται με εκτενή και σχολιασμένη δικτυογραφία, που αφορά την πολιτισμική και γεωγραφική φυσιογνωμία του αιγιακού χώρου.

Η Πολιτιστική Πύλη του Αρχιπελάγους του Αιγαίου είναι μία δικτυακή πύλη αφιερωμένη στην ιστορική και πολιτισμική φυσιογνωμία της καρδιάς του αιγιακού Αρχιπελάγους από την Προϊστορία μέχρι σήμερα.

Η πύλη περιλαμβάνει κείμενα που αφορούν τόσο τα μεμονωμένα νησιά, όσο και ευρύτερα ζητήματα ιστορίας, πολιτισμού και περιβάλλοντος. Τα κείμενα, οργανωμένα σε μορφή λημμάτων, πλαισιώνονται από βοηθήματα (βιβλιογραφία, γλωσσάρι, παραθέματα κλπ.), όπως και οπτικοακουστικές πολυμεσικές εφαρμογές. Παράλληλα, η πύλη αποτελεί οδηγό περιήγησης στο Διαδίκτυο, καθώς παρουσιάζει, ταξινομεί και περιγράφει δικτυακούς τόπους (websites) που αναφέρονται στην ιστορική και πολιτισμική φυσιογνωμία του αρχιπελάγους.¹⁷

E-HISTORY

Στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.e-history.gr/> μπορεί κανείς να επισκεφθεί όλα τα προγράμματα του Ιδρύματος που αφορούν την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό. Σε αυτά περιλαμβάνονται τόσο ο κορμός της ελληνικής ιστορίας όσο και μεμονωμένες παρουσιάσεις ειδικών θεμάτων.

¹⁷ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&fid=2&lang=1>

Ø Η Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο

Το πρώτο σημαντικό έργο του Ιδρύματος στο Διαδίκτυο υπήρξε η παρουσίαση της ελληνικής ιστορίας από την Εποχή του Λίθου έως σήμερα, σε δύο γλώσσες, ελληνικά και αγγλικά. Για το πρόγραμμα αυτό εργάστηκαν περισσότεροι από εξήντα ειδικοί, ιστορικοί, αρχαιολόγοι, επιμελητές, μεταφραστές, προγραμματιστές και γραφίστες. «Η Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο» (<http://www.hellenichistory.gr/>) ξεπερνά τις 30.000 ιστοσελίδες και προσφέρει, εκτός από το υψηλότερο επίπεδο ακαδημαϊκής έρευνας, τεράστιο αριθμό εικόνων αυθεντικών αντικειμένων, χαρτών, φωτογραφιών, τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων και μοντέλων VRML. Η παρουσίαση του προγράμματος έγινε το Νοέμβριο του 2000 στο πλαίσιο του Eurobank Forum της τράπεζας EFG Eurobank Ergasias, η οποία χορηγεί το έργο. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει πιστοποιηθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.¹⁸

Ιστορικοί Κόμβοι στο Διαδίκτυο

Ο κεντρικός κορμός της διαχρονικής παρουσίασης της ελληνικής ιστορίας υποστηρίζεται από επιμέρους προγράμματα, όπως το πρόγραμμα «Πόλεις», στο οποίο παρουσιάζονται συγκεκριμένες πόλεις σε μια δεδομένη χρονική περίοδο και εξετάζονται οι σχέσεις των ανθρώπων, ο χώρος στον οποίο έζησαν, τα γεγονότα που τους επηρέασαν, καθώς και οι καθημερινές δραστηριότητές τους. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τις ακόλουθες παρουσιάσεις:

§ «Περιήγηση στην Αρχαία Μίλητο» (<http://miletus.ime.gr/>)

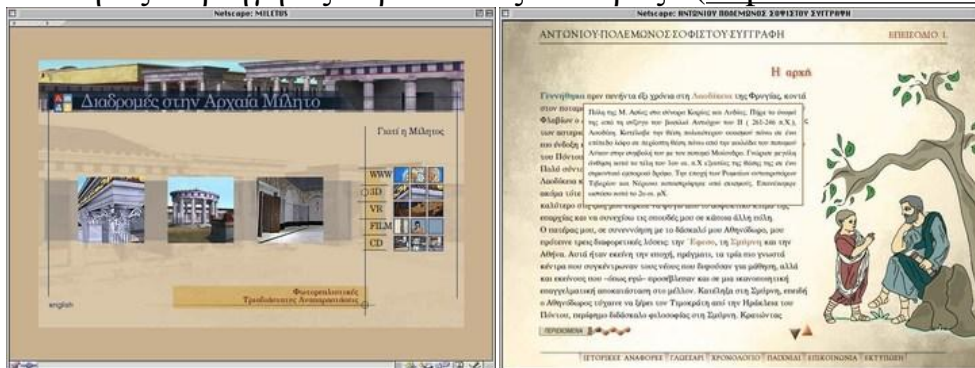
§ «Μυστράς: Η Μεσαιωνική Πόλη και τα Μνημεία της (1249-1460)» (<http://mystras.ime.gr/>)

¹⁸ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=4&lang=1>

- § «Η Βυζαντινή Καστοριά μέσα από τα Μνημεία της (10ος-14ος αιώνας)» (<http://kastoria.ime.gr/>)
- § «Το Θέατρο στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου» (<http://epidaurus.ime.gr/>)
- § «Τραπεζούντα: Η καλλίστη των Πόλεων» (<http://trapezounda.ime.gr/>)
- § Το πρόγραμμα με το γενικό τίτλο «Ιστορικές Σειρές» είναι αποτέλεσμα συνεργασίας με ερευνητικούς φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό και σε αυτό παρουσιάζονται τα παρακάτω έργα:
- § «Θεόδωρος. Στα βήματα ενός μοναχού του 10ου αιώνα» (<http://theodoros.ime.gr/>). Πρόκειται για το πρώτο «σέριαλ» στο Διαδίκτυο σε εβδομαδιαία εικονογραφημένα επεισόδια, ελληνικά και αγγλικά. Πρωταγωνιστής είναι ο Θεόδωρος, ένας φανταστικός υπήκοος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Η σειρά βασίζεται στα αγιολογικά κείμενα και στις πηγές του 10ου και 11ου αιώνα και εξοικειώνει μικρούς και μεγάλους με την ιστορία και τον πολιτισμό της εποχής.
- § «Αντωνίου Πολέμωνος Σοφιστού Συγγραφή» (<http://polemon.ime.gr/>). Σειρά οκτώ επεισοδίων, που παρουσιάζει τη ζωή στη Ρωμαϊκή περίοδο, μέσα από τη μυθιστορηματική αφήγηση του βίου του σοφιστή Πολέμωνα.

Επίσης, ο επισκέπτης του κόμβου μπορεί να περιηγηθεί τις ακόλουθες παρουσιάσεις του Ιδρύματος:

- «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες Διαμέσου των Αιώνων». (<http://olympics.ime.gr/>)
χορηγός: EFG Eurobank Ergasias
- «Τανζιμάτ: Μεταρρυθμίσεις στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά το 19ο αιώνα». (<http://tanzimat.ime.gr/>)
- «ΗΣΙΟΔΟΣ». (<http://hesiod.ime.gr/>)
- «Βυζαντινή Λογοτεχνία» (<http://byzantineliterature.ime.gr/>)
- «Βουλευτήριον: Φυτόριο ενός Θεσμού» (<http://bouleuterion.ime.gr/>)
- «Παλαιά Βουλή: Από την Ιστορική Δράση στην Ιστορική Μνήμη» (<http://oldparliament.ime.gr/>)
- «Παροικιακός Ελληνισμός» (<http://migration.ime.gr/>)
- «Έλληνες Περιηγητές: Χρυσάνθος Νοταράς» (<http://notaras.ime.gr/>)¹⁹

§ Ανασκαφές

¹⁹ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=5&lang=1>

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, και συγκεκριμένα οι αρχαιολόγοι δρ. Θάνος Σίδερης, Ζέτα Καλογεροπούλου, Γκέντσο Μπάνεβ και δρ. Γιάννης Γεωργανάς, έχουν συμμετάσχει, στελεχώσει και οργανώσει τις μέχρι τώρα ανασκαφικές δράσεις του ΙΜΕ. Στην περιοχή του Ταύρου, στους χώρους του Κέντρου Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος», ήρθε στο φως το καλοκαίρι του 2007 μεσαιωνικό πατητήρι υπό την επίβλεψη της 1ης Βυζαντινής Εφορείας Αρχαιοτήτων, το οποίο με φροντίδα και έξοδα του ΙΜΕ θα διατηρηθεί και θα προβληθεί στη θέση όπου βρέθηκε. Επίσης, από το καλοκαίρι του 2009, το ΙΜΕ διενεργεί συστηματική ανασκαφή από κοινού με το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο της Ακαδημίας Επιστημών της Βουλγαρίας στη Χάλκα Μπουνάρ, δήμος Μπράτια Ντασκάλοβι, περιφέρεια Στάρα Ζαγόρα της Βουλγαρίας.²⁰

§ Νομισματική συλλογή

Το Νοέμβριο του 2007 το ΙΜΕ προέβη στην αγορά συλλογής νομισμάτων από ιδιώτη συλλέκτη στη Γερμανία. Η συλλογή περιλαμβάνει περισσότερα από δεκατρείς χιλιάδες νομίσματα, κυρίως ρωμαϊκά χάλκινα από τη Μικρά Ασία. Η επιμέλεια της συλλογής, οι διαδικασίες αναγνώρισης και κατοχύρωσής της, η παραχώρηση πρόσβασης σε μελετητές, η δημοσίευσή της στην ακαδημαϊκή σειρά SNG, καθώς και η διοργάνωση σχετικών εκθέσεων, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και έχουν ανατεθεί στη δρ. Ελένη Παπαευθυμίου (elpra@ime.gr).

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού απέκτησε το 2007 Συλλογή 13.214 νομισμάτων, από τα οποία τα 11.202 αντιπροσωπεύουν τη γεωγραφική περιοχή της Μικράς Ασίας.

Η Συλλογή βρίσκεται σε διαδικασία μελέτης και σταδιακά θα εκδοθεί ολόκληρη στη σειρά του SNG, ενώ είναι ήδη διαθέσιμοι οι τόμοι για την Παμφυλία, την Πισιδία-Λυκαονία και την Ισαυρία-Κιλικία.

Η παρούσα ηλεκτρονική έκδοση σκοπεύει να καταστήσει τη Συλλογή προσβάσιμη τόσο στο ευρύ όσο και στο ειδικό κοινό. Ξεκινήσαμε με τα νομίσματα που περιλαμβάνονται στην πρώτη έκθεση με τίτλο «Ιστορίες νομισμάτων - Αφηγήσεις πόλεων» και σταδιακά η βάση δεδομένων θα εμπλουτίζεται.

²⁰ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&fid=27&lang=1>

Η Συλλογή Νομισμάτων του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού έχει βραβευτεί από την EMC2 Corporation, παγκόσμιο ηγέτη στις λύσεις υποδομών πληροφορικής, στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ», που υλοποιήθηκε πρώτη φορά στην Ευρώπη το 2010.²¹

Εκδόσεις - Παραγωγές

Ø Βιβλία / περιοδικά

Βιβλία που βασίζονται στην έρευνα των ιστορικών του τμήματος είναι η συλλογική έκδοση «Πέρα από την καταστροφή: Μικρασιάτες πρόσφυγες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου» και το αρχιτεκτονικό λεύκωμα «Πριήνη», για την ομώνυμη αρχαία πόλη.

Οι ιστορικοί του Ιδρύματος συμμετέχουν στην έκδοση του «ΙΜΕΡΟΥ», της ετήσιας περιοδικής έκδοσης του Ιδρύματος που στοχεύει στην παρουσίαση θεμάτων τα οποία αφορούν τη σύζευξη ανθρωπιστικών επιστημών και νέων τεχνολογιών.

Τα μέλη του τμήματος έχουν αναλάβει, για λογαριασμό τρίτων, τη συγγραφή έργων ιστορικού περιεχομένου. Τέτοιες εκδόσεις είναι:

«Διαδρομή στην ιστορία της Αθήνας» για το Δήμο της Αθήνας (2004)

«Αρχαιολογικός Οδηγός της Μικράς Ασίας» για τις εκδόσεις Explorer (2005)²²

²¹ <http://www.fhw.gr/collections/coins/>

²² <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=6&lang=1>

Ø Διαδραστικοί δίσκοι

Ο διαδραστικός δίσκος «Ο Μαγικός Περίπατος του Ζαχαρία Απορία στους Δελφούς – Αρχαιολογία, Γνώση και Περιπέτεια», με τον οποίο το ΙΜΕ εγκαινίασε τις ηλεκτρονικές του εκδόσεις, επιχειρεί να μυήσει παιδιά άνω των 11 ετών στην επιστήμη της αρχαιολογίας και να τα παρακινήσει σε μια ιστορική γνωριμία με τους Δελφούς, έναν από τους σημαντικότερους ιερούς χώρους της Αρχαιότητας.

Ο συγκεκριμένος τίτλος αποτελεί μια σημαντική προσπάθεια στο χώρο των ελληνικών παραγωγών πολυμέσων, με στόχο τη δημιουργία εκπαιδευτικών βοηθημάτων πάνω στις θεωρητικές επιστήμες που απευθύνονται σε παιδιά. Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση της αρχαιολογίας, η οποία, μέσα από την παρουσίαση της ανασκαφής των Δελφών, προσφέρει στο χρήστη βασικές αρχαιολογικές γνώσεις με τον πιο ευχάριστο τρόπο. Στο πρόγραμμα μέλη του τμήματος είχαν την ευθύνη για την επιστημονική επιμέλεια, το σενάριο και την επιλογή του εποπτικού υλικού.

Σημαντική ήταν επίσης και η συμβολή του τμήματος στους δύο ψηφιακούς δίσκους με τίτλο «Το Μονοπάτι της Γνώσης – Προορισμός Ελληνική Ιστορία», α. Από την Εποχή του Λίθου στους Ρωμαϊκούς Χρόνους (2001) και β. Από τους Βυζαντινούς στους Νεότερους Χρόνους (2000). Στις δύο αυτές παραγωγές, μέσα από τρεις χιλιάδες περίπου ερωτήσεις που συνέταξαν ιστορικοί και αρχαιολόγοι του ΙΜΕ, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να παίζει ένα ηλεκτρονικό επιτραπέζιο παιχνίδι γνώσεων και να περιδιαβεί ένα μονοπάτι γνώσης με προορισμό την ελληνική ιστορία, η οποία έχει ενσωματωθεί στο πρόγραμμα του Ιδρύματος «Η Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο».

Το τμήμα παρέχει τις υπηρεσίες του και σε άλλους φορείς, όπως στον Οργανισμό Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού (ΟΠΕΠ), ο οποίος ετοιμάζει διαδραστικούς δίσκους για τα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους. Στο πλαίσιο αυτό, μέλη του τμήματος έχουν αναλάβει την επιστημονική υποστήριξη για τους διαδραστικούς δίσκους που θα αναδείξουν το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, τις Μυκήνες και την Επίδαυρο. (2008)²³

²³ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=7&lang=1>

Ø Συνεκδόσεις

Στην κατηγορία των συνεκδόσεων ανήκουν τα παρακάτω βιβλία:

§ με το Μουσείο Μπενάκη: «Henri-Paul Boissonnas, Μικρά Ασία 1921»

§ με την εκδοτική εταιρεία «Ερευνητές Α.Ε.»:

- ο «Το Βιβλίο της Αρχαιολογίας»
- ο «Διαδρομές στην Ιστορία - Αρχαία Αθήνα»
- ο «Διαδρομές στην Ιστορία - Ολυμπία»
- ο «Διαδρομές στην Ιστορία - Μυκήνες»
- ο «Διαδρομές στην Ιστορία - Κνωσός»
- ο «Διαδρομές στην Ιστορία - Θεσσαλονίκη»
- ο «Τα πορτρέτα του Φαγιούμ και η μυστηριώδης μισ Τζούλια»
- ο «Μακρυγιάννης»

Στη συνεργασίες αυτές το τμήμα συμβάλλει, μεταξύ άλλων, με ιστορική επιμέλεια και οπτική τεκμηρίωση των κειμένων.²⁴

Εκπαίδευση επιμόρφωση

Ø Εκπαιδευτικά προγράμματα

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος πραγματοποιούνται στον «Ελληνικό Κόσμο», είτε στο πλαίσιο των εκθέσεων είτε ως ανεξάρτητες κυριακάτικες εκδηλώσεις, και απευθύνονται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Η συμβολή του τμήματος Ιστορίας είναι μεγάλη, ιδιαίτερα στα κυριακάτικα εκπαιδευτικά προγράμματα. Η επιλογή των θεμάτων και οι δημιουργικές δραστηριότητες αποφασίζονται σε συνεργασία με το τμήμα Μουσειοπαιδαγωγών. Περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα από πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες εκπαιδευτικές δραστηριότητες πάνω σε θέματα που αφορούν την ελληνική αλλά και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά και παράδοση. Σκοπός τους είναι να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με πτυχές του πολιτισμού μας και μέσα από δημιουργικά εργαστήρια και ευχάριστες παρουσιάσεις να κατανοήσουν την ιστορία μας. Το επιστημονικό πληροφοριακό υλικό και οι παρουσιάσεις που

²⁴ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=8&lang=1>

πλαισιώνουν κάθε πρόγραμμα παρέχονται από το τμήμα Ιστορίας με γνώμονα τη σωστά τεκμηριωμένη παρουσίαση κάθε θέματος. Το τμήμα έχει προνοήσει για την στοιχειώδη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που συνοδεύουν τους μαθητές, παρέχοντας την δυνατότητα να ενημερωθούν για τα όσα θα παρουσιαστούν στους μαθητές δημιουργώντας μια διαδικτυακή σελίδα για τους εκπαιδευτικούς (<http://edu.ime.gr/>).

Τα προγράμματα που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι στιγμής με τη συμβολή του τμήματος είναι:

- «Το αρχαίο θέατρο»
- «Η φύση στην προϊστορική τέχνη» (στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος για τη φύση)
- «Μαθαίνοντας από τα ζώα» (με έμπνευση από τις ιστορίες του Αισώπου και του Αριστοφάνη)
- «Γεύσεις και υγεία, η διατροφή στην αρχαιότητα»
- «Αναζητώντας το Μέγα Αλέξανδρο»
- «Ταξίδι στον κόσμο των αρχαίων ελληνικών μαθηματικών»
- «Κατασκευάζοντας αγάλματα όπως στην αρχαιότητα: γνωριμία με το Φειδία»
- «Τα παιδιά παίζει... όπως στην Αρχαιότητα»
- «Αναπαράσταση μιας ανασκαφής»²⁵

Σχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα για το 2013-2014

- Λεονάρντο Ντα Βίντσι
- Ο Πλανήτης σε χρειάζεται... Ζήσε στο 2050!
- «Το πρόβατο. Οδοιπορικό στο ποιμενικό βίο: τέχνη και αρχιτεκτονική»
- Νίκος Καζαντζάκης: 130 χρόνια από τη γέννησή του
- Τα ζώα ζητούν το δίκιο τους
- Εργαστήρι για μικρούς Κεραμίστες

²⁵ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=10&lang=1>

- ΗΛΙΟΣ, άνεμος, νερό. ΕΝΕΡΓΕΙΑ στο μέλλον
- Στα ίχνη των μύθων, στα χρόνια της Προϊστορίας
- Βυζάντιο, άνθρωποι και επικοινωνία
- Ταξίδι την προεπαναστατική Ελλάδα... η ζωή των Ελλήνων μέσα από το βλέμμα των Ευρωπαίων περιηγητών
- Αναπαράσταση μιας ανασκαφής
- Θαλασσοπόροι μιας άλλης εποχής
- Η ελιά. Το δέντρο, ο καρπός και ο χυμός του. Το χρυσάφι της ελληνικής γης
- Είμαι όπως τρώω...

«Θόλος»

Παραστάσεις Εικονικής Πραγματικότητας για σχολεία

- Διαδραστική περιήγηση στην Αρχαία Μίλητο
 - Διαδραστική περιήγηση στην Αρχαία Αγορά
 - Ταξίδι στην Αρχαία Πριήνη
- Ταινίες «Θόλου»
- Κατακτώντας τους ουρανούς: Ένα όνειρο της ανθρωπότητας
 - Δαρβίνος: το μυστήριο της φύσης

«Κιβωτός»

Προβολές Εικονικής Πραγματικότητας για σχολεία

- Περιήγηση στην Αρχαία Ολυμπία
- Το Εργαστήρι του Φειδία στην Ολυμπία
- Εύρηκα! Ιστορίες από τον Αρχιμήδη

Κάθε Σάββατο πρωί στον «Ελληνικό Κόσμο» διοργανώνονται οικογενειακά εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών, μαζί με τους γονείς τους. Βιωματικές δραστηριότητες με θέματα εμπνευσμένα από τη μυθολογία, την ελληνική διατροφή και τη λαϊκή μας παράδοση.

Κάθε Κυριακή πρωί πραγματοποιούνται στον «Ελληνικό Κόσμο» εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά 5-12 ετών, τα οποία σχεδιάζονται και υλοποιούνται από τους ειδικούς μουσειοπαιδαγωγούς του ΙΜΕ. Στόχος τους είναι η ανάληψη πρωτοβουλίας και η ενεργοποίηση της φαντασίας και της δημιουργικότητας των παιδιών.

Τα προγράμματα έχουν ευρύ θεματικό πεδίο, που αγγίζει την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό, αλλά και τη σύγχρονη πραγματικότητα: μυθολογία και λαϊκή παράδοση, ιστορία και αρχαιολογία, φύση και ανακύκλωση, παιχνίδι, καλλιτεχνικά και μαγειρικά εργαστήρια, θέατρο και κουκλοθέατρο, υπαίθριες και επετειακές δραστηριότητες.

Μέσα από το παιχνίδι και τις κατασκευές, με οπτικοακουστικά ερεθίσματα, και πάνω από όλα με την ενεργό συμμετοχή, τα παιδιά ανακαλύπτουν, παίζουν, συζητούν και αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις σε έναν

πολυχώρο όπου συνυπάρχουν ο πολιτισμός, οι νέες τεχνολογίες και η σύγχρονη αρχιτεκτονική έκφραση.

Ο «Ελληνικός Κόσμος» πραγματοποιεί επίσης έκτακτα εκπαιδευτικά προγράμματα, με αφορμή κυρίως τις εορταστικές περιόδους των Χριστουγέννων και του Πάσχα, τις εθνικές επετείους ή άλλα γεγονότα που μπορούν να κινήσουν το ενδιαφέρον των παιδιών και να τα παρακινήσουν να εκφραστούν και να δράσουν δημιουργικά.²⁶

Ø Πρακτική άσκηση

Το τμήμα Ιστορίας του ΙΜΕ συμμετέχει στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης των φοιτητών των τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας των ελληνικών πανεπιστημίων. Τριτοετείς και τελειόφοιτοι φοιτητές φιλοξενούνται για ένα διάστημα στους χώρους του Ιδρύματος, παρακολουθούν τις εργασίες του, εκπαιδεύονται στη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων στην ιστορική και αρχαιολογική έρευνα και συμβάλλουν στις παραγωγές του Ιδρύματος.

Επίσης, το Τμήμα Ιστορίας συμμετέχει σε προγράμματα επιμόρφωσης σε συνεργασία με τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.).

Τα μέλη του τμήματος Ιστορίας οργανώνουν ξεναγήσεις για τους συμμετέχοντες στα σεμινάρια επιμόρφωσης, σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία της Ελλάδας.²⁷

Ø Σεμινάρια

Το Φεβρουάριο του 2003 μία ακόμη δραστηριότητα προστέθηκε στις υπάρχουσες του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού: τα σεμινάρια επιμόρφωσης ενηλίκων. Ιστορικοί και αρχαιολόγοι με μεταπτυχιακή εξειδίκευση και εκπαιδευτική εμπειρία, που ανήκουν στο δυναμικό του Ιδρύματος, διοργάνωσαν δύο ξεχωριστούς κύκλους μαθημάτων για την ελληνική ιστορία και τέχνη με τίτλο:

Κύκλοι σεμιναρίων για την ελληνική τέχνη και ιστορία

A. «Διαδρομές στην ελληνική τέχνη και τον πολιτισμό: Από τα κυκλαδικά ειδώλια στη νεότερη λαϊκή παράδοση»

B. «Βυζαντινός – οθωμανικός – νεοελληνικός κόσμος: χώρος, άνθρωποι, ιστορία»

Η μεγάλη ανταπόκριση και το ενδιαφέρον του κοινού επέβαλε όχι μόνο να συνεχιστούν και το επόμενο ακαδημαϊκό εξάμηνο οι κύκλοι σεμιναρίων,

²⁶ <http://edu.ime.gr/>

²⁷ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=11&lang=1>

αλλά και να διευρυνθούν. Έτσι επαναλήφθηκαν οι δύο προηγούμενοι κύκλοι και προστέθηκαν αρκετές νέες ενότητες μαθημάτων με εξειδικευμένο θέμα και μικρότερη διάρκεια. Τα μαθήματα, που ξεκίνησαν στις 29 Σεπτεμβρίου 2003 και διήρκεσαν μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου 2004, πραγματοποιήθηκαν στους χώρους του Κέντρου Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος» και στα γραφεία του ΙΜΕ στο Θησείο.²⁸

Συνέδρια

Το τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διοργάνωσε το συνέδριο «Αθλητισμός, Κοινωνία και Ταυτότητα». Το συνέδριο, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα από τις 26 έως τις 29 Μαΐου 2004 και τελούσε υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακών Αγώνων, είχε αντικείμενο τη λειτουργία του αθλητισμού ως κοινωνικού φαινομένου κατά την ελληνορωμαϊκή Αρχαιότητα και τους Νεότερους Χρόνους. Στόχος του ήταν να φωτιστούν οι τρόποι με τους οποίους ο αθλητισμός αντικατοπτρίζει και επηρεάζει με τη σειρά του τις κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές, πολιτισμικές και ιδεολογικές πραγματικότητες της εποχής του. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα και οι κοινωνικές ομάδες, μέσω της συμμετοχής τους σε αθλητικές δραστηριότητες, διαμορφώνουν και βιώνουν τις ποικίλες όψεις της εθνικής, κοινωνικής και πολιτισμικής τους ταυτότητας.

Το συνέδριο προσέγγισε το θεματικό πεδίο του μέσω των αναλυτικών και μεθοδολογικών εργαλείων της ιστορίας, της κοινωνιολογίας, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, των διεθνών σπουδών, των σπουδών για τον ελεύθερο χρόνο, των φύλων και του πολιτισμού.

Ημερίδες

- § «Πολιτισμός – Νέες Τεχνολογίες – Εκπαίδευση», «Ελληνικός Κόσμος», Μάιος 2002, με αφορμή την έκδοση του 2ου τεύχους του ΙΜΕρου.
- § «Αρχαία Ελληνικά Μαθηματικά: το περιεχόμενο, η διαδρομή και ο ιστορικός τους ρόλος» 26/11/2003, με αφορμή την έκθεση των μαθηματικών.²⁹

Συμμετοχές

Από την αρχή της δημιουργίας του Ιδρύματος και του τμήματος, τα στελέχη του αξιοποιούν τα επιστημονικά συνέδρια για να παρουσιάσουν τα έργα που υλοποιούνται στο Ίδρυμα με συμμετοχή ιστορικών/αρχαιολόγων. Ακριβώς επειδή τα προγράμματα που εκπονούνται είναι καινοτόμα, η επιστημονική τεκμηρίωση και οι συζητήσεις γύρω από θέματα που άπτονται προβλημάτων μεθοδολογίας είναι πολύ σημαντικές παράμετροι.

Έτσι τα στελέχη του τμήματος είναι παρόντα με παρουσιάσεις σε διεθνή και εθνικά επιστημονικά συνέδρια, όπως:

²⁸ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=22&lang=1>

²⁹ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=12&lang=1>

- § Ημερίδα "Διαχείριση Ψηφιακού Περιεχομένου. Δυνατότητες και Προοπτικές",
- § Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα, 15 Μαΐου 2008, «Μεθοδολογίες ψηφιακής καταγραφής ιστορικών δεδομένων» (Τζεδόπουλος Γ.)
- § Συνέδριο "Ταξίδια στη μεσαιωνική Βουλγαρία και ο σύγχρονος τουρισμός", Σούμεν, Βουλγαρία, 8-11 Μαΐου 2008, «Νέα στοιχεία για την οινοπαραγωγή στη μεσαιωνική Αττική – ο δρόμος μίας τεχνολογίας» (Μπάνεβ Γκ.)
- § International symposium "Time-Bridges: Art Deco, Cubism, Neo-Classicism and Classical Antiquity", Πράγα, Τσεχία, 10-12. 04.2008, «Modernizing the Classical: Art Deco in Athens» (Σίδερης Α.)
- § 4th Ename Colloquium "Between Objects and Ideas: Re-thinking the Role of Intangible Heritage", Ename Center for Public Archaeology and Heritage Presentation, Γάνδη, Βέλγιο, 26-29 Μαρτίου 2008, «Composing History, Telling Histories: Research and Documentation of Intangible Cultural Heritage in the Projects of the Foundation of the Hellenic World» (Τζεδόπουλος Γ.)
- § The 7th International Symposium on Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage VAST , Λευκωσία, Κύπρος, 24-28. 10.2006, «The Encyclopedic Concept in the Web Era» (Σίδερης Α.)
- § SEEAchWeb Conference, Θεσσαλονίκη, 22.09.2006, «A Virtual Cradle for Democracy: Reconstructing the Ancient Agora of Athens» (Σίδερης Α.)
- § Ημερίδα "Δημιουργώντας το μέλλον: καινοτόμες υπηρεσίες για Βιβλιοθήκες, Αρχεία και Μουσεία" Θεσσαλονίκη, 25 Μαΐου 2006, «Οι νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία του πολιτισμού: Η Δικτυακή Εγκυκλοπαίδεια του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού» (Φέρλα Κ.)
- § Ημερίδα "Τεχνολογία στην Εκπαίδευση", Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Αθήνα, 29 Ιουνίου 2006, «Εγκυκλοπαιδικά εκπαιδευτικά εργαλεία: Διαχείριση και προοπτικές» (Φέρλα Κ.)
- § Ημερίδα "Τεχνολογία στην Εκπαίδευση", Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Αθήνα, 29 Ιουνίου 2006, «Εγκυκλοπαιδικά εκπαιδευτικά εργαλεία: Οργάνωση και δόμηση της πληροφορίας» (Τζεδόπουλος Γ.)
- § Ημερίδα για τον Πολιτισμό και τις Νέες Τεχνολογίες, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Αθήνα, Ιούλιος 2005, «Οργάνωση και σημασιολογική προσέγγιση δεδομένων για δικτυακές εγκυκλοπαίδειες πολυμεσικού περιεχομένου: το παράδειγμα της Εγκυκλοπαίδειας Μικρασιατικού Ελληνισμού» (Σίδερης Α.)
- § Ημερίδα: Πολιτισμός και Νέες τεχνολογίες, ΙΤΕ / ΕΙΕ, Αθήνα, Μάρτιος 2005, «Σημασιολογική οργάνωση δεδομένων για ψηφιακές εγκυκλοπαίδειες πολιτισμικού περιεχομένου» (Σίδερης Α.)
- § International Conference: Athletics, Society and Identity, Αθήνα, 26-29. 05.2004, «The Athletic Body: Image and Power» (Σίδερης Α.)
- § Διεθνές Συνέδριο "Η υπάρχουσα κατάσταση των επιστημονικών δημοσιευμάτων στον τομέα της αρχαιολογίας, των τεχνών και των λαϊκών παραδόσεων", Αθήνα, 20-24 Φεβρουαρίου 2004, «Scientific Archaeological Publications in the Digital Era» (Σίδερης Α.)

- § 2nd International Workshop on ICTs, Arts and Cultural Heritage, Digital Art Technologies, Applications & Policy, Αθήνα, 31.10-01.11.2003, «Ancient Art in Digital Environment» (Σίδερης Α.)
- § 9th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists, Αγία Πετρούπολη, Ρωσία, 10-14.09.2003, «Using Virtual Reality for the reconstruction of an ancient Greek temple» (Σίδερης Α., Ρούσου Μ., Γκαϊτατζής Α.)
- § Creative Digital Culture, 8th International Conference on Virtual Systems and Multimedia, Γκιονγκτζού, Κορέα 25-27.09.2002, «Making a new world out of an old one: in search of a common language for archaeological immersive VR representation» (Σίδερης Α., Ρούσου Μ.)
- § 9th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists, Θεσσαλονίκη 23-27.09.2002, «Popular vs. Scientific in archaeological visualization: an irrelevant contradiction?» (Σίδερης Α., Παλαιοθόδωρος Δ.)
- § Amman Cultural Heritage Conference, Αμμάν, Ιορδανία, 29.09 – 02.10.2002, «Digital Documentation of Cultural Heritage» (Γιαννούλης Γ., Σίδερης Α.)
- § The Roman Economy in Asia Minor, Έξωτερ, Αγγλία, 26-29.07.2002, «Ins & Outs of Roman Economy and Society in the Encyclopaedia Micrasiatica Graeca» (Σίδερης Α.)
- § The digital heritage in archaeology, CAA 2002, Ηράκλειο, 02-.04.2002, «Requirements and Assumptions in Visualization Process of Urban and Surrounding Areas: The Case of Greek City in Time» (Σιδηρόπουλος Γ., Σίδερης Α.)
- § Διεθνές Συνέδριο "Η αυτοκρατορία σε κρίση: Το Βυζάντιο κατά τον 11ο αιώνα (1025-1081)", Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών (ΙΒΕ/ΕΙΕ) - Κέντρο για τη Μελέτη του Ελληνισμού Σπύρος Βασίλειος Βρυώνης - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα, 10-13 Μαΐου 2001, «Encyclopaedia Micrasiatica Graeca», (Γκαρά Ε.)
- § ΣΤ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο για τον Ελληνισμό της Μικράς Ασίας, Θεσσαλονίκη 24-26 Νοεμβρίου 2000, «Η Ελληνική Μικρασιατική Εγκυκλοπαίδεια: Ένα πρόγραμμα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού» (Τζεδόπουλος Γ.)
- § American School at Athens, Thursday Lectures, Αθήνα, 05.10.2000, «Intercultural exchange and interdisciplinary approaches: the experience from the Encyclopedia Micrasiatica Graeca» (Σίδερης Α.)
- § 1ο Επιστημονικό Συνέδριο για το Γαλαξίδι, Γαλαξίδι 22-23. 09.2000, «Χαλκά αγγεία από το Γαλαξίδι» (Σίδερης Α., Ζυμή Ε.)
- § 14ο διεθνές οθωμανολογικό συνέδριο CIEPO, Τσεσμές, Τουρκία, 18-22/9/2000, «Choosing between relevant and irrelevant: Methodological considerations in view of FHW's project Encyclopaedia Micrasiatica Graeca» (Γκαρά Ε.)
- § Ημερίδα "Οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση", Αθήνα, Μάρτιος 1999, «Η Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο» (Σίδερης Α.)

Παράλληλα, βέβαια, και στο πλαίσιο της επιστημονικής ειδικότητας του κάθε στελέχους, οι ιστορικοί και αρχαιολόγοι του Ιδρύματος συμμετέχουν σε επιστημονικά συνέδρια που σχετίζονται με το ερευνητικό τους αντικείμενο.³⁰

§ Συνεργασίες σε εκθέσεις

Το τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει υποστηρίξει και έχει αναλάβει την ιστορική επιμέλεια των εκθέσεων:

- Ø «Κάθε χρόνο τέτοια μέρα... Εθνικές Επέτειοι και Ιστορική Μνήμη»
- Ø «Κρόσια, Χιτώνες, Ντουλαμάδες, Βελάδες – 4000 χρόνια Ελληνικής φορεσιάς»
- Ø «Υπάρχει σε όλα λύση; Ταξίδι στον Κόσμο των Αρχαίων Ελληνικών Μαθηματικών»
- Ø «Ιστορίες Ολυμπιακών Αγώνων. Μία άλλη έκθεση»
- Ø «Συνάντηση στην Αρχαία Αγορά»

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Culture 2000 διοργανώθηκε το 2005 η έκθεση:

Ø «Σταυροφορίες: Μύθος και πραγματικότητα» Στην έκθεση παρουσιαζόταν διαδραστικό έκθεμα με την ιστορία των Σταυροφοριών, το περιεχόμενο του οποίου δημιουργήθηκε και τεκμηριώθηκε από ιστορικούς του τμήματος.³¹

§ Συνεργασία για ψηφιακές αναπαραστάσεις

Η συνεργασία του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας με τα τμήματα που δημιουργούν ψηφιακές αναπαραστάσεις ξεκίνησε πολύ νωρίς. Είτε πρόκειται για αρχιτεκτονικές, χωρικές (γεωγραφικές) ή αναπαραστάσεις Εικονικής Πραγματικότητας η συμβολή αρχαιολόγου κρίνεται απαραίτητη.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το έργο «Το Εργαστήρι του Φειδία στην Ολυμπία», ένα διαδραστικό εκπαιδευτικό παιχνίδι-εμπειρία που έχει

³⁰ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&pid=13&lang=1>

³¹ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&fid=7&lang=1>

σκοπό να αναδείξει το φημισμένο χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία στην Ολυμπία (430-420 π.Χ), έργο του διάσημου Αθηναίου γλύπτη Φειδία και ένα από τα Επτά Θαύματα του αρχαίου κόσμου. Η συμβολή ενός ιστορικού στο συγκεκριμένο έργο κρίθηκε απαραίτητη, κυρίως γιατί δε σώζεται κανένα αρχαίο αντίγραφο του αγάλματος, στο οποίο θα μπορούσε να στηριχτεί κατά μεγάλο μέρος η ψηφιακή αποκατάστασή του. Έπρεπε να γίνει σύνθεση από διάσπαρτες πληροφορίες που υπήρχαν στις γραπτές πηγές, από απεικονίσεις τμημάτων της μορφής και του διακόσμου του θρόνου σε διάφορα υλικά, καθώς και από τα ευρήματα των ανασκαφών στην Ολυμπία.

Η γόνιμη εμπειρία που αποκτήθηκε από αυτή τη συνεργασία θεωρήθηκε χρήσιμο να επενδυθεί στη συνέχεια σε άλλα δύο έργα αρκετά διαφορετικού χαρακτήρα: στην ψηφιακή αναπαράσταση του ιερού της Αρχαίας Ολυμπίας και σε αυτήν της Αρχαίας Αγοράς της Αθήνας, του πολιτικού, διοικητικού και οικονομικού κέντρου της σημαντικότερης ίσως πόλης της αρχαίας Ελλάδας. Οι δύο αυτές ψηφιακές αποκαταστάσεις επιχειρούν να ανασυστήσουν διαχρονικά όχι μόνο το αρχιτεκτονικό περιβάλλον των χώρων αλλά και στιγμιότυπα των αντιπροσωπευτικότερων δραστηριοτήτων που γίνονταν εκεί.³²

§ Ευρωπαϊκές και Εθνικές Συνεργασίες

- Ø TOURBOT: Στόχος του προγράμματος ήταν η δημιουργία ενός ρομπότ που θα είχε τη λειτουργία διαδραστικού ξεναγού, ικανού να παρέχει προσωπική πρόσβαση σε πολιτιστικές εκθέσεις μέσω του Διαδικτύου. Το τμήμα Ιστορικών του ΙΜΕ ανέλυσε και ανέπτυξε τις ιστορικές και αρχαιολογικές πληροφορίες που εμφανίζονται στο διαδικτυακό κόμβο του Ιδρύματος σχετικά με την έκθεση «Κρόσσια, Χιτώνες, Ντουλαμάδες, Βελάδες – 4000 χρόνια Ελληνικής φορεσιάς», στην οποία εφαρμόστηκε το εν λόγω πρόγραμμα.
- Ø M-PIRO: Για το πρόγραμμα παραγωγής αυτόματης γλώσσας και σύνθεσης φωνής οι ιστορικοί του ΙΜΕ συγκρότησαν την ψηφιακή συλλογή και συνέγραψαν τα κείμενα των περιγραφών για την εφαρμογή του προγράμματος

³² <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&fid=8&lang=1>

στο Διαδίκτυο. Έθεσαν επίσης τις προδιαγραφές για την ποιότητα των κειμένων που δημιουργεί το σύστημα και έλεγξαν την ακρίβεια και την πιστότητα της πληροφορίας.

- Ø ARTNOUVEAU: Στο συγκεκριμένο έργο/Ευρωπαϊκό θεματικό δίκτυο το τμήμα Ιστορικών του ΙΜΕ παρείχε την εμπειρία του συμβάλλοντας στον καθορισμό νέων προσεγγίσεων για την παρουσίαση των τεχνών και του πολιτισμού με ζωντανό, προσωπικό και φιλικό προς το χρήστη τρόπο. Επιπλέον, μετείχε στις διαδικασίες προβολής των αποτελεσμάτων του έργου παρουσιάζοντας επιστημονικές εργασίες σε διεθνή και εθνικά συνέδρια.
- Ø E-CULTURE NET: Ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Ψηφιακού Δικτύου Πολιτιστικής Έρευνας και Εκπαίδευσης. Το τμήμα συνέβαλε στη συγκριτική μελέτη της χρήσης των νέων τεχνολογιών σε πολιτιστικούς οργανισμούς στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου. Επιπλέον, μετείχε στη δημιουργία του εθνικού και μεσογειακού δικτύου οργανισμών.
- Ø Medina: Δημιουργία πολιτιστικής / τουριστικής πύλης 13 χωρών της Μεσογείου.
- Ø e-muse: Ανάπτυξη κοινών online εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε σχολεία και μουσεία με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Ø AVATON: Προβολή των φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων του Αιγαίου με τη συμβολή της σύγχρονης τεχνολογίας και με επίκεντρο τα νησιά της Σαντορίνης και της Λέσβου.
- Ø LeGa: Το έργο στόχευε στη δημιουργία της απαραίτητης τεχνολογικής υποδομής και των οικονομικοκοινωνικών συνθηκών για μια νέα εκπαιδευτική προσέγγιση, για ηλικίες 6-15 χρονών, βασισμένη στη χρήση νέων τεχνολογιών. Οι ιστορικοί του τμήματος παρείχαν την ιστορική πληροφορία και τεκμηρίωση των σεναρίων που βασίζονται στην έννοια των ιστορικών ταξιδιών στο χρόνο και το χώρο.
- Ø Αρχαιόραμα: Ανάπτυξη προηγμένων εργαλείων για την κατανόηση, διαχείριση και προώθηση των αποτελεσμάτων ανασκαφικών έργων με τρόπο φιλικό και κατανοητό στο κοινό.
- Ø Ελληνουργήματα: Πρότυπο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, επιδοτούμενο από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, που αφορά την εξοικείωση του μαθητικού κυρίως κοινού με την αρχαία ελληνική τεχνολογία μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν πολλοί φορείς. Το ΙΜΕ συμμετέχει κυρίως στις φάσεις της διαμόρφωσης του εννοιολογικού και ιστορικού πλαισίου, της συλλογής του υλικού και της ψηφιοποίησής του.
- Ø SEEArchWeb: Δημιουργία εξ αποστάσεως μαθημάτων και υποστηρικτικού υλικού για ακαδημαϊκή έρευνα και διδασκαλία σε θέματα αρχαιολογίας της νοτιοανατολικής Ευρώπης.
- Ø Χρυσαλλίδες: Δημιουργία ολοκληρωμένου εκπαιδευτικού λογισμικού. Οι ιστορικοί συνέβαλαν με την ενσωμάτωση στο εργαλείο της ιστορικής πληροφορίας από το διαδικτυακό έργο «Ελληνική ιστορία στο Διαδίκτυο» και τον έλεγχο της εφαρμογής.

- Ø ΜεταΟν: Ανάπτυξη μιας διαδικτυακής εφαρμογής «έξυπνης» αναζήτησης και ανάκτησης πληροφορίας σε κείμενα (ελληνικά/αγγλικά) και φωτογραφικό υλικό, αξιοποιώντας τεχνολογίες επεξεργασίας φυσικής γλώσσας, επεξεργασίας εικόνας και άντλησης γνώσης από κείμενα.
- Ø ΔιαΧωρον: Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης γνώσης, διαμέσου του οποίου ο χρήστης θα μπορεί να ανασύρει χωρική πληροφορία (α) σε διαφορετικές γεωγραφικές κλίμακες (β) σε συνάρτηση με χρονικά δεδομένα (γ) σε συνάρτηση με θεματικά πεδία και τέλος (δ) με συνδυασμό όλων των παραπάνω.³³

1.1.2. Τμήμα γενεαλογίας & προφορικής ιστορίας

Το πρόγραμμα Γενεαλογίας και Προφορικής Ιστορίας του Ιδρύματος αποβλέπει στη διάσωση της ιστορικής μνήμης του μείζονος Ελληνισμού μέσω της καταγραφής των γενεαλογικών δένδρων προσφύγων από τη Μικρά Ασία, τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη και την Κωνσταντινούπολη. Παράλληλα, καταγράφονται προσωπικές μαρτυρίες, κυρίως Μικρασιατών πρώτης γενιάς, και συγκεντρώνονται και αποτυπώνονται ψηφιακά φωτογραφίες και άλλα τεκμήρια.

1.1.2.1 Το τμήμα

Το τμήμα Γενεαλογίας και Προφορικής Ιστορίας του ΙΜΕ καταγράφει οικογενειακά δένδρα, μαρτυρίες και ιστορικές πληροφορίες και συλλέγει τεκμήρια για τη ζωή και τις ιστορικές εμπειρίες των προσφύγων από τη Μικρά Ασία, τον Πόντο, τη Θράκη και την Κωνσταντινούπολη. Ιδρύθηκε με σκοπό να καταγράψει, να διαφυλάξει και να ανατροφοδοτήσει τις ιστορικές μνήμες τόσο για τις πατρίδες των προσφύγων, όσο και για τους οικισμούς, τις κοινότητες και τους δήμους που δημιούργησαν αυτοί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η δράση του τμήματος Γενεαλογίας και Προφορικής Ιστορίας διακρίνεται σε τρία αλληλένδετα και αλληλοσυμπληρωνόμενα προγράμματα. Το πρόγραμμα της Γενεαλογίας συγκεντρώνει γενεαλογικές πληροφορίες για την ιστορία των οικογενειών και των κοινοτήτων των προσφύγων. Το πρόγραμμα των Μαρτυριών αποτυπώνει σε ηχητικές και οπτικοακουστικές συνεντεύξεις τις αναμνήσεις, τα συναισθήματα και τη στάση ζωής των προσφύγων. Τέλος το πρόγραμμα «Ιστορία Μου» συγκεντρώνει κείμενα, μαρτυρίες, φωτογραφίες, έγγραφα, εφημέρια και γενικά ιστορικά τεκμήρια που οι ίδιοι οι πρόσφυγες και οι απόγονοί τους, είτε προσωπικά είτε μέσω των σωματείων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, επιθυμούν να προσφέρουν στην κοινή ιστορική μνήμη.

Το υλικό που συλλέγεται είναι ανοικτό στην έρευνα των ειδικών αλλά και κάθε πολίτη. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις που καλύπτονται από τους νόμους για την προστασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων και όσα στοιχεία ζητείται από τους καταθέτες τους να κρατηθούν απόρρητα από το κοινό.

³³ <http://www.fhw.gr/depts/history-dept/index.php?opt=65&fid=9&lang=1>

Μέσα από τον κόμβο www.genealogies.gr, τη διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια του Μείζονος Ελληνισμού (www.ehw.gr) και τις παραγωγές του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού και των συνεργαζόμενων φορέων του, το τμήμα Γενεαλογίας επιστρέφει το υλικό και τη γνώση που συλλέγει σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Μέσα από προσωπικές επαφές, επισκέψεις, εκδηλώσεις, ειδικά σεμινάρια και on line ενημέρωση, το τμήμα Γενεαλογίας και Προφορικής Ιστορίας ενημερώνει για τις μεθόδους, τις τεχνικές, τις καλές πρακτικές, τους στόχους και την πορεία των προγραμμάτων του και δημιουργεί εθελοντικές ομάδες που επιθυμούν να συμβάλουν με τις δυνάμεις τους στην ανάπτυξη της ιστορικής μνήμης για τις πατρίδες και τις κοινότητές τους.³⁴

1.1.2.2 Έργα

§ Γενεαλογία

Το πρόγραμμα της Γενεαλογίας αποτελεί μια συλλογή από καταγραφές ανθρώπων που συνδέονται μεταξύ τους με συγγενικούς δεσμούς αίματος και αγχιστείας. Οι πληροφορίες οργανώνονται στη βάση της κοινής καταγωγής των προσώπων, της εγκατάστασης σε μια περιοχή ή της συμμετοχής τους σε ένα συλλογικό σώμα κοινωνικού ή πολιτιστικού χαρακτήρα. Η έμφαση δίνεται στις οικογένειες και τα πρόσωπα που έλκουν την καταγωγή τους από περιοχές που εγκαταλείφθηκαν από τους ελληνορθόδοξους πληθυσμούς, ως συνέπεια των πολιτικών εξελίξεων και της δημιουργίας εθνικών κρατών στην ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης, του Εύξεινου Πόντου και της Μέσης Ανατολής. Η πολυδιάσπαση των οικογενειών των προσφύγων και η γεωγραφική διασπορά τους, σε συνδυασμό με την καταστροφή ή την απώλεια των σχετικών με τον πληθυσμό ιστορικών τεκμηρίων, καθιστούν την ανασυγκρότηση των γενεαλογικών δένδρων τη μόνη ασφαλή οδό για να συνδεθούν οι απόγονοι με την ιστορία των προγόνων τους. Με την εξέλιξη του πληθυσμού και τις επιγαμίες που ακολούθησαν το 1922, το πρόγραμμα φτάνει να αφορά περισσότερο από το ένα τρίτο του ελληνικού πληθυσμού, το οποίο σχετίζεται με την πληθυσμιακή ομάδα των Ελλήνων προσφύγων του 20ού αιώνα.

Σκοπός του προγράμματος είναι να προσφέρει και να διασφαλίσει τη δυνατότητα στις επόμενες γενιές να γνωρίσουν τις ρίζες τους, ως ένα βήμα για να συνδεθούν με την ιστορία της οικογένειάς τους, της κοινότητας από την οποία προέρχονται, της χώρας μας, αλλά και των Βαλκανίων και της καθ' ημάς Ανατολής. Γι' αυτό το σκοπό συγκεντρώνονται στοιχεία και από γραφειοκρατικές -πολιτικές ή εκκλησιαστικές- πηγές, αλλά κυρίως από την κάθε οικογένεια, ώστε να μπορούν να συνδεθούν με βεβαιότητα οι απόγονοι

³⁴ http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=page&sid=1&lang_id=gr

των προσφύγων με τα αντίστοιχα ιστορικά πρόσωπα που έζησαν στις πατρίδες καταγωγής τους.³⁵

§ Μαρτυρίες

Από το 1997 το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού διεξάγει ένα πρόγραμμα συλλογής μαγνητοσκοπημένων αυτοβιογραφικών συνεντεύξεων από πρόσωπα που ήρθαν ως πρόσφυγες στην Ελλάδα από τη Μικρά Ασία και τον Πόντο στα χρόνια γύρω στο 1922. Στο πρόγραμμα καταγράφονται η εμπειρία της αναγκαστικής και βίαιης μετακίνησης των προσφύγων και η επίδραση της προσφυγιάς στην εξέλιξη της ζωής τους και στη μετέπειτα κοινωνική τους ταυτότητα.

Μέχρι σήμερα έχουν συγκεντρωθεί συνεντεύξεις και αυτοβιογραφίες περισσότερων από διακόσια πρόσωπα, τα οποία ανήκουν στην γενιά των προσφύγων και γεννήθηκαν πριν από το 1924. Σε αυτά προστίθενται πρόσωπα από τις νεότερες γενιές, που έζησαν τις προσπάθειες των προσφύγων να δημιουργήσουν ξανά τη ζωή τους και οι οποίοι αποτελούν, με το δικό του τρόπο ο καθένας, θεματοφύλακες της μνήμης και των παραδόσεων των κοινοτήτων τους.

Οι «Μαρτυρίες» είναι οργανωμένες σε ένα μοναδικό στο είδος τους αρχείο, πολύτιμο γιατί διατηρεί την εικόνα των τελευταίων Ελλήνων που γεννήθηκαν στη Μικρά Ασία. Από το υλικό των συνεντεύξεων δημιουργήθηκε το ντοκιμαντέρ «Παιδιά είμαστε τότε», το οποίο προβλήθηκε στην ET1 το 1999 και διατίθεται στον «Ελληνικό Κόσμο».³⁶

§ Ιστορία μου

Η ιστορία αποτελείται από ένα πλήθος μικρές ιστορίες και ένα κομμάτι από αυτές ανήκει στον καθένα μας. Το ΙΜΕ, σε συνεργασία με εσάς, προβάλλει την ιστορία σας, τις σημαντικές στιγμές που ζήσατε και αποτυπώσατε σε μια φωτογραφία ή ένα κείμενο, στοιχεία τα οποία αποκαλύπτουν τη βιωμένη πλευρά της ιστορίας.

Τα γενεαλογικά δένδρα συμπληρώνονται από φωτογραφίες και οικογενειακά ντοκουμέντα και κειμήλια που το ΙΜΕ ψηφιοποιεί και διατηρεί σε ψηφιακό και φυσικό αρχείο, για να μπορεί να «εικονογραφεί» τη ζωή και τη μνήμη των απλών ανθρώπων που βίωσαν την ιστορία των τελευταίων δεκαετιών.

Μαζί με τις φωτογραφίες συλλέγουμε και αυτοβιογραφίες, μικρά και μεγάλα κείμενα-μαρτυρίες, μικρές ανθρώπινες ιστορίες, πολύτιμες για την

³⁵ http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=erga&sid=9&lang_id=gr

³⁶ http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=erga&sid=10&lang_id=gr

ιστορία του προσφυγικού Ελληνισμού και τον πολιτισμό των Ελλήνων τις τελευταίες δεκαετίες.³⁷

1.1.2.3 Εκδηλώσεις

Στην προσπάθεια ενημέρωσης και ενθάρρυνσης για συμμετοχή στο πρόγραμμα συλλογής Γενεαλογικών Δένδρων, το ΙΜΕ συνεργάζεται με πολιτιστικούς φορείς και οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για τη διοργάνωση εκδηλώσεων στις έδρες των φορέων. Αυτές οι εκδηλώσεις μπορούν να περιλαμβάνουν:

- § Παρουσίαση των προγραμμάτων του τμήματος, με παράλληλη προβολή οπτικοακουστικού υλικού από τις ψηφιακές συλλογές και τις μαρτυρίες μας
- § Προβολή του ντοκιμαντέρ «Παιδιά είμαστε τότε... οι Μικρασιάτες θυμούνται», που βασίζεται στις μαρτυρίες επιζώντων προσφύγων
- § Ομιλία ή συζήτηση σχετικά με την ιστορία των προσφύγων από τη Μικρά Ασία, τον Πόντο και την Θράκη
- § Ομιλία-ενημέρωση για το πρόγραμμα Γενεαλογίας του ΙΜΕ και ειδικότερα:
 - ο Διανομή έντυπων ερωτηματολογίων και οδηγίες για την ανασύσταση των γενεαλογικών δέντρων
 - ο Διανομή ενημερωτικών εντύπων και ηλεκτρονικών εκδόσεων και των κινηματογραφικών παραγωγών του ιδρύματος³⁸

1.1.2.4 Συνεργασίες

Το τμήμα Γενεαλογίας του ΙΜΕ συνεργάζεται με τους φορείς εκείνους που ενδιαφέρονται να προάγουν, να συνδράμουν και να υποστηρίξουν το έργο του, προσφέροντας πληροφορίες, υλικό και φιλοξενία και συμμετέχοντας στην επιτόπια ερευνητική και καταγραφική δραστηριότητα.

Συνεργαζόμενοι φορείς μπορούν να είναι:

- Σύλλογοι, ενώσεις, σωματεία
- Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Εκπαιδευτικά ιδρύματα και επιστημονικοί φορείς
- Έντυπα και ΜΜΕ
- Εκκλησιαστικοί οργανισμοί
- Εταιρείες και οργανώσεις με κοινωφελείς κοινωνικούς σκοπούς.

Πεδία συνεργασίας αποτελούν:

³⁷ http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=erga&sid=11&lang_id=gr

³⁸ http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=page&sid=6&lang_id=gr

- § Η συμμετοχή στη διεξαγωγή του προγράμματος
- § Η διοργάνωση εκδηλώσεων πρόσκλησης ενδιαφέροντος και προβολής του προγράμματος
- § Η οργάνωση εκπαιδευτικών ενημερωτικών σεμιναρίων και συνεδρίων
- § Η σύσταση ομάδων εθελοντών για την προαγωγή της μελέτης της ιστορίας του τόπου ή της κοινότητάς τους

Το ΙΜΕ, στο πλαίσιο της συνεργασίας στο πρόγραμμα «Συλλογή, ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση πολιτιστικού γενεαλογικού υλικού» των «Πολιτιστικών και Γενεαλογικών Ψηφιακών Συλλογών», αναλαμβάνει να ψηφιοποιήσει, να οργανώσει σε ψηφιακό αρχείο και να παρουσιάσει στο κοινό τα στοιχεία και τα τεκμήρια που συλλέγονται από κοινού με το συνεργαζόμενο φορέα μέσα από εκθέσεις, ψηφιακές παρουσιάσεις και ειδική ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο –ελληνικά και αγγλικά– με ξεχωριστή αναφορά στο συνεργαζόμενο φορέα και στην προσφορά του.

Ο φορέας αναλαμβάνει να τηρεί ψηφιακά αντίγραφα των τεκμηρίων και των επεξεργασιών τους, προσβάσιμα από τους πολίτες. Επίσης, οφείλει να ενημερώνει το ΙΜΕ για τυχόν μεταβολές των στοιχείων, για την ενδεχόμενη επιθυμία πολιτών να αποχωρήσουν από το πρόγραμμα ή να τηρηθεί απόρρητο μέρος των στοιχείων αυτών. Οι τοπικοί φορείς ωφελούνται από τη μεταβίβαση εμπειριών και τεχνογνωσίας σχετικά με τα προγράμματά μας και οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με το σύνολο του υλικού που τους αφορά στον τόπο τους.

Κάθε συνεργασία στηρίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό και στα κοινά ενδιαφέροντα και συμφέροντα των δύο πλευρών και του κοινωνικού συνόλου και δημιουργεί γέφυρες ανάμεσα στο ΙΜΕ και στις τοπικές κοινωνίες.³⁹

1.1.3. Τμήμα χαρτογραφίας & αρχιτεκτονικών σχεδίων

Στο Εργαστήριο Γεωγραφικής Ανάλυσης και Χαρτογραφίας συλλέγεται, αναλύεται και επεξεργάζεται η χωρική πληροφορία και παρουσιάζεται σε ψηφιακή μορφή. Στόχος του Εργαστηρίου είναι η ένταξη των πληροφοριών στο γεωγραφικό χώρο και η δημιουργία ενός Γεωγραφικού Πληροφοριακού Συστήματος και έμμεσα η έρευνα των μεθόδων χρήσης του παραγόμενου έργου στη διδασκαλία, την έρευνα και την αγορά.

Αρχιτεκτονικοί ανασχεδιασμοί

Το Ίδρυμα έχει δημιουργήσει μια βάση τεκμηριωμένων αρχιτεκτονικών σχεδίων για δομικά έργα κυρίως από την περιοχή της Μικράς Ασίας, η οποία απευθύνεται σε εξειδικευμένο κοινό ερευνητών.

³⁹ http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=page&sid=5&lang_id=gr

Τρόπος Εργασίας

Τα δομικά έργα ανασχεδιάζονται με ηλεκτρονικά εργαλεία (λογισμικό Autocad), με βάση τόσο τις δημοσιεύσεις των αρχαιολογικών ανασκαφών όσο και τη σχετική βιβλιογραφία.

Όψεις, κατόψεις, τομές κτλ. δεν ψηφιοποιούνται, αλλά ανασχεδιάζονται σε κλίμακα 1:1 με βάση τις μετρήσεις των συμβατικών σχεδίων. Τα σχέδια υλοποιούνται με την ακρίβεια και τη λεπτομέρεια που επιτρέπουν αφενός οι πηγές και αφετέρου το λογισμικό Autocad. Κάθε νέο σχέδιο συνοδεύεται από αναλυτική αναφορά στις πηγές από τις οποίες αντλήθηκε η πληροφορία.

Τα αρχαιολογικά ευρήματα, τα κτήρια δηλαδή, δε σχεδιάζονται μόνον όπως έχουν διασωθεί σήμερα, αλλά επιχειρείται -όπου υπάρχουν στοιχεία- η αποκατάστασή τους. Στη φάση αυτή η βάση δεν είναι διαθέσιμη διαδικτυακά στο κοινό.⁴⁰

1.1.4. Βιβλιοθήκη

Η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ) ξεκίνησε με στόχο την εξυπηρέτηση των στελεχών του Ιδρύματος και την υποστήριξη του ερευνητικού τους έργου. Οι έντυπες εκδόσεις που διαθέτει η Βιβλιοθήκη του ΙΜΕ καλύπτουν επιστημονικά θέματα που έχουν σχέση με διάφορα προγράμματα του Ιδρύματος, καθώς και βοηθήματα γλωσσικά ή εκπαιδευτικά, οδηγούς μουσείων κτλ. Επίσης, η Βιβλιοθήκη κατέχει σημαντικό αριθμό ψηφιακών εκδόσεων πολιτιστικού περιεχομένου -σε μορφή κασετών και ψηφιακών δίσκων- και εικόνων.

Με την κατασκευή του νέου Ερευνητικού Κέντρου, αποφασίστηκε η ανάπτυξη και επέκταση της Βιβλιοθήκης, με σκοπό τη διάθεση του περιεχομένου της στο κοινό. Έτσι, στη νέα της μορφή, η Βιβλιοθήκη θα προσφέρει τις υπηρεσίες της τόσο στα μέλη του Ιδρύματος όσο και στο ευρύτερο ερευνητικό -και μη- κοινό.

Για το λόγο αυτό, ξεκίνησε από τον Ιανουάριο του 2008 η καταγραφή και η επεξεργασία του έντυπου υλικού της Βιβλιοθήκης στο Σύστημα Αυτοματισμού των Βιβλιοθηκών ΑΒΕΚΤ 5.5. του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης. Το ΑΒΕΚΤ 5.5. χρησιμοποιείται από τις περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και την Κύπρο, καθώς επίσης και από εκπαιδευτικά ερευνητικά ιδρύματα και άλλους φορείς.⁴¹

1.1.4.1 Συλλογή

Το έντυπο υλικό της Βιβλιοθήκης αποτελείται από 10.000 περίπου τόμους βιβλίων και από 200 περίπου τίτλους περιοδικών εκδόσεων και εφημερίδων. Οι περισσότεροι τίτλοι βιβλίων που διαθέτει αυτή τη στιγμή η Βιβλιοθήκη καλύπτουν επιστημονικά θέματα που αναπτύχθηκαν σε διάφορα

⁴⁰ <http://erevna.ime.gr/gr/gis.html>

⁴¹ <http://erevna.ime.gr/library/gr/index.php>

προγράμματα του Ιδρύματος, καθώς και βοηθήματα γλωσσικά ή εκπαιδευτικά, οδηγούς μουσείων κτλ. Σε αυτά έχουν προστεθεί τίτλοι από δωρεές, στους οποίους περιλαμβάνονται, εκτός από ιστορικούς, γενικότερα πολιτιστικοί και λογοτεχνικοί τίτλοι.

Εκτός από τις έντυπες εκδόσεις, η Βιβλιοθήκη κατέχει σημαντικό αριθμό ψηφιακών εκδόσεων σε μορφή κασετών και ψηφιακών δίσκων, πολιτιστικού επίσης περιεχομένου. Στη συλλογή του Ιδρύματος περιλαμβάνεται ακόμη ένας σημαντικός αριθμός εικόνων σε μορφή φωτογραφιών και διαφανειών (Digilib), που προέρχονται είτε από φωτογραφίες συνεργατών είτε από αγορές.⁴²

1.1.4.2 Δωρεές

Η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού υποστηρίζει τη δωρεά βιβλίων και συλλογών, με σκοπό τον εμπλουτισμό της συλλογής της. Το πρώτο στάδιο για την αποδοχή της δωρεάς είναι η επικοινωνία του δωρητή με το Ίδρυμα, ώστε να αποφασιστεί αν η δωρεά θα ενταχθεί, και με ποιους όρους, στη Βιβλιοθήκη. (Όταν η δωρεά είναι συλλογή βιβλίων.) Κατόπιν, ακολουθεί μια πρώτη καταγραφή της δωρεάς, ώστε η Βιβλιοθήκη να εκτιμήσει το μέγεθος και την ποιότητά της. Σε κάθε περίπτωση όμως η Βιβλιοθήκη είναι υπεύθυνη για τον τρόπο καταγραφής της δωρεάς, τα μέσα και τη χρονική διάρκεια που θα καταγραφεί καθώς και για το χώρο όπου θα τοποθετηθεί.

Η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος έχει προχωρήσει έως τώρα στην αποδοχή δύο δωρεών έντυπου υλικού (βιβλίων – περιοδικών – εφημερίδων):

- Δωρεά Μάγδας Χατζηδίνα, Προέδρου του Συλλόγου Φίλων του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, 322 τίτλων βιβλίων (19 Ιουλίου 2007).
- Δωρεά Δροσούλας Αγγελοπούλου-Μυριβήλη ενός μέρους της προσωπικής βιβλιοθήκης του πατέρα της και μεγάλου Έλληνα πεζογράφου της γενιάς του '30, του Στρατή Μυριβήλη, 3.237 τίτλων βιβλίων και περιοδικών (9 Ιουνίου 2008).
- Δωρεά Βιργινίας Ματσέλη 117 τίτλων βιβλίων από το χώρο του Παγκόσμιου Θεάτρου (καταγραφή συλλογής Δεκέμβριος 2009 – Ιανουάριος 2010).
- Δωρεά Χαράλαμπου και Βάσως Πέννα 550 τίτλων βιβλίων και περιοδικών εκδόσεων. Η συλλογή περιλαμβάνει βιβλία κυρίως ιστορικά, ανασκαφικά, νομισματικά, αρχαιολογικά, περιηγητικά και μερικά λογοτεχνικά (απόκτηση συλλογής 11 Ιουνίου 2010).⁴³

1.1.5. Φωτοθήκη

Η Φωτοθήκη του ΙΜΕ φιλοξενεί το σύνολο της διαθέσιμης ψηφιακής πληροφορίας του Ιδρύματος σε εικονογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό. Το ΙΜΕ, στην πάροδο των χρόνων, έχει συγκεντρώσει μεγάλο όγκο ψηφιακού και ψηφιοποιημένου υλικού. Ως ανταπόκριση στο αίτημα πολλών επισκεπτών,

⁴² <http://erevna.ime.gr/library/gr/silogi.php>

⁴³ <http://erevna.ime.gr/library/gr/dorees.php>

αποφασίστηκε να διατεθεί το υλικό αυτό στο διαδίκτυο. Στόχος ήταν να λειτουργήσει η αντίστοιχη σελίδα στις αρχές του 2007.

Η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη (Digilib) του ΙΜΕ θα φιλοξενεί το σύνολο της διαθέσιμης ψηφιακής πληροφορίας του Ιδρύματος, η οποία συνίσταται σε εικονογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό όλων των μορφών. Ένας εύχρηστος τρόπος αναζήτησης και παρουσίασης της πληροφορίας θα δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να μάθει αν το ΙΜΕ διαθέτει το υλικό και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να το παραχωρήσει.⁴⁴

1.1.6. Τμήμα επιμέλειας μετάφρασης

Το σύνολο των κειμένων που διακινούνται από το Ίδρυμα προς το κοινό, είτε πρόκειται για διοικητικά έγγραφα είτε για κείμενα που ενσωματώνονται σε παραγωγές, υπόκεινται σε φιλολογική επιμέλεια. Εκπεφρασμένος στόχος του Ιδρύματος είναι, μεταξύ άλλων, η διάδοση του Ελληνικού Πολιτισμού σε όλον τον κόσμο. Για την επίτευξη του στόχου αυτού επιβάλλεται η μετάφραση των παραγωγών του ΙΜΕ τουλάχιστον στα αγγλικά.⁴⁵

1.1.7. Τμήμα διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων

Το Ίδρυμα χρησιμοποιεί στις παραγωγές του κατά κανόνα μεγάλο αριθμό εικόνων. Οι περισσότερες από αυτές προέρχονται από μουσεία, ιδιωτικές συλλογές και άλλους φορείς. Το Ίδρυμα σεβόμενο την αρχή των πνευματικών δικαιωμάτων ζητά κάθε φορά την έγκριση από τον εκάστοτε κάτοχο των δικαιωμάτων και, όταν αυτό απαιτείται, αποδίδει το αντίστοιχο αντίτιμο. Παράλληλα, παράγει και το ΙΜΕ οπτικοακουστικό υλικό, τα δικαιώματα του οποίου ανήκουν στο Ίδρυμα. Το υλικό αυτό, σε αντίθεση με το αγορασμένο από τους φορείς ή τα φυσικά πρόσωπα, μπορεί να διατεθεί και σε τρίτους. Οι απαραίτητες ενέργειες που απαιτούνται και στις δυο περιπτώσεις διενεργούνται από τον υπεύθυνο της διαχείρισης αδειών χρήσης.⁴⁶

1.2 Τμήμα Διαδικτύου – Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού αξιοποιεί τις τεχνολογίες του διαδικτύου και των πολυμέσων για την προβολή του έργου του, που αφορά την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό στη διαχρονία. Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών δημιουργήθηκε το 1997 και έκτοτε ασχολείται με την παραγωγή άρτιων διαδραστικών εφαρμογών, δικτυακών κόμβων και κινηματογραφικών βίντεο.

Συγκεκριμένα, το Ίδρυμα αξιοποιεί τις τεχνολογίες αυτές στους εξής τομείς:

⁴⁴ <http://erevna.ime.gr/gr/dglib.html>

⁴⁵ <http://erevna.ime.gr/gr/editors.html>

⁴⁶ <http://erevna.ime.gr/gr/copyrights.html>

- Δημιουργία κόμβων στο Διαδίκτυο, με σκοπό τη σωστή ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με πολιτισμικά και ιστορικά θέματα.
- Ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού που στοχεύει στην εξοικείωση των παιδιών και των νέων με ιστορικά θέματα με ψυχαγωγικό τρόπο.
- Δημιουργία διαδραστικών σημείων ενημέρωσης (Infokiosk) για το κοινό που επισκέπτεται τους χώρους του Πολιτιστικού Κέντρου «Ελληνικός Κόσμος».
- Υλοποίηση διαδραστικών εκθεμάτων που εμπλουτίζουν τις εκθέσεις του ΙΜΕ με οπτικοακουστικό υλικό, το οποίο είναι εύκολο στην πρόσβαση και βοηθά στην αρτιότερη ενημέρωση του επισκέπτη του «Ελληνικού Κόσμου».
- Δημιουργία ηλεκτρονικών παρουσιάσεων που αποβλέπουν στην αποτελεσματική μετάδοση των πληροφοριών και στην προώθηση των δραστηριοτήτων του ΙΜΕ.
- Δημιουργία κινηματογραφικών βίντεο για τις εκθέσεις, παραγωγή μικρών ταινιών για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, ντοκιμαντέρ, κοινωνικών μηνυμάτων και εταιρικών παρουσιάσεων του Ιδρύματος.

1.2.1 Έργα

Το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών δημιουργεί διαδικτυακές και πολυμεσικές εφαρμογές ιστορικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου, που είτε λειτουργούν αυτόνομα είτε πλαισιώνουν εκθέσεις και δράσεις του Ιδρύματος.

Επίσης, καλύπτει με οπτικοακουστικό υλικό τη δημόσια παρουσία του ΙΜΕ και ασχολείται με μια σειρά άλλων έργων που αφορούν προϊόντα και παραγωγές του.

✓ Κόμβοι διαδικτύου

Το Διαδίκτυο δίνει άπειρες δυνατότητες για άμεση μεταφορά πληροφοριακών δεδομένων, στοιχείο που αξιοποιεί το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του.

Ο δικτυακός τόπος του ΙΜΕ περιλαμβάνει:

- Κόμβους με γενικές πληροφορίες για το Ίδρυμα, τους στόχους, τις δραστηριότητες και τις παραγωγές του
- Ιστορικές παρουσιάσεις, στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.e-history.gr, που αποτελούν παγκόσμια πηγή εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού.
- Την παρουσίαση του Πολιτιστικού Κέντρου «Ελληνικός Κόσμος»
- Την εγκυκλοπαίδεια του Μείζονος Ελληνισμού και την Πολιτιστική Πύλη του Αρχιπελάγους του Αιγαίου

✓ Η Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο

Η παρουσίαση της «Ελληνικής Ιστορίας στο Διαδίκτυο» πραγματεύεται την ελληνική προϊστορία, την πρωτοϊστορία και την ιστορία διαχρονικά. Για διευκόλυνση της έρευνας και της χρήσης των πληροφοριών ο χρόνος έχει χωριστεί σε 15 περιόδους.

Οι περίοδοι χωρίζονται σε τέσσερις ενότητες: «Πολιτική», «Κοινωνία», «Οικονομία», «Πολιτισμός». Σε κάθε ενότητα εξετάζονται: τα πρόσωπα, τα γεγονότα, οι θεσμοί και ο χώρος. Η προσέγγιση αυτών των πεδίων γίνεται με βάση τη μικροϊστορική εξέταση.

Κάθε κείμενο είναι εμπλουτισμένο με εικόνες, γλωσσάρι, πηγές και βιβλιογραφία. Επίσης, γίνονται συνδέσεις και με άλλες διευθύνσεις στο Διαδίκτυο, αλλά και αναφορές σε ερευνητικά κέντρα ή ερευνητές οι οποίοι ασχολούνται με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα. Βεβαίως, επιδιώκουμε να εξαντλούμε όλες τις δυνατότητες που μας δίνει το μέσο, δηλαδή τη σύνδεση του κειμένου όχι μόνο με εικόνα, αλλά και με ήχο, βίντεο, τρισδιάστατες αναπαραστάσεις κτλ.

✓ Παρουσιάσεις

Στο πλαίσιο της διαχρονικής παρουσίασης της ελληνικής ιστορίας, το τμήμα Διαδικτύου και Πολυμέσων έχει δημιουργήσει μεμονωμένες παρουσιάσεις που πραγματεύονται ειδικότερες θεματικές ενότητες, όπως η ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά και συγκεκριμένα πρόσωπα, τόπους, χρονικές περιόδους κτλ.

- Από την αρχαία Ολυμπία στην Αθήνα του 1896
- Από την Αθήνα του 1896 στην Αθήνα του 2004
- e-history
- Περιήγηση στην αρχαία Μίλητο
- Η βυζαντινή Καστοριά μέσα από τα μνημεία της (10ος-14ος αιώνας)
- Μυστράς: Η μεσαιωνική πόλη και τα μνημεία της (1249-1460)
- Το Θέατρο στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου
- Τραπεζούντα, η καλλίστη των πόλεων
- Έλληνες περιηγητές: Χρυσανθος Νοταράς
- Θεόδωρος. Στα βήματα ενός μοναχού του 10ου αιώνα στο Βυζάντιο
- Αντωνίου Πολέμωνος Σοφιστού Συγγραφή
- Ησίοδος
- Ένα ταξίδι στην Πρώιμη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Η εποχή του Ιουστινιανού
- Παλαιά Βουλή: Από την ιστορική δράση στην ιστορική μνήμη
- Βουλευτήριο: Φυτόριο ενός θεσμού
- Παροικιακός Ελληνισμός (15ος-19ος αιώνας)
- Τανζιμάτ (1839-1876)
- Μία ημέρα στα αθηναϊκά δικαστήρια

- Εξωτερική πολιτική 1936-1944
- Βυζαντινή λογοτεχνία (4ος-15ος αιώνας)
- Νεολιθική εποχή
- Φραγκοκρατία (13ος-18ος αιώνας)
- Αιγαίο και Αίγυπτος
- ΙΜΕρος
- Μικρά Ασία

✓ Διαδραστικοί δίσκοι

Οι διαδραστικοί δίσκοι (CD-ROMs) που παράγει το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών αποσκοπούν στην παρουσίαση και διάδοση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στο ευρύ κοινό. Έχουν εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα και απευθύνονται κυρίως σε μαθητές. Επίσης, το τμήμα αποτυπώνει σε ψηφιακή μορφή το περιεχόμενο εκθέσεων του Ιδρύματος, ώστε αυτό να είναι διαθέσιμο και μετά τη λήξη τους.

- Διαδραστικές πολυμεσικές εκδόσεις για τα σημαντικότερα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας
- Συνάντηση στην Αρχαία Αγορά
- Ολυμπιακοί Αγώνες διαμέσου των αιώνων
- Αναζητώντας το Μέγα Αλέξανδρο
- 4000 Χρόνια Ελληνικής Φορεσιάς - Κρόσσια, Χιτώνες, Ντουλαμάδες, Βελάδες
- Μυστήριο στην αρχαία Μίλητο
- Το μονοπάτι της γνώσης - προορισμός Ελληνική Ιστορία
- Ο μαγικός περίπατος του Ζαχαρία Απορία στους Δελφούς - Αρχαιολογία, Γνώση και Περιπέτεια
- Ιστορικά και γλωσσικά μνημεία του πολιτισμού μας
- Διαδρομές στην ιστορία της Αθήνας

✓ Εκπαιδευτικό λογισμικό

Το εκπαιδευτικό λογισμικό είναι εφαρμογές οι οποίες πλαισιώνουν τις εκθέσεις και τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται από το τμήμα Μουσειοπαιδαγωγών του «Ελληνικού Κόσμου». Η θεματολογία των προγραμμάτων είναι μεγάλη και σκοπός τους είναι –με τη συμβολή του εκπαιδευτικού λογισμικού– οι επισκέπτες να κατανοήσουν σημαντικές πτυχές της ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού (π.χ. μαθηματικά, θέατρο), συμμετέχοντας ενεργά στο εκάστοτε πρόγραμμα. Εκπαιδευτικό λογισμικό δημιουργείται επίσης στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων, το οποίο αξιοποιείται στους επισκέψιμους χώρους του «Ελληνικού Κόσμου».

- LEGA
- Παίξε με την τέχνη

- Η τεχνική κατασκευής χρυσελεφάντινων αγαλμάτων: το παράδειγμα του Δία της Ολυμπίας
- Πλοία και ναυτιλία στην αρχαία Ελλάδα
- Αναζητώντας το υγρό χρυσάφι
- Ο χορός της γης: γνωριμία με το φυσικό φαινόμενο του σεισμού
- Φτιάξε την αφίσα
- 400+0 ερωτήσεις - 4000 χρόνια ελληνικής φορεσιάς
- Αργαλειός - 4000 χρόνια ελληνικής φορεσιάς

✓ Πολυμεσικά εκθέματα

Τα διαδραστικά ψηφιακά εκθέματα που δημιουργούνται για τις εκθέσεις του «Ελληνικού Κόσμου» χαρακτηρίζονται από ευχρηστία και απλότητα, ώστε να μπορούν οι επισκέπτες να αντλούν την επιθυμητή πληροφορία εύκολα και γρήγορα. Πριν από την τελική τους ένταξη στο μουσειακό χώρο αξιολογούνται από ειδικούς επιστήμονες, για να εξασφαλίζεται η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη επιτυχία τους.

- Γεώτοποι και γεωδιαδρομές στην Ελλάδα
- Καινοτομικό Κέντρο Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών
- Suspended Spaces
- Συνάντηση στην Αρχαία Αγορά
- Θέατρο, μια τέχνη τεχνών
- Ιστορίες Ολυμπιακών Αγώνων. Μία άλλη έκθεση
- Υπάρχει σε όλα λύση; Ταξίδι στον Κόσμο των Αρχαίων Ελληνικών Μαθηματικών
- Σταυροφορίες: Μύθος και Πραγματικότητα

✓ Κινηματογραφικές παραγωγές

Στις δραστηριότητες του τμήματος περιλαμβάνονται η δημιουργία κινηματογραφικών βίντεο για τις εκθέσεις, η παραγωγή μικρών ταινιών για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, κοινωνικών μηνυμάτων, εταιρικών παρουσιάσεων του Ιδρύματος καθώς και η δημιουργία ντοκιμαντέρ αρχαιολογικού, ιστορικού και γενικότερα πολιτιστικού περιεχομένου, που θα καλύπτουν όσο το δυνατόν περισσότερες πτυχές της ιστορίας και της πορείας του Ελληνισμού.

✓ Διαδραστικές προβολές Θόλου

Η «Θόλος», το νέο μεγάλο θέατρο Εικονικής Πραγματικότητας του «Ελληνικού Κόσμου» (Κτήριο 2), έχει χωρητικότητα 132 ατόμων και αποτελεί πόλο έλξης όλων των ηλικιών και ιδιαίτερα των νέων. Το περιεχόμενο των προβολών της «Θόλου» δεν είναι μαγνητοσκοπημένο, αλλά δημιουργείται από υπερσύγχρονο ηλεκτρονικό υπολογιστή τη στιγμή της προβολής. Απαιτεί την ενεργό συμμετοχή του θεατή, με αποτέλεσμα μια αμφίδρομη διαδραστική εμπειρία.

✓ Γραφιστική επιμέλεια εκθέσεων

Το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών συμμετέχει στη δημιουργία των εκθέσεων του ΙΜΕ, και συγκεκριμένα στη γραφιστική τους επιμέλεια. Σε αυτήν περιλαμβάνονται όλες οι εκτυπώσεις σε κατασκευές, τοίχους, πανό και άλλες επιφάνειες στο χώρο της έκθεσης, το λογότυπο και υλικό για την προώθηση της έκθεσης (καταχωρίσεις σε περιοδικά, μπάνερ, ιστοσελίδα, προϊόντα για το Πωλητήριο του «Ελληνικού Κόσμου» κ.ά.).

✓ Παρουσιάσεις – Infokiosk

Το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών δημιουργεί ψηφιακές παρουσιάσεις με στόχο την καλύτερη ενημέρωση του κοινού για τις δραστηριότητες και το έργο του Ιδρύματος. Οι παρουσιάσεις αυτές γίνονται από στελέχη του Ιδρύματος σε ανάλογες εκδηλώσεις (συνέδρια, εκθέσεις, ομιλίες) ή είναι διαδραστικές, με τη μορφή σημείων ενημέρωσης (Infokiosk). Είναι προσβάσιμες για το κοινό στους χώρους του «Ελληνικού Κόσμου» ή όπου έχει παρουσία το Ίδρυμα.

✓ Παραγωγή DVD

Μέρος των καθηκόντων του Τμήματος Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών είναι η παραγωγή σε DVD των ντοκιμαντέρ που δημιουργεί το Ίδρυμα. Κυρίως στόχος των ντοκιμαντέρ αυτών, που διατίθενται στο Πωλητήριο του «Ελληνικού Κόσμου», είναι η καταγραφή του ελληνικού πολιτισμού εκτός Ελλάδας. Παραγωγή DVD γίνεται επίσης με σκοπό τη διανομή ενημερωτικού και εκπαιδευτικού υλικού του Ιδρύματος, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, όπως σε συνέδρια, εκπαιδευτικά προγράμματα κ.α.

✓ ΙΜΕάκια

Το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών, στο πλαίσιο του στόχου του Ιδρύματος να προσεγγίσει παιδιά και νέους, έχει δημιουργήσει μια οικογένεια χαρακτήρων οι οποίοι πρωταγωνιστούν σε σειρά προϊόντων για παιδιά. Οι κεντρικοί ήρωες, ο Ιάσοντας, η Δανάη και η παρέα τους, είναι οι πρωταγωνιστές στους διαδραστικούς δίσκους «Μυστήριο στην Αρχαία Μίλητο» και «Αναζητώντας το Μέγα Αλέξανδρο», στην τριμηνιαία παιδική εφημερίδα «Του Κόσμου τα νέα» και στην ιστοσελίδα της παιδικής λέσχης «Τα ΙΜΕάκια».

Τα ΙΜΕάκια αποτελούν την παιδική «φωνή» του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού και είναι προσβάσιμα στην ιστοσελίδα www.imeakia.gr. Πρόκειται για την παιδική διαδικτυακή πύλη του ΙΜΕ, την οποία δημιούργησε και διαχειρίζεται το τμήμα με σκοπό την ψυχαγωγία και την εποικοδομητική απασχόληση των μικρών μας φίλων. Τα ΙΜΕάκια απευθύνονται σε μαθητικές ομάδες και εκπαιδευτικούς που θέλουν να έχουν άμεση επαφή και ενημέρωση

για το έργο του ΙΜΕ και τους καλεί σε μια «περιπετειώδη και δημιουργική» συνεργασία.

✓ Άλλα έργα

Το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών ασχολείται και με διάφορες άλλες δραστηριότητες, που στοχεύουν στην ανάδειξη του Ιδρύματος μέσα από έργα ή προϊόντα. Συγκεκριμένα, αναλαμβάνει τη δημιουργία εντύπων και λογοτύπων και τη σχεδίαση εικόνων που κοσμούν προϊόντα (π.χ. μπλουζάκια, κούπες, τετράδια, παζλ).

Τα προϊόντα αυτά, που απευθύνονται κυρίως στο νεανικό κοινό του Ιδρύματος και -ως επί το πλείστον- περιλαμβάνουν σκηνές με τους ήρωες της σειράς «Ιάσων και Δανάη», διατίθενται στο Πωλητήριο του «Ελληνικού Κόσμου».

✓ Εφαρμογές για smartphones και tablets

Το Τμήμα Διαδικτύου, Πολυμέσων & Κινηματογραφικών Παραγωγών, ακολουθώντας τις τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής, δημιουργεί εφαρμογές για smartphones και tablets, με σκοπό την πρακτική και γρήγορη πληροφόρηση του κοινού για τις δραστηριότητες του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού.

Εφαρμογή ΗCosmos:

Η πρώτη εφαρμογή του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού αφορά τον «Ελληνικό Κόσμο» και δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να ενημερωθεί για τις δραστηριότητες του Κέντρου Πολιτισμού, αλλά και να μάθει τα πάντα για την ταυτότητα, τους χώρους και την ιστορία του. Η εφαρμογή είναι εντελώς δωρεάν και μπορείτε να την εγκαταστήσετε στο iPhone, το iPod Touch ή το iPad, καθώς και σε android smartphones και tablets.

Ανακαλύψτε:

- Την ταυτότητα και την ιστορία του «Ελληνικού Κόσμου»
 - Τη «Θόλο», το ημισφαιρικό «Θέατρο» Εικονικής Πραγματικότητας του Ιδρύματος
 - Το «ΘΕΑΤΡΟΝ», το νέο πολυδύναμο χώρο του «Ελληνικού Κόσμου»
 - Τους τρόπους πρόσβασης και επικοινωνίας με το Κέντρο Πολιτισμού
Ενημερωθείτε για τα τελευταία νέα του «Ελληνικού Κόσμου»(προϋποθέτει σύνδεση στο Διαδίκτυο):
 - ο Θεατρικές παραστάσεις
 - ο Προβολές και περιηγήσεις εικονικής πραγματικότητας
 - ο Εκπαιδευτικά προγράμματα
 - ο Καλλιτεχνικές εκδηλώσεις -
 - ο Διαδραστικές εκθέσεις
- Η εφαρμογή περιλαμβάνει επίσης:
- Στατικό και διαδραστικό χάρτη για περιήγηση στους χώρους και τα κτήρια του «Ελληνικού Κόσμου»
 - «Κουίζ της Γνώσης» Προορισμός ελληνική ιστορία.

Ελέγξτε τις γνώσεις σας στην ελληνική ιστορία με ερωτήσεις που καλύπτουν όλες τις περιόδους, από την Προϊστορική εποχή έως τη Νεότερη Ελλάδα.⁴⁷

1.3 Τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας

Η Εικονική Πραγματικότητα ορίζεται ως μια εμπειρία παραγόμενη από υπολογιστή που αποτελείται από στερεοσκοπικά, σε πραγματικό χρόνο, ανθρωποκεντρικά τρισδιάστατα γραφικά.

Μια εμπειρία εικονικής πραγματικότητας μπορεί να είναι εμπλουτισμένη από χωροθετημένο ήχο, μηχανήματα αίσθησης και μυρωδιάς.

Η πρωτοποριακή τεχνολογία της Εικονικής Πραγματικότητας χρησιμοποιείται στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού για την προβολή της ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού. Στα συστήματα που είναι εγκατεστημένα στον «Ελληνικό Κόσμο», τη «Θόλο», την «Κιβωτό» και τον «Εικονικό Κινηματογράφο», επισκέπτες όλων των ηλικιών, με ειδικά στερεοσκοπικά γυαλιά ταξιδεύουν στο χρόνο, σε μνημεία και τόπους της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, και ζουν την εμπειρία της εμπύθισης στον εικονικό κόσμο.

1.3.1 Το τμήμα

Η Εικονική Πραγματικότητα είναι μια νέα και πρωτοποριακή επιστήμη που μας δίνει τη δυνατότητα, μέσα από τις καινοτόμους τεχνολογικές εφαρμογές της, να βιώσουμε αφηρημένες έννοιες και ιδέες, να επισκεφθούμε χώρους που είναι απρόσιτοι ή δεν υπάρχουν πια και να εξετάσουμε αντικείμενα από διαφορετικές και πρωτόγνωρες οπτικές γωνίες.

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού είναι ο μοναδικός χώρος στην Ελλάδα - κι από τους λίγους παγκοσμίως- που διαθέτει συστήματα Εικονικής Πραγματικότητας ανοιχτά στο ευρύ κοινό, με εφαρμογές που δημιουργούνται από τα εξειδικευμένα στελέχη του τμήματος Εικονικής Πραγματικότητας.

Το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας ιδρύθηκε το φθινόπωρο του 1998, με στόχο να αξιοποιήσει μια πειραματική ακόμα τεχνολογία για να ενισχύσει το έργο της έρευνας και διάδοσης της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες του τμήματος περιλαμβάνουν:

- ο Τη συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα και την ανάπτυξη συνεργασιών, με στόχο την πληρέστερη αξιοποίηση της εξελιγμένης αυτής τεχνολογίας και την προώθηση της έρευνας και εκπαίδευσης σε θέματα πολιτισμού.
- ο Τη δημιουργία, από το σενάριο μέχρι και την τεχνολογική υλοποίηση, άρτιων εκπαιδευτικών και πολιτιστικών παραγωγών, τα οποία

⁴⁷ <http://multimedia.ime.gr/>

παρουσιάζονται στα συστήματα Εικονικής Πραγματικότητας του Ιδρύματος αλλά και σε διεθνές επίπεδο.

- ο Την εγκατάσταση και διαρκή ανάπτυξη της τεχνολογικής υποδομής για τα καινοτόμα συστήματα Εικονικής Πραγματικότητας που έχουν εγκατασταθεί στους χώρους του Πολιτιστικού Κέντρου «Ελληνικός Κόσμος», όπου παρουσιάζονται με άμεσο και συναρπαστικό τρόπο τα εκπαιδευτικά προγράμματα και οι τρισδιάστατες ψηφιακές αναπαραστάσεις του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού.⁴⁸

1.3.2 Συστήματα

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, και ειδικότερα το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας, αξιοποιεί την εξελιγμένη τεχνολογία της Εικονικής Πραγματικότητας, έτσι ώστε η μάθηση να επιτυγχάνεται με το συνδυασμό φαντασίας και ενεργής συμμετοχής του επισκέπτη. Κατά συνέπεια, οι επισκέπτες του «Ελληνικού Κόσμου» έχουν τη δυνατότητα να προσεγγίσουν το παρελθόν με σύγχρονο και ζωντανό τρόπο. Μπορούν να βιώσουν την ιστορία, να εξερευνήσουν το γεωγραφικό χώρο και να ανακαλύψουν την αρχιτεκτονική πόλεων της Αρχαιότητας, σε ένα ταξίδι στο χρόνο με σταθμούς τόπους της πολιτιστικής κληρονομιάς μας. Τα συστήματα που λειτουργούν είναι:

Ø Θόλος

Η «Θόλος», το νέο, θολωτό, θέατρο Εικονικής Πραγματικότητας του Ιδρύματος, χωρητικότητας 132 ατόμων, στεγάζεται σε ένα κτήριο υψηλής αρχιτεκτονικής. Χάρη στη μοναδική τεχνολογική υποδομή του, καθιστά προσβάσιμες στο κοινό τις ψηφιακές συλλογές του ΙΜΕ και αποτελεί ένα μοναδικό «εργαλείο» έρευνας και ανάπτυξης σε θέματα οπτικοποίησης και παρουσίασης πολιτιστικού περιεχομένου. Η «Θόλος» παρέχει τη δυνατότητα μονοσκοπικής και στερεοσκοπικής προβολής στο σύνολο της θολωτής επιφάνειας, για πρώτη φορά παγκοσμίως, ενώ υπάρχουν και δυνατότητες ενσωμάτωσης πραγματικών δρώντων στον εικονικό χώρο. Οι προβολές, που υποστηρίζονται από συστοιχία ισχυρών υπολογιστικών συστημάτων, είναι διαδραστικές, ελεγχόμενες από το θεατή, και όχι στατικές. Πρόκειται για μια μοναδική εμπειρία εμπύθισης στον εικονικό κόσμο, που χαρακτηρίζεται από άμεση ανταπόκριση, ευελιξία, πρωτοτυπία και ζωντάνια.

Ø Κιβωτός

Η «Κιβωτός», που είναι εγκατεστημένη στον «Ελληνικό Κόσμο», είναι ένα εντυπωσιακό περιβάλλον μέσα στο οποίο οι επισκέπτες συμμετέχουν σε εικονικά ταξίδια. Το σύστημα είναι ένα ολόκληρο δωμάτιο διαστάσεων 3x3x3 μέτρα, όπου κάθε τοίχος και το πάτωμα αποτελούν οθόνες προβολής. Σε κάθε οθόνη προβάλλεται ψηφιακή εικόνα, η οποία παράγεται από έναν ηλεκτρονικό υπερυπολογιστή. Μέσα στην «Κιβωτό» χωρούν γύρω στα δέκα άτομα, που φορούν ειδικά γυαλιά. Τα γυαλιά αυτά τους επιτρέπουν να βλέπουν την

⁴⁸ http://www.fhw.gr/vr/gr/docs/in_intro.html

προβαλλόμενη εικόνα στερεοσκοπικά, δίνουν δηλαδή στο χρήστη την αίσθηση του βάθους, την αίσθηση ότι η εικόνα έχει τρίτη διάσταση κι ότι βυθίζονται σ' αυτήν. Με τη βοήθεια μιας διαδραστικής συσκευής χειριού που μοιάζει με τρισδιάστατο ποντίκι, οι επισκέπτες μπορούν να κινηθούν μέσα στην προβαλλόμενη εικόνα ή να επιδράσουν πάνω σ' αυτήν.

Ø Εικονικός Κινηματογράφος

Ο «Εικονικός Κινηματογράφος», είναι μια μεγάλη φωτεινή οθόνη η οποία έχει πλάτος 3,2 και ύψος 2,4 μέτρα. Η ανάλυση της εικόνας είναι 1024 x 768. Οι διαστάσεις αυτές επιτρέπουν σε είκοσι περίπου άτομα να στέκονται άνετα μπροστά στην οθόνη. Το μηχάνημα προβολής είναι τοποθετημένο πάνω και μπροστά από την οθόνη, σε τέτοιο σημείο ώστε να μην παρεμποδίζεται η προβολή. Με τη βοήθεια στερεοσκοπικών γυαλιών, οι επισκέπτες έχουν την αίσθηση ότι «βυθίζονται» στο περιβάλλον που δημιουργούν τα τρισδιάστατα ψηφιακά γραφικά. Επιπλέον, με τη βοήθεια μιας διαδραστικής συσκευής χειριού, ένας από τους επισκέπτες έχει τη δυνατότητα να κατευθύνει την περιήγηση και να συμμετέχει ενεργά στην εξερεύνηση, και μερικές φορές ακόμη και στην τροποποίηση του εικονικού περιβάλλοντος. Ο «Εικονικός Κινηματογράφος» αξιοποιείται από το ΙΜΕ για να μεταφέρει μικρούς και μεγάλους σε μαγικούς κόσμους της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Όλα τα συστήματα Εικονικής Πραγματικότητας λειτουργούν καθημερινά στον «Ελληνικό Κόσμο» και είναι ανοιχτά στο κοινό. Αποτελούν ένα από τα ελάχιστα παραδείγματα χρήσης της εξελιγμένης αυτής τεχνολογίας στον πολιτιστικό τομέα. Οι παραγωγές Εικονικής Πραγματικότητας δημιουργούνται αποκλειστικά στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού από τα εξειδικευμένα στελέχη του.

Στην είσοδο των συστημάτων, οι επισκέπτες μπορούν να παρακολουθήσουν μία σύντομη ενημερωτική προβολή και να χρησιμοποιήσουν τις οθόνες αφής για να μάθουν περισσότερα για την ιστορία, την τεχνολογία και τις τεχνικές δημιουργίας των παραγωγών Εικονικής Πραγματικότητας.

1.3.3 Παρουσιάσεις

Το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας έχει συμμετάσχει στα παρακάτω διεθνή συνέδρια και διοργανώσεις:

- § 3net Spring Days' session on Interactive Learning Environments for Children, Ελλάδα. Παρουσίαση με τίτλο "Immersive Interactive Virtual Reality and Informal Education".
- § Immersive Projection Technology Workshop '99, Γερμανία. Παρουσίαση με τίτλο "Incorporating Immersive Projection-based Virtual Reality in Public Spaces".

- § SIGGRAPH '99, Λος Άντζελες, ΗΠΑ. Παρουσίαση με τίτλο "High-end Interactive Media in the Museum" από την κα Μαρία Ρούσσου και το Διευθύνοντα Σύμβουλο του Ιδρύματος κ. Δημήτρη Εφραίμογλου.
- § Visualization Summit on Education & Entertainment, Ελβετία. Παρουσίαση / επίδειξη των προγραμμάτων Εικονικής Πραγματικότητας του τμήματος σε δύο εξελιγμένα συστήματα της SGI.
- § COMDEX 2000, Αθήνα. Επίδειξη προγραμμάτων του τμήματος στο Reality Center της εταιρείας Silicon Technologies, από όλα τα στελέχη του τμήματος.
- § iGRID 2000, Ιαπωνία, και iGRID 2002, Ολλανδία. Ταυτόχρονη επίδειξη των εικονικών προγραμμάτων σε πολλαπλά συστήματα Εικονικής Πραγματικότητας, συνδεδεμένα μεταξύ τους με το ταχύτατο δίκτυο Internet2.
- § SIGGRAPH 2002, Σαν Αντόνιο, ΤΧ, ΗΠΑ. Παρουσιάσεις του προγράμματος "Ο Ναός του Δία στην Ολυμπία" στους εκατοντάδες επισκέπτες του θεάτρου Reality Center της SGI από την κα Μαρία Ρούσσου και τον κ. Αθανάσιο Γκαϊτατζή.

Δημοσιεύσεις

- § Gaitatzes A., Christopoulos D., Papaioannou G., "Virtual Reality Systems and Applications: The Ancient Olympic Games", in Proc. "10th Panhellenic Conference on Informatics", (PCI 2005) in P. Bozanis and E.N. Houstis (Eds.), "Advances in Informatics", Springer-Verlag, LNCS 3746, University of Thessaly, Volos, Greece, November 11-13 2005.
- § Gaitatzes A., Christopoulos D., Papaioannou G., "Olympia and the Ancient Olympic Games - Techniques for producing Immersive and Educational Virtual Environments", "2nd International Conference on Cultural Convergence & Digital Technology", Athens Greece, November 2004 and Imeros Journal for Culture and Technology (5), 2005.
- § Gaitatzes A., Christopoulos D., Papaioannou G., "The Ancient Olympic Games: Being Part of the Experience", in Proc. "5th International Symposium on Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage", (VAST 2004) and "2nd Eurographics Workshop on Graphics and Cultural Heritage", Oudenaarde, Belgium, December 7-10 2004.
- § Sideris A., Roussou M., Gaitatzes A., "Virtual Reconstruction of the Hellenistic Asklepieion of Messene using Scientific and Educational Scenario-based Approaches" in Proc. "9th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists", St. Petersburg, Russia, September 10-14, 2003 and Imeros Journal for Culture and Technology (4), 2004.
- § D. Christopoulos, A. Gaitatzes, G. Papaioannou, *Image-based Techniques for Enhancing Virtual Reality Environments*, Πρακτικά του 2ου Διεθνούς

Συνεδρίου Τεχνολογίας Υπολογιστών, Τέχνης και Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ICTACH), Αθήνα, Ελλάδα, 2003

- § G. Papaioannou, A. Gaitatzes, D. Christopoulos, *Enhancing Virtual Walkthroughs of Archaeological Sites*, Πρακτικά του συνεδρίου εικονικής πραγματικότητας και πολιτιστικής κληρονομιάς VAST 2003 της ACM/Eurographics, Brighton, UK, 2003.
- § Roussou, M., Efraimoglou, D., "High-end Interactive Media in the Museum", *Computer Graphics*, ACM SIGGRAPH, 1999, σελ. 59-62. Αναδημοσιεύτηκε στο περιοδικό *IMEρος*, 1, 2001, σελ. 23-31.
- § Gaitatzes, A., Christopoulos, D., Voulgari, A., Roussou, M., "Hellenic Cultural Heritage through Immersive Virtual Archaeology", στο *Proc. 6th International Conference on Virtual Systems and Multimedia*, Gifu, Ιαπωνία, 2000.
- § Giannoulis, G., Koliou, M., Kamarinos, G., Roussou, M., Trahanias, P., Argyros, A., Tsakiris, D., Cremers, A., Schulz, D., Burgard, W., Haehnel, D., Savvaides, V., Friess, P., Konstantios, D., Katselaki, A., "Enhancing Museum Visitor Access Through Robotic Avatars Connected to the Web", Πρακτικά *Museums & the Web*, Seattle WA, 2001.
- § Pape, D., Anstey, J., D' Souza, S., DeFanti, T., Roussou, M., Gaitatzes, A., "Shared Miletus: Towards a Networked Virtual History Museum", Πρακτικά *Euroimage International Conference on Augmented, Virtual Environments and Three-Dimensional Imaging*, 2001, σελ. 85-89.
- § Androutsopoulos, I., Calder, J., Not, E., Pianesi, F. & Roussou, M., "Multilingual Personalised Information Objects", Πρακτικά *International Workshop on Information Presentation and Natural Multimodal Dialogue*, Βερόνα, 2001, σελ. 25-29.
- § Gaitatzes, A., Christopoulos, D., Roussou, M., "Reviving the Past: Cultural Heritage Meets Virtual Reality", Πρακτικά *Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage (VAST'01)*, 2001.
- § Roussou, M., Trahanias, P., Giannoulis, G., Kamarinos, G., Argyros, A., Tsakiris, D., Georgiadis, P., Burgard, W., Haehnel, D., Cremers, A., Schulz, D., Moors, M., Spirtounias, E., Mika, M., Savvaides, V., Reitelman, A., Konstantios, D., & Katselaki, A., "Experiences from the Use of a Robotic Avatar in a Museum Setting", Πρακτικά *Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage (VAST'01)*, 2001.
- § Gaitatzes, A., Christopoulos, D., & Roussou, M., "Virtual Reality Interfaces for the Broad Public", Πρακτικά N. Avouris & N. Fakotakis (επιμ.), *PC HCI 2001*, 2001, σελ. 159-164.
- § Sideris, A. & Roussou, M., "Making a new world out of an old one: in search of a common language for archaeological immersive VR

representation", Πρακτικά 8ου Διεθνούς Συνεδρίου *Virtual Systems & Multimedia / VSMM 2002*, 2002, σελ. 31-42.⁴⁹

1.3.4 Συνεργασίες

Διαδραστικά Καλλιτεχνικά Περιβάλλοντα

Σε συνέχεια στενής συνεργασίας με μέλη της καλλιτεχνικής κοινότητας, το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας παρέχει την τεχνογνωσία του για την υλοποίηση έργων, όπως το εικονικό τμήμα του έργου "Ελικόσπιτο". Πρόκειται για το έργο σύγχρονου Έλληνα καλλιτέχνη σε συμπαραγωγή με διεθνή εργαστήρια και κέντρα τέχνης.

Ανάπτυξη Αλγορίθμων Ρεαλιστικής Απόδοσης

Το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας του ΙΜΕ συνεργάζεται με επιστήμονες του εργαστηρίου γραφικών REVES των γαλλικών ερευνητικών εργαστηρίων INRIA για την ανάπτυξη αποτελεσματικότερων τεχνικών που θα συμβάλουν στη βελτίωση της απόδοσης στην παραγωγή εικόνας σε πραγματικό χρόνο, αλλά και την έρευνα σε τεχνικές μη φωτορεαλιστικής οπτικοποίησης (NPR) μέσω του προγράμματος ARCHEOS.

Εικονικά Περιβάλλοντα Συνεργασίας μέσω Δικτύου

Το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας του ΙΜΕ διατηρεί στενή συνεργασία με το εργαστήριο Electronic Visualization Laboratory του Πανεπιστημίου του Illinois, όπου αναπτύσσεται η τεχνολογία CAVE®. Στόχος της συνεργασίας είναι να διερευνηθούν οι δυνατότητες εκπαίδευσης από απόσταση μέσω συστημάτων Εικονικής Πραγματικότητας που συνδέονται μεταξύ τους με ταχύτατα δίκτυα. Τα πρώτα αποτελέσματα της συνεργασίας, με εφαρμογή στον πολιτιστικό τομέα, παρουσιάστηκαν στη διεθνή επίδειξη iGRID 2000, που πραγματοποιήθηκε στο Internet Global Summit στην Ιαπωνία.

Εξατομικευμένη Πληροφόρηση Επισκεπτών: MPIRO

Το MPIRO (Multilingual Personalised Information Objects) είναι ένα τριετές ερευνητικό πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, που συνδυάζει τις τεχνολογίες επεξεργασίας της φυσικής γλώσσας με το Διαδίκτυο και την Εικονική Πραγματικότητα για να προσφέρει πολυγλωσσικές περιγραφές εκθεμάτων, προσαρμοσμένες στα ενδιαφέροντα των επισκεπτών ενός μουσείου.

CREATE

Το CREATE (Constructivist Mixed Reality for Design, Education and Cultural Heritage) είναι ένα φιλόδοξο τριετές ερευνητικό πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση (IST-2001-34231), το οποίο έχει στόχο να αναπτύξει τεχνολογίες Εικονικής Πραγματικότητας που

⁴⁹ http://www.fhw.gr/vr/gr/docs/in_present.html

συνδυάζουν τρισδιάστατες φωτορεαλιστικές απεικονίσεις πραγματικών χώρων με εξελιγμένες δυνατότητες αλληλεπίδρασης.

Επιπλέον, το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας έχει συμμετάσχει στα παρακάτω προγράμματα και προτάσεις:

- ο TOURBOT
- ο OPENISE
- ο E-Culture Net
- ο SimuLife
- ο SIRM
- ο PAST
- ο ArtNouveau

1.3.5 Τεχνολογία & Εξοπλισμός

Λογισμικό ανάπτυξης εφαρμογών

- Adobe Photoshop™ και πλήθος άλλων εργαλείων
- Σχεδιαστικά πακέτα μοντέλων και κίνησης: Softimage XSITM, 3D Studio™, Autodesk LightScape™
- Προγραμματιστικά περιβάλλοντα γραφικών OpenGL Performer™, CAVELib™, VR authoring tools
- Μεταγλωττιστές C και C++

Υλικό ανάπτυξης εφαρμογών

- Σαρωτής Agfa® Snapscan 1623u™
- Wacom® intuos™ tablet
- 3 σταθμοί εργασίας Intel®, Windows®/Linux®
- 3 σταθμοί εργασίας SGI® O2® R5000
- SGI® Octane® MXI με 2 R10000 επεξεργαστές στα 250Mhz

Μαγική Οθόνη

- Συσκευές αλληλεπίδρασης Wand και Wanda™
- 6 ζευγάρια στερεοσκοπικά γυαλιά NuVision 60 GX®
- Ηλεκτρομαγνητικό σύστημα καταγραφής κλίσης/θέσης (tracking) 6 βαθμών ελευθερίας, Ascension SpacePad™
- SGI® Octane® MXE με 2 R10000 επεξεργαστές στα 250Mhz
- Προβολικό σύστημα CRT, Electrohome
- ImmersaDeskR2™ κινητό σύστημα Εικονικής Πραγματικότητας με 1 επιφάνεια προβολής, σε ανάλυση 1024 x 768, 96Hz για στερεοσκοπική προβολή

Κιβωτός

- Συσκευές αλληλεπίδρασης Wanda™

- 22 ζευγάρια στερεοσκοπικά γυαλιά crystalEyes3TM της StereoGraphics®
- Ηλεκτρομαγνητικό σύστημα καταγραφής κλίσης/θέσης (tracking) 6 βαθμών ελευθερίας, Ascension Flock of BirdsTM
- Σύστημα καταγραφής κλίσης/θέσης (tracking) 6 βαθμών ελευθερίας, Ascension Flock of BirdsTM
- SGI® με 8 R10000 επεξεργαστές στα 300Mhz και 4 graphics pipelines
- 4 προβολικά συστήματα CRT, Barco 808
- ReaCTorTM σύστημα Εικονικής Πραγματικότητας σε κυβικό σχήμα με 4 επιφάνειες προβολής 3x3 μ. σε ανάλυση 1024 x 768, 96Hz για στερεοσκοπική προβολή⁵⁰

1.4 Τμήμα Κινηματογραφικών Παραγωγών

Οι Κινηματογραφικές Παραγωγές του Ιδρύματος είναι ντοκιμαντέρ ιστορικού, αρχαιολογικού και γενικότερα πολιτιστικού περιεχομένου, που παρουσιάζουν πτυχές της ιστορικής πορείας του Ελληνισμού. Οι τρισδιάστατες φωτορεαλιστικές αναπαραστάσεις που χρησιμοποιούνται για να ζωντανέψουν μνημεία και τόπους την εποχή της ακμής τους, σε συνδυασμό με κινηματογραφικές λήψεις στους φυσικούς χώρους δίνουν μια πλήρη εικόνα του τόπου διαχρονικά.

1.4.1 Το τμήμα

Η δραστηριότητα του τμήματος Κινηματογραφικών Παραγωγών επικεντρώνεται στο μείζονα Ελληνισμό, η μελέτη του οποίου αποτελεί πρωταρχικό στόχο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Σκοπός των Κινηματογραφικών Παραγωγών του Ιδρύματος είναι η δημιουργία ντοκιμαντέρ αρχαιολογικού, ιστορικού και γενικότερα πολιτιστικού περιεχομένου, που θα καλύπτουν όσο το δυνατόν περισσότερες πτυχές της ιστορίας και της πορείας του Ελληνισμού. Στα ντοκιμαντέρ χρησιμοποιούνται τρισδιάστατες φωτορεαλιστικές αναπαραστάσεις μνημείων που δε σώζονται πια, οι οποίες, σε συνδυασμό με κινηματογραφικές λήψεις στους φυσικούς χώρους, βοηθούν το θεατή να διαμορφώσει πληρέστερη εικόνα για την αρχιτεκτονική μιας ιστορικής περιόδου.

Στις δραστηριότητες του τμήματος περιλαμβάνονται η δημιουργία κινηματογραφικών βίντεο για τις εκθέσεις, η παραγωγή μικρών ταινιών για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, κοινωνικών μηνυμάτων, εταιρικών παρουσιάσεων του Ιδρύματος και, σε συνεργασία με το τμήμα Πολυμέσων και Διαδικτύου, ταινιών που προβάλλονται στους χώρους του «Ελληνικού Κόσμου».⁵¹

⁵⁰ <http://www.fhw.gr/vr/gr/docs/in techno.html>

⁵¹ <http://www.fhw.gr/films/index.php>

1.4.2 Έργα

Έργα του τμήματος:

- ο Μίλητος, Πριήνη: Στα χνάρια του Ελληνισμού(θεατρικό δρώμενο)
- ο Διαδρομή στην Ιστορία της Αθήνας(ντοκιμαντέρ)
- ο Τα Λιμάνια της Πορφύρας(ντοκιμαντέρ)
- ο Η Χώρα μου από Ψηλά(εκπαιδευτική σειρά)
- ο Bibliotheca Alexandrina(ντοκιμαντέρ)
- ο Ερμογένους Οίκος(ταινία μικρού μήκους)
- ο Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα(σειρά επεισοδίων)
- ο Θαλάσσιοι Δρόμοι - Κύπρος(ντοκιμαντέρ)
- ο Το Κερί που δε Σβήνει... Στα Χνάρια του Χριστιανισμού της Μικράς Ασίας(οδοιπορικό)
- ο Το Ταξίδι(ντοκιμαντέρ)
- ο Όστρακα... της Μαύρης Θάλασσας - Ο Ελληνισμός της Βουλγαρίας(ντοκιμαντέρ)
- ο Παιδιά Είμαστε Τότε... οι Μικρασιάτες Θυμούνται(ντοκιμαντέρ)
- ο Μικρά Ασία... Αναζητώντας Όσα δεν Έβησε ο Χρόνος (οδοιπορικό)
- ο Μίλητος... Μία Πόλις σε Τέσσερις Διαστάσεις(ντοκιμαντέρ)⁵²

1.4.3 Συνεργασίες – Συμμετοχές & Βραβεία

Συνεργασίες

Δημήτρης Λουκόπουλος, σκηνοθέτης

Βίκυ Πεζίρη, σκηνοθέτρια

Αρης Φωτιάδης, σκηνοθέτης

Γιώργος Μουζακίτης, σκηνοθέτης

Μαρία Μαυρίκου, σκηνοθέτρια

Βασίλης Μαζωμένος, σκηνοθέτης

Ολγα Ποζέλη, σκηνοθέτρια, ηθοποιός

Χρυσόστομος Μακαβέλλος, ηθοποιός

Νίκος Παντελίδης, ηθοποιός

Αντώνης Λιβιεράτος, μουσικός

Δάφνη Ζαφειρακοπούλου, μουσικός⁵³

Συμμετοχές & Βραβεία

- Το ντοκιμαντέρ «Τα Λιμάνια της Πορφύρας» προβλήθηκε στο πανόραμα του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης 2005 και στο πληροφοριακό τμήμα του Αρχαιολογικού Φεστιβάλ ΑΓΩΝ 2005.

⁵² <http://www.fhw.gr/films/index.php?view=erg>

⁵³ http://www.fhw.gr/films/index.php?view=stat&st_id=11

- Το ντοκιμαντέρ «Διαδρομή στην ιστορία της Αθήνας» προβλήθηκε στην EPT το διάστημα 2005-6.
- Ο «Ερμογένους Οίκος» ήταν μέρος της έκθεσης "The Greek Classical Period - Illusion or Reality", στο τμήμα "Proportion, Measurement, Precision and Grandeur", που αναφέρεται στην αρχιτεκτονική της Ελλάδας των Κλασικών χρόνων και πραγματοποιήθηκε στη Βόννη και στο Βερολίνο το 2002. Η ταινία αποτελεί μόνιμο έκθεμα του Altes Museum στο Βερολίνο, ενώ έχει συμμετάσχει στα παρακάτω διεθνή φεστιβάλ ταινιών αρχαιολογικού περιεχομένου:
 1. "Rassegna Internazionale del Cinema Archeologico", Ροβερέτο, Ιταλία
 2. "Festival du Film d'Archeologie d'Amiens", Αμιένη, Γαλλία
 3. The Archeology Channel International Film and Video Festival (Εύφημη μνεία - 4η θέση στην κατηγορία "use of animation")
- Το ντοκιμαντέρ «Μίλητος... Μία Πόλις σε Τέσσερις Διαστάσεις», παραγωγής του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, έλαβε το 1ο Βραβείο στο 5ο Φεστιβάλ Αρχαιολογικού Φιλμ στην Αμιένη της Γαλλίας. Η απονομή του βραβείου έγινε στις 31 Ιανουαρίου 1998. Ο ημερήσιος αθηναϊκός Τύπος αντιμετώπισε με ιδιαίτερα ευμενή σχόλια τη βράβευση. Το φεστιβάλ διοργανώθηκε από το Centre Interdisciplinaire de Recherche Arceologique de la Somme (CIRAS), υπό την αιγίδα του υπουργείου Πολιτισμού της Γαλλίας, και διήρκεσε από τις 28 έως τις 31 Ιανουαρίου 1998. Στο πλαίσιο του φεστιβάλ διαγωνίστηκαν 37 ταινίες από το διεθνή χώρο. Στο περιθώριο της διοργάνωσης πραγματοποιήθηκε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα τη χρήση της ψηφιακής εικόνας στην αρχαιολογία, στην οποία έλαβε μέρος ο κ. Βαγγέλης Χριστοδούλου, προϊστάμενος του τμήματος Τρισδιάστατων Γραφικών του ΙΜΕ.⁵⁴

1.4.4 Άλλες δραστηριότητες

- Οργάνωση παραγωγής στις κινηματογραφικές δραστηριότητες του ΙΜΕ για τα τμήματα παραγωγής οπτικοακουστικού υλικού
- Σκηνοθεσία και μοντάζ των κινηματογραφικών βίντεο για τις εκθέσεις
- Συμμετοχή στην παραγωγή βίντεο για ενσωμάτωση και χρήση σε έργο άλλων τμημάτων
- Καταγραφή σε βίντεο των δραστηριοτήτων του ΙΜΕ (κατασκευαστικό πρόγραμμα, ανασκαφές κτλ.) για προβολή και αρχειακούς λόγους

⁵⁴ http://www.fhw.gr/films/index.php?view=stat&st_id=8

- Σκηνοθεσία και μοντάζ βίντεο για συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα
 - Σκηνοθεσία και μοντάζ παραγωγών για προβολή στη «Θόλο» και στο preshow
- Σημαντική συμμετοχή στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα του ΙΜΕ:
- ARTNOUVEAU (ευρωπαϊκό πρόγραμμα για τον Ψηφιακό Πολιτισμό και την Καλλιτεχνική
 - Δημιουργία, 2002-2003) – Συνδιοργάνωση ημερίδας και κατασκευή βίντεο
 - VR@THEATER, (εργαλεία Εικονικής Πραγματικότητας για την ενίσχυση της θεατρικής δημιουργίας) – Δημιουργία προδιαγραφών και βίντεο
 - AVATON (πολιτισμική πληροφορία για τις περιοχές του ηφαιστειακού τόξου του Αιγαίου, 2003 – σήμερα)) – Κατασκευή πεντάλεπτων βίντεο για προβολή σε συνδρομητικό κανάλι
 - ΕΛΛΗΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ (ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και υπολογιστικών εργαλείων που συμβάλλουν στην κατανόηση της σημασίας συγκεκριμένων πτυχών της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας) – Συμμετοχή στην τελευταία φάση του με καταγραφή της εκπαιδευτικής διαδικασίας και κατασκευή βίντεο ως παραδοτέου
 - ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ – Συντονισμός
 - LEGA (δημιουργία τεχνολογικών υποδομών για χρήση τους στην εκπαίδευση) – Συμμετοχή με σκηνοθεσία και μοντάζ του βίντεο αξιολόγησης του προγράμματος ως παραδοτέου⁵⁵

⁵⁵ http://www.fhw.gr/films/index.php?view=stat&st_id=9

III. ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ»

2.1 Ελληνικός Κόσμος

Ο Ελληνικός Κόσμος είναι το κέντρο πολιτισμού του ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Είναι ένας πολυχώρος που ξεχωρίζει για τα πρωτοποριακά του προγράμματα και οι επισκέπτες του βιώνουν την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό, αυτό το αναγάγει σε ένα υπερσύγχρονο Πολιτιστικό Κέντρο και Μουσείο. Στον Ελληνικό Κόσμο συναντάς ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων για όλες τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα που περιλαμβάνουν διαδραστικές εκθέσεις, περιηγήσεις εικονικής πραγματικότητας, εκπαιδευτικά προγράμματα, θεατρικές παραστάσεις, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, τεχνολογία αιχμής, προβολή ντοκιμαντέρ, συνέδρια, internet café.

Η χρήση της πιο σύγχρονης τεχνολογίας μετατρέπει την περιήγηση στην ιστορία σε πραγματική εμπειρία για μικρούς και μεγάλους. Τα οπτικοακουστικά και διαδραστικά μέσα δίνουν στο κοινό την δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά, να παρεμβαίνει και να διαμορφώνει την πορεία εξέλιξης των δρώμενων.

2.1.1 Ιστορία

Την άνοιξη του 1940 χτίζεται στην οδό Πειραιώς 254 ένα μοντέρνο κτήριο για να στεγάσει το παλιό εργοστάσιο της ΒΙΟΣΩΛ. Το οποίο όμως εξαιτίας του πολέμου θα λειτουργήσει με την νέα δεκαετία το 1950. Το 1997 το ΙΜΕ αγοράζει το παλιό εργοστάσιο και το μετατρέπει σε χώρο ιστορίας και πολιτισμού για να στεγάσει το Κέντρο Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος». Οι εργασίες μετατροπής του κτηρίου 1 και 2 τελειώνουν το 1998. Στις 21 Μαρτίου της ίδιας χρονιάς γίνονται τα εγκαίνια λειτουργίας του «Ελληνικού Κόσμου».

Τον Οκτώβριο του 2003 το ΙΜΕ αποκτά 40 επιπλέον στρέμματα για την δημιουργία ενός πρωτότυπου πολιτιστικού πάρκου συμβάλλοντας έτσι και στην ανάπτυξη της όλης περιοχής. Το Φεβρουάριο του 2004 γίνονται τα εγκαίνια του κτηρίου 7 που από ένα εγκαταλελειμμένο κτήριο μετετράπη σε έναν αρχιτεκτονικά και αισθητικά πρωτότυπο χώρο. Στις 4 Δεκεμβρίου του 2006 δίνεται σε λειτουργία η «Θόλος».

Στις 21 Μαρτίου του 2007 εγκαινιάζεται το κτήριο της «Θόλου» που από το Νοέμβριο του 2006 στεγάζει τις ψηφιακές συλλογές του ΙΜΕ. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους κατεδαφίζεται το κτήριο 7 στο πλαίσιο της κατασκευής νέων έργων. Στις 21 Μαρτίου του 2008 εγκαινιάζεται το «Θέατρον» με υπερσύγχρονο εξοπλισμό που φιλοξενεί διάφορες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και συνέδρια. Από τα 16 στρέμματα που ξεκίνησε το 1998 σήμερα το ΙΜΕ εκτείνεται σε μια έκταση 60 στρεμμάτων όπου συναντώνται η ιστορία, η τεχνολογία και η αρχιτεκτονική.⁵⁶

⁵⁶<http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=1&m=1&lg=>
<http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=8&m=1&s=8&lg=>

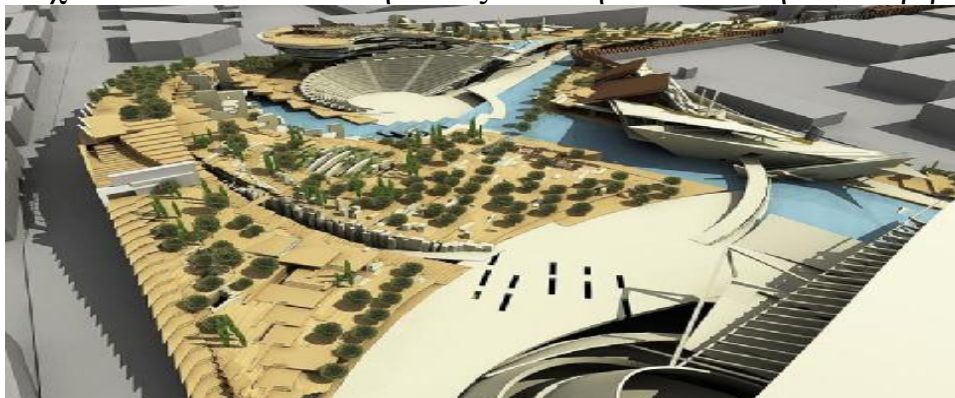
2.1.2 Ταυτότητα

Το ΙΜΕ, με τη δημιουργία του Κέντρου Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος», υλοποιεί ένα από τα βασικά οράματα των Ιδρυτών του: τη δημιουργία ενός πρωτότυπου πολιτιστικού χώρου το οποίο θα «επικοινωνεί» με τους επισκέπτες του μέσα από τις δραστηριότητες και τα προγράμματα που θα παρουσιάζει και θα τους δίνει τη δυνατότητα να βιώσουν την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό με τρόπο μοναδικό. Ο «Ελληνικός Κόσμος» δεν αποτελεί «μουσείο» με τη συμβατική έννοια του όρου, αφού τις «αίθουσες με τ' αγάλματα» έχουν αντικαταστήσει τα διαδραστικά εκθέματα και οι πλέον πρωτοποριακές εφαρμογές της σύγχρονης τεχνολογίας.

Επιπλέον, ο «Ελληνικός Κόσμος» αποδεικνύει έμπρακτα ότι ένας πολιτιστικός χώρος πρέπει να είναι «ζωντανό» κύτταρο πολιτισμικής δημιουργίας και έκφρασης, που θα προσελκύει ανθρώπους από διάφορες ηλικίες και με ποικίλα ενδιαφέροντα, με τη φιλοξενία καλλιτεχνικών εκδηλώσεων -εικαστικών, μουσικών, φεστιβάλ-, που ενισχύουν τον πολυδιάστατο χαρακτήρα του.⁵⁷

2.1.3 Μελλοντικά σχέδια

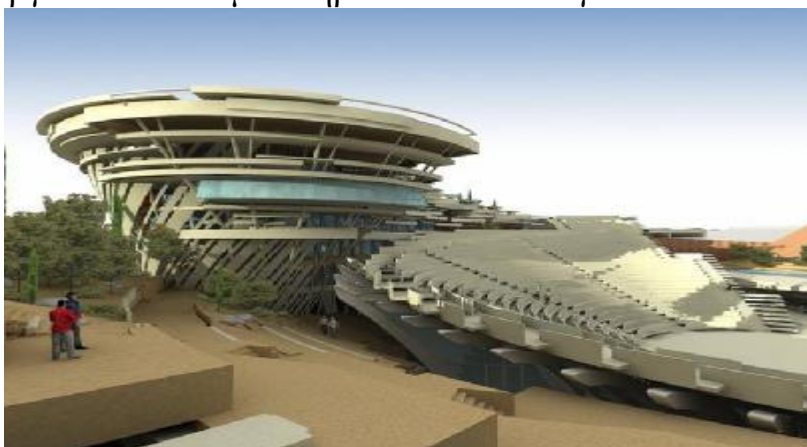
Στα σχέδια του ΙΜΕ είναι η εκτός από την ανάπλαση του περιβάλλοντα

χώρου

και η

δημιουργία πέντε ακόμα κτηρίων που θα στεγάσουν:

Το Ερευνητικό Κέντρο

⁵⁷ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=9&m=1&s=9&lg=>

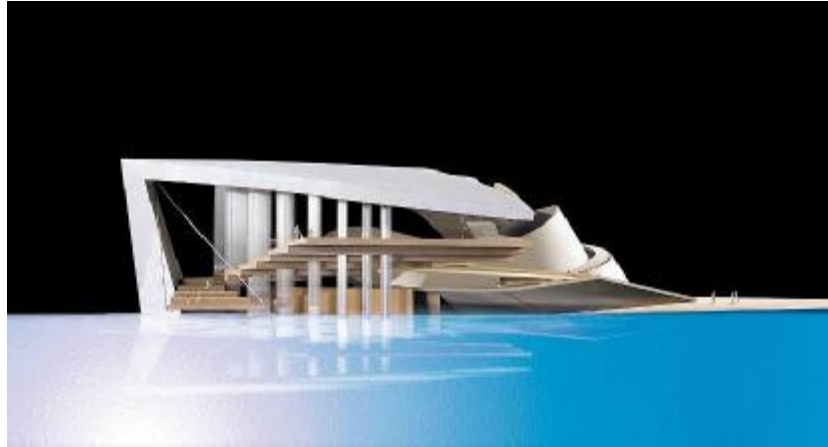
Το Μουσείο Παιδιών

Το Κέντρο Τεχνών

Το Κέντρο Πολυμέσων

Το Μουσείο της Ιστορίας του Ελληνισμού ⁵⁸

2.2 «ΘΕΑΤΡΟΝ»

Το «ΘΕΑΤΡΟΝ», ο νέος πολυδύναμος χώρος πολλαπλών χρήσεων του «Ελληνικού Κόσμου», έχει κύρια χαρακτηριστικά σχεδιασμού την πολυμορφικότητα και την ευελιξία και έχει σχεδιαστεί με βάση τις πιο σύγχρονες τεχνικές και αρχιτεκτονικές προδιαγραφές. Τα στοιχεία αυτά του παρέχουν μοναδικές δυνατότητες αναδιάταξης και αλλαγής διαρρύθμισης, ανάλογα με τις απαιτήσεις της κάθε εκδήλωσης, έτσι ώστε ο χώρος να μπορεί να φιλοξενεί τις πιο απαιτητικές παραγωγές: θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, συναυλίες, συνέδρια, εταιρικές εκδηλώσεις, εκθέσεις και θεάματα με ιδιαίτερες σκηνικές απαιτήσεις. Επίσης, ο οπτικοακουστικός εξοπλισμός του «ΘΕΑΤΡΟΝ» είναι μοναδικός για τα ελληνικά δεδομένα.

Πιστό στο όραμα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, το «ΘΕΑΤΡΟΝ» φιλοδοξεί να στεγάσει τη σύγχρονη καλλιτεχνική έκφραση και να αποτελέσει, σε συνδυασμό με τις υποδομές του «Ελληνικού Κόσμου», σημαντικό πόλο πολιτισμού για την Ελλάδα.⁵⁹

Οι τεχνικές προδιαγραφές του «ΘΕΑΤΡΟΝ» ακολουθούν τα υψηλότερα πρότυπα και ο οπτικοακουστικός εξοπλισμός του είναι μοναδικός για τα ελληνικά δεδομένα.

Οι σκηνικές τεχνολογίες μπορούν να υποστηρίξουν:

- § Παραδοσιακό θεατρικό φωτισμό
- § Τα πλέον εξελιγμένα σκηνικά με τρισδιάστατα γραφικά υπολογιστών
- § Δυνατότητα δημιουργίας εικονικών σκηνικών και ενσωμάτωσης δρωμένων σε αυτά
- § Υψηλής απόδοσης συστήματα ήχου και ειδικά εφέ

⁵⁸ <http://future.hellenic-cosmos.gr/>

⁵⁹ <http://www.theatron254.gr/>

- § Υπερσύγχρονο συνεδριακό εξοπλισμό, με δυνατότητα υποστήριξης ζωντανών συνδέσεων εικόνας και ήχου⁶⁰

2.2.1 Αίθουσες

Αίθουσα Αντιγόνη

Η αίθουσα Αντιγόνη είναι η κυρίως αίθουσα του «ΘΕΑΤΡΟΝ», η οποία σε κλασική θεατρική διάταξη έχει χωρητικότητα 1.000 θέσεων. Κύρια χαρακτηριστικά της είναι η ευελιξία στη διαμόρφωση και τη διάταξη των θέσεων και της σκηνής. Οι διαφορετικές διατάξεις στην τοποθέτηση των θέσεων, καθώς και η λειτουργία της χωρίς αυτές, την καθιστούν τη μοναδική αίθουσα στην Αθήνα με αυτές τις δυνατότητες.

Χαρακτηριστικά:

- § Διαστάσεις σκηνής: 30 μ. x 12 μ.
- § Διαστάσεις μπούκας: 23,84 μ. x 9,50 μ.
- § Επέκταση της σκηνής στο παρασκήνιο (μέγιστο βάθος 18 μ.)
- § Δυνατότητα φόρτωσης μεγάλων σκηνικών και αντικειμένων κατευθείαν στη σκηνή
- § Υποσκήνιο με δυνατότητα κατασκευής αναβατορίων και καταπακτών
- § Υπερσκήνιο με 40 μηχανοκίνητα σταγκόνια, 2 μηχανοκίνητα πλευρικά σταγκόνια και επιπλέον 10 κινητήρες κάθετης ανύψωσης
- § Γέφυρες φωτισμού στο χώρο της πλατείας (οι δύο κινούμενες) καθώς και σταγκόνια και κινητήρες κάθετης ανύψωσης για την εξυπηρέτηση των ποικίλων διατάξεων της αίθουσας
- § Μοναδικός για τα ελληνικά δεδομένα ψηφιακός οπτικοακουστικός εξοπλισμός. Σκηνικά μέσω τρισδιάστατων γραφικών. Υψηλής απόδοσης συστήματα ήχου και ειδικά εφέ
- § Μεταφραστικές καμπίνες και εξοπλισμός (πέντε σταθερές και δύο κινητές)
- § Υπερσύγχρονος συνεδριακός εξοπλισμός. Δυνατότητα υποστήριξης ζωντανών συνδέσεων εικόνας και ήχου
- § Πλατεία και σκηνή στο ίδιο επίπεδο

⁶⁰ <http://www.theatron254.gr/indexp.hp?pid=17>

- § Χώρος ορχήστρας (pit) μεταβλητού ύψους, με δυνατότητα μετατροπής σε χώρο καθισμάτων ή χώρο προέκτασης της σκηνής
- § Πλήρως εξοπλισμένα καμαρίνια⁶¹

Αίθουσα Ιφιγένεια

Η αίθουσα Ιφιγένεια μπορεί να λειτουργήσει συγχρόνως και ανεξάρτητα από την αίθουσα Αντιγόνη. Πρόκειται για έναν πολυμορφικό χώρο, τόσο ως προς το μέγεθος όσο και ως προς τη διάταξη. Έχει χωρητικότητα 50 έως 650 ατόμων. Διαθέτει ανεξάρτητη αίθουσα ελέγχου (control room) και δυνατότητα ελεύθερης διάταξης καθισμάτων.

Χαρακτηριστικά:

- § Εμβαδόν: Ιφιγένεια 510 τ.μ., Ιφιγένεια 1 197 τ.μ., Ιφιγένεια 2 193 τ.μ., Ιφιγένεια 3 114 τ.μ., Ιφιγένεια Β' 312 τ.μ.
- § Ελεύθερη διάταξη καθισμάτων σύμφωνα με την επιθυμία του οργανωτή
- § Δυνατότητα ανάρτησης σκηνικών και φωτισμού από την οροφή
- § Ανεξάρτητη αίθουσα ελέγχου (control room)
- § Σύστημα προβολών – δυνατότητα οπίσθιας προβολής
- § Θεατρικός φωτισμός για αναλόγιο και πάνελ ομιλητών
- § Μικρόφωνα συνέδρων και ομιλητών – μικρόφωνα ασύρματα (χειρός, πέτου)
- § Δύο κινητές μεταφραστικές καμπίνες και εξοπλισμός
- § Δυνατότητα παράλληλης προβολής της εκδήλωσης στο χώρο του εξωτερικού φουαγέ
- § Πρόσβαση σε πλήρως εξοπλισμένα καμαρίνια⁶²

Αίθουσα Ισμήνη

Η αίθουσα Ισμήνη βρίσκεται στο επίπεδο του χώρου στάθμευσης και έχει ανεξάρτητη πρόσβαση και φουαγέ. Ο χώρος έχει διαφορετική φυσιογνωμία από τις υπόλοιπες αίθουσες του «ΘΕΑΤΡΟΝ» και μπορεί να φιλοξενήσει εργαστήρια, εικαστικές εκθέσεις και ειδικού τύπου εκδηλώσεις.

Χαρακτηριστικά:

⁶¹ <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=13>

⁶² <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=2>

- § Εμβαδόν 275 τ.μ.
- § Πρόσβαση κατευθείαν από το χώρο στάθμευσης
- § Φουαγέ με επιτοίχια οθόνη πληροφόρησης επισκεπτών
- § Δάπεδο linoleum
- § Πλήρως εξοπλισμένα καμαρίνια
- § Επιτοίχιες οθόνες πληροφόρησης⁶³

Αίθουσες Πολλαπλών Χρήσεων

Το «ΘΕΑΤΡΟΝ» διαθέτει επίσης -για παράλληλες ή ανεξάρτητες χρήσεις- τις αίθουσες **Δανάη**, **Φαίδρα**, **Νιόβη** και **Σεμέλη**, οι οποίες βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα και έχουν ελεύθερη διάταξη θέσεων.

Η αίθουσα Σεμέλη μπορεί να χωριστεί σε πέντε μικρότερες αίθουσες, όπως και οι υπόλοιπες αίθουσες του κτηρίου.

Χαρακτηριστικά:

- § Αίθουσα Δανάη 67 τ.μ.
- § Αίθουσα Φαίδρα 73 τ.μ.
- § Αίθουσα Νιόβη 73 τ.μ.
- § Αίθουσα Σεμέλη 177 τ.μ.⁶⁴

2.2.2 Παραστάσεις – Συναυλίες – Εκδηλώσεις -Συνέδρια

Από το 2008 μέχρι σήμερα το «Θέατρον» έχει φιλοξενήσει αμέτρητες παραστάσεις και συναυλίες όπως:

- «Ο βιοπαλαιστής στη στέγη»
- «Ομήρου Ιλιάδα – Τρωικός Πόλεμος»
- Αφιέρωμα στους Beatles(Συναυλία με την Ορχήστρα των Χρωμάτων)
- «Εκκλησιάζουσες του Αριστοφάνη... σαν παραμύθι»(παιδικό θέατρο)
- Η Φωτεινή Δάρρα παρουσιάζει τα τραγούδια των Όσκαρ
- «Η Χάρης Αλεξίου στο σινεμά του Νίνο Ρότα»

⁶³ <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=22>

⁶⁴ <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=23>

- Μουσικά Σύνολα ΕΡΤ
- The Burger Project @ «Ελληνικός Κόσμος»!
- «Fame»(μιούζικαλ)
- «Ο Ιάσοντας και η Αργοναυτική εκστρατεία»(παιδικό θέατρο)
- 12ος διεθνής διαγωνισμός χορού – Ελλάς 2012
- Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης στο «ΘΕΑΤΡΟΝ»
- «Μαντάμ Σουσού»
- THE ROLLING STONES - 50th Anniversary Marathon
- Berliner Philharmoniker Orchestra – Ζωντανά μέσω δορυφόρου
- «13ος Διεθνής Διαγωνισμός Κλασικού μπαλέτου και Σύγχρονου χορού - Hellas»
- 70 χρόνια από το Θάνατο του Κωστή Παλαμά

Στο «ΘΕΑΤΡΟΝ» φιλοξενούνται ποικίλες εκδηλώσεις, από παρουσιάσεις βιβλίων και κινηματογραφικών ταινιών, έως συνεντεύξεις Τύπου, εκθέσεις αλλά και εταιρικές διοργανώσεις, στις οποίες αξιοποιείται η τεχνολογική υποδομή του «Ελληνικού Κόσμου».

Η υπερσύγχρονη κτηριακή και τεχνολογική υποδομή του «ΘΕΑΤΡΟΝ», η ευελιξία στη διαμόρφωση των χώρων και ο μοναδικός για τα ελληνικά δεδομένα οπτικοακουστικός εξοπλισμός το καθιστούν έναν από τους πιο άρτιους συνεδριακούς χώρους της πόλης μας.⁶⁵

2.3 Η «Θόλος»

Η «Θόλος» είναι το νέο ημισφαιρικό «Θέατρο» Εικονικής Πραγματικότητας του Ιδρύματος, χωρητικότητας 132 ατόμων. Είναι ένα κτήριο υψηλής αρχιτεκτονικής, με μοναδική τεχνολογική υποδομή, το οποίο φιλοξενεί τις ψηφιακές συλλογές του ΙΜΕ.

Η «Θόλος» μοιάζει με πλανητάριο στα φυσικά και μορφολογικά της χαρακτηριστικά. Ουσιαστικά όμως, το μόνο κοινό χαρακτηριστικό τους είναι το ημισφαιρικό σχήμα της επιφάνειας προβολής. Η σφαιρική εξωτερική μορφή της «Θόλου» παραπέμπει σε ένα ουράνιο σώμα που στροβιλίζεται. Πρόκειται για μια αίσθηση που αποδίδεται με την επεξεργασία των επιφανειών και την επιλογή των υλικών, όπως οι επάλληλοι δακτύλιοι που περιβάλλουν το εξωτερικό κέλυφός της και ο ειδικός φωτισμός που την αναδεικνύει κατά τη

⁶⁵ <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=4> , <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=7> , <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=32>

διάρκεια της νύχτας. Η «Θόλος» γίνεται έτσι σύμβολο του «Ελληνικού Κόσμου» και χαρακτηρίζει την οδό Πειραιώς.

Οι προβολές είναι διαδραστικές, ελεγχόμενες από το θεατή, και όχι στατικές. Πρόκειται για μια μοναδική εμπειρία εμπύθισης στον εικονικό κόσμο, που χαρακτηρίζεται από άμεση ανταπόκριση, ευελιξία, πρωτοτυπία και ζωντάνια.⁶⁶

2.3.3 Προβολές

- Περιήγηση στην Αρχαία Ολυμπία

Η παραγωγή προσφέρει μια ολοκληρωμένη περιήγηση στον ιερό χώρο της αρχαίας Ολυμπίας το 2ο αιώνα π.Χ. Μνημεία και ιερά κτήρια ζωντανεύουν, δίνοντας τη δυνατότητα στους επισκέπτες να γίνουν «κοινωνοί» των αγωνισμάτων και των τελετουργιών των Ολυμπιακών Αγώνων και να γνωρίσουν την ιστορία της πόλης: Ο ναός του Δία, υπόδειγμα δωρικού περίπτερου ναού με θαυμαστό γλυπτό διάκοσμο, το Ηραίο, το παλαιότερο μνημειακό οικοδόμημα του ιερού, αφιερωμένο στη θεά Ήρα, το Γυμνάσιο, που χρησίμευε για την προπόνηση των ακοντιστών, των δισκοβόλων και των δρομέων, η Παλαίστρα, όπου προπονούνταν οι παλαιστές, οι άλτες και οι πυγμάχοι, το Λεωνοδαίο, χώρος διαμονής των επίσημων επισκεπτών, το Βουλευτήριο, όπου αθλητές, συγγενείς και κριτές έδιναν όρκο ότι θα τηρήσουν τους κανόνες των Αγώνων, το Στάδιο, όπου τελούνταν τα περισσότερα αγωνίσματα, οι Θησαυροί διάφορων πόλεων, όπου φυλάσσονταν πολύτιμα αφιερώματα, και το Φιλιπείο, που αφιερώθηκε από το Φίλιππο Β', το βασιλιά της Μακεδονίας, μετά τη νίκη του στη μάχη της Χαιρώνειας το 338 π.Χ.

- Ταξίδι στην Αρχαία Πριήνη

Η Πριήνη της Μικρασιατικής Ιωνίας, η εκτενέστερα ανεσκαμμένη ελληνιστική πόλη της Μικράς Ασίας και ένα εξαιρετικό δείγμα της ελληνιστικής αρχιτεκτονικής, ζωντανεύει στην παραγωγή του ΙΜΕ «Ταξίδι στην αρχαία Πριήνη». Με τη δημιουργία ενός δομημένου περιβάλλοντος σαφούς και ισορροπημένου, η πόλη εξέφρασε την ώριμη φιλοσοφική και πολιτική σκέψη των κλασικών χρόνων. Δημόσια κτήρια, ιδιωτικές κατοικίες και ναοί αποτελούν τους σταθμούς της περιήγησης στη μικρασιατική αυτή πόλη.

- Δαρβίνος: Το μυστήριο της Φύσης

Η τρισδιάστατη ταινία με τίτλο «Δαρβίνος: το μυστήριο της φύσης» παρουσιάζεται στη «Θόλο», το θέατρο Εικονικής Πραγματικότητας του «Ελληνικού Κόσμου», από το Νοέμβριο του 2011. Η ταινία υπόσχεται ένα περιπετειώδες ταξίδι ανακάλυψης της εξέλιξης της ζωής στον πλανήτη μας μέσα από τα μάτια του Δαρβίνου. Τα εντυπωσιακά γραφικά στην 360° οθόνη

⁶⁶ <http://www.tholos254.gr/gr/index.html>

της «Θόλου», η μουσική από τη Συμφωνική Ορχήστρα της Βουδαπέστης και η αφήγηση του ηθοποιού Γιάννη Μπέζου, εγγυώνται ότι η ταινία «Δαρβίνος. Το μυστήριο της φύσης» θα «μαγέψει» μικρούς και μεγάλους.

- Διαδραστική περιήγηση στην Αρχαία Μίλητο

Η πόλη της Μίλητου στις δυτικές ακτές της Μικράς Ασίας, μία από τις σημαντικότερες πόλεις της Ιωνίας, αναβιώνει στην παραγωγή Εικονικής Πραγματικότητας «Διαδραστική περιήγηση στην αρχαία Μίλητο». Η στερεοσκοπική προβολή με τη χρήση ειδικών γυαλιών, καθώς και οι εξελιγμένες προδιαγραφές που χαρακτηρίζουν το περιβάλλον της «Θόλου», δίνουν μοναδικές εμπειρίες εμβύθισης και περιήγησης. Έτσι οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν την πόλη όπως ήταν 2.000 χρόνια πριν, να γνωρίσουν τα σημαντικότερα δημόσια κτήριά της, να θαυμάσουν -σε πανοραμική θέα- τον άρτιο πολεοδομικό της σχεδιασμό, έργο του Ιππόδαμου, ακόμη και να «βουτήξουν» στο λιμάνι της.

- Αρχαία Αγορά

Η πρώτη ενότητα παραγωγών που προβάλλεται στη «Θόλο» έχει θέμα την Αρχαία Αγορά των Αθηνών και η επιλογή του θέματος εντάσσεται στον προσανατολισμό του Ιδρύματος σε θέματα ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού. Για την υλοποίησή της συνεργάστηκαν επιστήμονες του ΙΜΕ, όλων των ειδικοτήτων, και εξωτερικοί συνεργάτες. Επίσης, το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, θέλοντας να παρουσιάσει ολοκληρωμένα και επιστημονικά τεκμηριωμένα την Αρχαία Αγορά, επέλεξε την ανάπτυξη του θέματος σε τρεις διαφορετικές περιηγήσεις, που η καθεμία έχει χρονική διάρκεια 20-50 λεπτά: «Διαδραστική περιήγηση στην Αρχαία Αγορά» και «Η Αθηνά στην Αρχαία Αγορά».⁶⁷

2.3.4 Τεχνολογία

Η «Θόλος» σχεδιάστηκε ως ένα μουσείο Εικονικής Πραγματικότητας, το οποίο θα φιλοξενεί και θα καθιστά προσβάσιμες στο ευρύ κοινό τις ψηφιακές συλλογές του ΙΜΕ. Οι συλλογές αυτές αποτελούν τεκμήρια υψηλής πολιτιστικής αξίας, καθώς αναπτύσσονται και συγκροτούνται με βάση μια πρωτότυπη και παγκοσμίως πρωτοποριακή διαδικασία έρευνας, τεκμηρίωσης και οπτικοποίησης της ιστορικής και αρχαιολογικής πληροφορίας.

Η ιδιαιτερότητα της «Θόλου» είναι η δυνατότητά της να προβάλλει στην ημισφαιρική επιφάνεια προβολής, κλίσης 23 μοιρών, περιεχόμενο πλήρως διαδραστικό. Αποτελεί έτσι μια μοναδική υποδομή Εικονικής Πραγματικότητας μεγάλης κλίμακας. Το περιεχόμενο που προβάλλεται στη «Θόλο», όπως και στα υφιστάμενα μικρότερα συστήματα Εικονικής πραγματικότητας του ΙΜΕ, την «Κιβωτό» και τη «Μαγική Οθόνη», δεν είναι «μαγνητοσκοπημένο», αλλά χάρη

⁶⁷ <http://www.tholos254.gr/projects/index.html>

στην ψηφιακή του υποδομή έχει ευελιξία και ζωντάνια. Η σημαντική αυτή διαφορά οφείλεται στο γεγονός ότι ο βασικός μηχανισμός δημιουργίας και προβολής στην ψηφιακή «Θόλο» είναι πολύ ισχυρές συστοιχίες ηλεκτρονικών υπολογιστών, οι οποίες παράγουν τις προβαλλόμενες εικόνες σε πραγματικό χρόνο, χρησιμοποιώντας την οπτικοποιημένη πληροφορία που έχει ήδη παραχθεί από το ΙΜΕ.

Βασικό πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής είναι η δυνατότητα «δημιουργίας» φωτορεαλιστικής αναπαραγωγής τόπων, κτηρίων, μνημείων, ακόμα και ανθρώπων, που δεν υπάρχουν παρά μόνο στη φαντασία των δημιουργών τους ή των ερευνητών αρχιτεκτόνων, ιστορικών και αρχαιολόγων, οι οποίοι προσπαθούν επί δεκαετίες να τα περιγράψουν και να τα αναπαραστήσουν με σκίτσα στις δύο διαστάσεις, στηριζόμενοι στα ερείπιά τους και στις πηγές που διασώζονται. Ως αποτέλεσμα, δημιουργούνται άπειρα εναλλακτικά σενάρια περιηγήσεων στο ίδιο εικονικό μοντέλο, τα οποία εξελίσσονται τη στιγμή της περιήγησης και ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να πλοηγηθεί σε πραγματικό χρόνο. Εκτός του ότι το μέσο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από δημιουργούς ή παραγωγούς για πλήθος άλλων σκοπών και εφαρμογών, έχει επίσης τη δυνατότητα να ενσωματώνει και να προβάλλει στον τρισδιάστατο χώρο κάθε είδους ψηφιακό περιεχόμενο: από βίντεο και προεπεξεργασμένες ψηφιακές προβολές έως ιστοσελίδες Διαδικτύου.

Η υπεροχή της «Θόλου» έγκειται στη διπλή δυνατότητα που έχει να δημιουργεί την αίσθηση της «εμβύθισης» στον εικονικό χώρο (immersion), δηλαδή την αίσθηση ότι είμαστε πραγματικά εκεί, αλλά και της διαδραστικότητας με τον εικονικό χώρο και τα αντικείμενα που τον αποτελούν. Το κοινό πλέον δεν είναι απλώς θεατής σε μια ρεαλιστική σκηνογραφία αλλά μπορεί να συμμετάσχει ενεργά στο πρόγραμμα και να καθορίσει ακόμη και την ίδια την εμπειρία του. Επειδή οι εικόνες που βλέπει δεν είναι προκαθορισμένες ή «μαγνητοσκοπημένες», αλλά παράγονται σε πραγματικό χρόνο, το κοινό μπορεί να αλληλεπιδρά με το χώρο και ανάλογα να καθορίζει τη συμπεριφορά του εικονικού χώρου.

Παγκόσμια καινοτομία στη «Θόλο» αποτελεί η δυνατότητα που παρέχει να πραγματοποιείται πλήρης στερεοσκοπική προβολή στο σύνολο της επιφάνειας της οθόνης, με τη χρήση 12 προβολικών μηχανημάτων και ειδικών στερεοσκοπικών γυαλιών, εντείνοντας έτσι την αίσθηση της εμβύθισης και παρέχοντας πρόσθετες δυνατότητες διάδρασης. Φυσικά η προβολή στην κοίλη ημισφαιρική επιφάνεια, ακόμη και χωρίς τη χρήση της στερεοσκοπικής δυνατότητας, δημιουργεί τρισδιάστατη αίσθηση. Οι δυνατότητες συνδυασμού και εναλλαγής τους, σε συνδυασμό με τα σενάρια διάδρασης, κάνουν τη «Θόλο» ένα μοναδικό παγκόσμια έργο.

Καινοτομία αποτελεί επίσης η δυνατότητα της «Θόλου» να ενσωματώνει σε πραγματικό χρόνο διάδραση μεταξύ εικονικών και πραγματικών στοιχείων, και ιδιαίτερα παρουσιαστών και performer, με τη χρήση ειδικών τεχνολογιών καταγραφής και μοντελοποίησης της κίνησης. Η δυνατότητα αυτή φέρνει

πλησιέστερα τις παραστατικές τέχνες με την Εικονική Πραγματικότητα και πολλαπλασιάζει την αίσθηση εμπύθισης του κοινού, καθώς και τις εκπαιδευτικές και εκφραστικές χρήσεις του μέσου.

Η «Θόλος» διαθέτει συστήματα ήχου τελευταίας τεχνολογίας 7.1. κινηματογραφικής ποιότητας, καθώς και όλα τα σχετικά συστήματα ελέγχου.

Προκειμένου να προσαρμοστεί το μάτι του θεατή στο σκοτεινό περιβάλλον της κύριας αίθουσας προβολής διέρχεται πριν από έναν ημισκοτεινό χώρο, όπου για 5-10 λεπτά παρακολουθεί μία προβολή πολυμέσων από πολλαπλές οθόνες, κατά τη διάρκεια της οποίας λαμβάνει πληροφορίες σε σχέση με τη «Θόλο», την παρουσίαση που πρόκειται να δει ή και το ίδιο το έργο και την ψηφιακή αναπαράσταση.⁶⁸

2.3.5 Υλοποίηση

Ο σχεδιασμός της «Θόλου» ξεκίνησε το 2002. Οι μελέτες του έργου εκπονήθηκαν υπό την επίβλεψη του ΙΜΕ, και συγκεκριμένα της Υπηρεσίας Συντονισμού Έργων. Τις αρχιτεκτονικές μελέτες εκπόνησαν οι αρχιτέκτονες Γιώργος Ανδρεάδης, Ναταλία Εφραίμογλου και Ιωάννης Τσιώμης, τις ηλεκτρομηχανολογικές μελέτες το γραφείο Διαμαντούρος ΕΠΕ και τις στατικές μελέτες η εταιρεία ΟΜΕΤΕ. Τις μελέτες ειδικής τεχνολογίας εκπόνησε η εταιρεία Visual Acuity Ltd. σε συνεργασία με τα εμπλεκόμενα τεχνολογικά τμήματα του ΙΜΕ: το τμήμα Υποστήριξης και Οπτικοακουστικών Μέσων και το τμήμα Εικονικής Πραγματικότητας. Η εταιρεία Acuity Ltd. συνέβαλε συνολικά στον αρχιτεκτονικό και λειτουργικό σχεδιασμό του έργου. Τεχνικός σύμβουλος του ΙΜΕ για το έργο ήταν η εταιρεία ΚΙΩΝ ΑΤΕ.

Η πολιτεία υποστήριξε ενεργά την υλοποίηση του έργου: οι μελέτες χρηματοδοτήθηκαν από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, ήδη από το 2003, ενώ η Διοίκηση και η Επίβλεψη του έργου χρηματοδοτήθηκε μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Η κατασκευή και ο εξοπλισμός της «Θόλου» εντάχθηκαν τον Ιούνιο του 2004 στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, με χρηματοδότηση 50% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και 50% από εθνικούς πόρους, με προϋπολογισμό ένταξης 12.000.000 ευρώ. Η συνολική δαπάνη για το έργο ανέρχεται σε 15.000.000 ευρώ κατά προσέγγιση, συμπεριλαμβανομένων των μελετών και της διοίκησης-επίβλεψης του έργου.

Το έργο υλοποιήθηκε με επάρκεια και διαφάνεια, τηρώντας πλήρως τις υψηλές προδιαγραφές του σχεδιασμού του, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι οικοδομικές εργασίες ξεκίνησαν με τις εκσκαφές αντιστήριξης το 2004, ενώ οι κύριες κατασκευαστικές εργασίες άρχισαν τον Ιανουάριο του 2005. Η

⁶⁸ <http://www.tholos254.gr/gr/tecnologia.html>

εγκατάσταση των ειδικών τεχνολογιών έλαβε χώρα κατά το μεγαλύτερο μέρος της εντός του 2006.⁶⁹

Κατασκευή

Το κέλυφος της «Θόλου» είναι κατασκευασμένο από οπλισμένο σκυρόδεμα, το οποίο εξωτερικά επενδύεται από ανοξείδωτο πλέγμα. Η σφαίρα περιβάλλεται από μεταλλικούς «δακτυλίους», που συμβάλλουν στην εικόνα του πλανητικού σώματος, αλλά χρησιμεύουν εξίσου και στο φωτισμό του κελύφους. Η αναρτημένη οθόνη ημισφαιρικού σχήματος (Dome Screen), πάνω στην οποία γίνονται οι ψηφιακές προβολές, είναι κατασκευασμένη από διάτρητα φύλλα αλουμινίου σε μεταλλικό σκελετό και εδράζεται σε περιμετρικό τοίχιο.

Αρχιτεκτονικά Σχέδια

Το κτήριο της «Θόλου», το οποίο έχει επιφάνεια 2.256,68 τ.μ., είναι ένα κέλυφος που περιλαμβάνει μία ημισφαιρική αίθουσα ψηφιακών προβολών, με κοίλο εσωτερικό χώρο, χωρητικότητας 132 ατόμων.

Η αίθουσα προβολών αποτελείται από ένα συμπαγές εξωτερικό σφαιρικό κέλυφος και εσωτερικά από ένα κεκλιμένο επίπεδο με αναβαθμούς, στο οποίο διατάσσονται αμφιθεατρικά οι θέσεις των θεατών. Η πρόσβαση στην αίθουσα προβολών γίνεται μέσα από τον ενιαίο χώρο εισόδου-υποδοχής, στον οποίο οι επισκέπτες εισέρχονται είτε από την οδό Πειραιώς είτε από τους υπόγειους χώρους στάθμευσης του Πολιτιστικού Κέντρου και διαμέσου του αιθρίου.

Ο χώρος υποδοχής έχει τη μορφή υπόστυλης αίθουσας, όπου τρίδυμες κολόνες υποστηρίζουν μία κυματοειδή στέγη. Στη στέγη ανοίγονται σχισμές οι οποίες δίνουν έντονη αίσθηση φωτισμού στο εσωτερικό.⁷⁰

2.4 Δραστηριότητες

Ο «Ελληνικός Κόσμος» έχει να παρουσιάσει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων: διαδραστικές εκθέσεις με σύγχρονη θεματολογία, περιηγήσεις Εικονικής Πραγματικότητας σε μνημεία και τόπους της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, προβολές βραβευμένων ντοκιμαντέρ για τον Ελληνισμό εκτός συνόρων, πλοήγηση στο Διαδίκτυο, στον κόμβο του Ιδρύματος για την ελληνική ιστορία, και πρωτότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα που σχεδιάζει και υλοποιεί το Μουσειοπαιδαγωγικό τμήμα του ΙΜΕ. Ακόμη, φιλοξενούνται καλλιτεχνικά γεγονότα, εικαστικές και μουσικές εκδηλώσεις καθώς και φεστιβάλ, διαλέξεις και σεμινάρια.⁷¹

Εκθέσεις

Στους εκθεσιακούς χώρους του «Ελληνικού Κόσμου» διοργανώνονται μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις, που έχουν στόχο να παρουσιάσουν ποικίλες όψεις του ελληνικού πολιτισμού. Βασίζονται σε σύγχρονο μουσειολογικό

⁶⁹ <http://www.tholos254.gr/gr/ylopoiisi.html>

⁷⁰ <http://www.tholos254.gr/gr/architektonika.html>

⁷¹ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=2&m=2&lq=>

σχεδιασμό, αξιοποιούν την υψηλή τεχνολογία και αποβλέπουν στην ενεργό συμμετοχή των επισκεπτών. Όλες οι εκθέσεις συνοδεύονται από εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία οργανώνουν και υλοποιούν οι μουσειοπαιδαγωγοί του Ιδρύματος. Ακόμη, πλαισιώνονται από εφαρμογές Εικονικής Πραγματικότητας και κόμβους Διαδικτύου που παρέχουν επιπλέον πληροφορίες, παιχνίδια για μαθητές και εκπαιδευτικούς, έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις για όλες τις ηλικίες.⁷²

Εκθέσεις που έχουν φιλοξενηθεί και θα φιλοξενηθούν στο Κέντρο Πολιτισμού:

- Ο Πλανήτης σε χρειάζεται... Ζήσε στο 2050!

Ψηφιακή έκθεση που καλεί τους επισκέπτες να μεταφερθούν στο μέλλον με άμεσο, διαδραστικό και διασκεδαστικό τρόπο.

- 130 χρόνια Νίκος Καζαντζάκης
- «Λεονάρντο Ντα Βίντσι: Ο Ανθρωπος, Ο Εφευρέτης, Η Ιδιοφυία»
- Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική
- Υπάρχει σε όλα λύση; Ταξίδι στον Κόσμο των Αρχαίων Ελληνικών Μαθηματικών
- «Το πρόβατο» -Οδοιπορικό στον ποιμενικό βίο: Αρχιτεκτονική και Τέχνη
- Ernesto che Guevara, ο φωτογράφος
- Έκθεση αριστούχων αποφοίτων της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών
- «Le Jardin Mystique - Ο Μυστικός Κήπος»
- «Η θάλασσα θεών, ηρώων και ανθρώπων στην αρχαία ελληνική τέχνη»
- Μιρό της Μαγιόρκα
- Μύθοι και τέρατα
- Μαγεία και Βυζάντιο
- Σταυροφορίες: Μύθος και Πραγματικότητα
- Ιστορίες Ολυμπιακών Αγώνων. Μία άλλη έκθεση
- Κάθε χρόνο τέτοια μέρα... Εθνικές Επέτειοι και Ιστορική Μνήμη⁷³

Εικονική Πραγματικότητα

Οι περιηγήσεις Εικονικής Πραγματικότητας αποτελούν έναν από τους πιο σημαντικούς πόλους έλξης του κοινού στον «Ελληνικό Κόσμο». Στα τρία πρωτοποριακά συστήματα τη «Θόλο», την «Κιβωτό» και τον «Εικονικό Κινηματογράφο» οι επισκέπτες, φορώντας στερεοσκοπικά γυαλιά και χρησιμοποιώντας μια μικρή συσκευή πλοήγησης, συμμετέχουν σε εικονικά ταξίδια. Επισκέπτονται πόλεις και μνημεία που δεν υπάρχουν πια και βιώνουν την ιστορία με τρόπο ξεχωριστό.⁷⁴

- Η Αθηνά στην Αρχαία Αγορά

⁷² <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=12&m=2&s=12&lg=>

⁷³ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=62&m=2&s=12&lg=>

<http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=60&m=2&s=12&lg=>

<http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=67&m=2&s=12&lg=>

⁷⁴ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=77&m=2&s=77&lg=>

- Διαδραστική Περιήγηση στην Αρχαία Αγορά
- Δρώμενο στην Αρχαία Αγορά
- Περιήγηση στην Αρχαία Μίλητο
- Περιήγηση στην Αρχαία Ολυμπία
- Η Γη είναι το σπίτι μας
- Το Εργαστήρι του Φειδία στην Ολυμπία
- Ο ναός του Δία στην Ολυμπία
- Μαγικό Βεστιάριο
- Αναστηλώστε το Ασκληπιείο της Αρχαίας Μεσσήνης
- Εύρηκα! Ιστορίες από τον Αρχιμήδη
- Αναζητώντας το υγρό χρυσάφι
- Συναρμολογήστε τα αγγεία!
- Με τα πανιά ανοιχτά... στα κύματα της ιστορίας
- Ειδικά Εκθέματα

Εστία Κυβερνοχώρου

Η Εστία Κυβερνοχώρου, ένα πρωτότυπα σχεδιασμένο Internet Cafe, έχει σήμερα τον καλύτερα εξοπλισμό και τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στην Αθήνα. Οθόνες διπλής όψευς, μεγάλες ταχύτητες σύνδεσης, ιδανική ατμόσφαιρα και άψογη, φιλική εξυπηρέτηση από τα εξειδικευμένα στελέχη κάνουν μοναδική την εμπειρία από την πρώτη κιόλας επίσκεψη. Το IME χρησιμοποιεί σε καθημερινή βάση τους σύγχρονους αυτούς χώρους για «διερεύνηση» του Διαδικτύου, ενός μέσου που δίνει τη δυνατότητα διάδοσης πληροφοριών σε όλο τον κόσμο, αλλά και για την προβολή των ψηφιακών του παραγωγών. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί τις 40.000 σελίδες του δικτυακού κόμβου του IME για την ελληνική ιστορία και χιλιάδες άλλες ιστοσελίδες από όλο τον κόσμο, αλλά και να διασκεδάσει με τις διαδραστικές παραγωγές του Ιδρύματος. Η πλοήγηση στις σελίδες του Διαδικτύου είναι δωρεάν για τους επισκέπτες.

Πολλοί συνεργαζόμενοι φορείς αξιοποιούν επίσης την Εστία Κυβερνοχώρου ως λειτουργικό μέρος των εκδηλώσεων που πραγματοποιούν στον «Ελληνικό Κόσμο».

Στο χώρο υποδοχής του κτηρίου 9 λειτουργεί Εστία Κυβερνοχώρου με όλες τις προαναφερθείσες υπηρεσίες.

Μεγάλο μέρος των επισκεπτών του «Ελληνικού Κόσμου» είναι παιδιά, τα οποία πλοηγούνται στο Διαδίκτυο στην Εστία Κυβερνοχώρου. Γι' αυτό το λόγο, το IME συμμετέχει στην ελληνική ανοικτή γραμμή για το παράνομο περιεχόμενο στο Διαδίκτυο Safeline, μαζί με τη Safenet, τη Forthnet και το ITE.

Η SafeLine είναι η ελληνική ανοικτή γραμμή που δέχεται καταγγελίες για παράνομο ή επιβλαβές υλικό στο Διαδίκτυο, με ιδιαίτερη έμφαση στην παιδική κακοποίηση. Πρωταρχικός της στόχος είναι να παρέχει ένα σημείο επικοινωνίας για τους χρήστες που επιθυμούν να συνεισφέρουν στην αφαίρεση

τέτοιου περιεχομένου από το Διαδίκτυο. Ο πιο εύκολος τρόπος για να γίνει μια καταγγελία είναι συμπληρώνοντας τις ηλεκτρονικές φόρμες στη σελίδα της Safeline. Οι καταγγελίες από τις φόρμες αυτές είναι ανώνυμες, εκτός και αν ο καταγγέλλων επιθυμεί διαφορετικά.⁷⁵

Τρόποι Συμμετοχής

Ο «Ελληνικός Κόσμος», ως ένας πολιτιστικός χώρος που επικοινωνεί συνεχώς με το κοινό του με τρόπο άμεσο και ζωντανό, έχει δημιουργήσει ομίλους επικοινωνίας και δραστηριοποίησης για ενήλικους αλλά και παιδιά. Ο Σύλλογος Φίλων του ΙΜΕ, η παιδική λέσχη ΙΜΕάκια, αλλά και τα προγράμματα εθελοντισμού, δίνουν τη δυνατότητα σε όποιον επιθυμεί να συμμετέχει ενεργά στη λειτουργία και τις δραστηριότητες του «Ελληνικού Κόσμου».

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού και το Κέντρο Πολιτισμού του στηρίζονται σημαντικά στην ευαισθητοποίηση ιδιωτικών φορέων, αλλά και της Πολιτείας, που μέσα από χορηγίες και δωρεές συμβάλλουν στην ανάπτυξη του έργου τους.

- Σύλλογος Φίλων

Σύλλογος Φίλων του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ) υποστηρίζει το πολύπλευρο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του ΙΜΕ, με στόχο τη διάσωση και διάδοση της ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού. Ο καθένας μπορεί να γίνει αρωγός του πρωτοποριακού έργου του Ιδρύματος. Η εγγραφή στο Σύλλογο Φίλων του ΙΜΕ θα αποτελέσει ένα από τα μέσα εκπλήρωσης των στόχων, τόσο του ίδιου του Συλλόγου όσο και του Ιδρύματος γενικότερα.⁷⁶ Ο Σύλλογος Φίλων του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ) είναι ένα μη κερδοσκοπικό σωματείο, το οποίο ιδρύθηκε με σκοπό την ηθική και υλική υποστήριξη του Ιδρύματος για τη διάσωση και διάδοση της ιστορικής μνήμης και παράδοσης.

Ο Σύλλογος αριθμεί σήμερα γύρω στα 445 μέλη, κάθε ηλικίας, και επιδιώκει να προβάλλει το πολύπλευρο έργο του Ιδρύματος, όπως αυτό εκφράζεται μέσα από τις εκθέσεις, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τα συνέδρια και τα σεμινάρια. Οι Φίλοι, μέσα από την οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, επισκέψεων σε μουσεία και εκδρομές σε τόπους με ιδιαίτερη ιστορική αξία, συγκεντρώνουν πόρους και βοηθούν και οικονομικά το Ίδρυμα. Παράλληλα, η αποστολή του τριμηνιαίου ενημερωτικού έντυπου «Τα νέα του Ελληνικού Κόσμου» αποτελεί ένα εξαιρετικό μέσο επικοινωνίας ανθρώπων που μοιράζονται τα ίδια ενδιαφέροντα, προσφέροντας ένα βήμα διαλόγου για τον ελληνικό πολιτισμό και την ιστορία.⁷⁷

- ΙΜΕΑΚΙΑ

Η νεανική παρέα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού «Τα ΙΜΕάκια» καλεί τα μέλη της να συμμετάσχουν σε ένα ταξίδι στην ελληνική ιστορία και

⁷⁵ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=16&m=2&s=16&lg=>

⁷⁶ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=31&m=3&s=31&lg=>

⁷⁷ <http://www.friends.gr/>

τον πολιτισμό, μέσα από πρωτότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα και διαγωνισμούς που συνδυάζουν τη γνώση με την τεχνολογία και την ψυχαγωγία. «Τα ΙΜΕάκια», επίσης, καλούν σε μια περιπετειώδη και δημιουργική συνεργασία τις μαθητικές ομάδες και τους εκπαιδευτικούς που θέλουν να έχουν άμεση επαφή και ενημέρωση για το έργο του ΙΜΕ. Τέσσερις φορές το χρόνο κυκλοφορεί η παιδική εφημερίδα «Του Κόσμου τα νέα», η οποία διανέμεται δωρεάν. Στην ιστοσελίδα www.imeakia.gr θα βρείτε τα νέα της νεανικής παρέας και τις δυνατότητες που προσφέρονται στα μέλη της.⁷⁸

- Εθελοντισμός

Ο «Ελληνικός Κόσμος» προσφέρει πολλές δυνατότητες εθελοντικής προσφοράς σε όσους ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν σε έναν όμορφο και δημιουργικό πολιτιστικό χώρο. Για το σκοπό αυτό, έχει σχεδιαστεί ένα ευέλικτο πρόγραμμα ενεργητικού εθελοντισμού, στη διάρκεια του οποίου ο εθελοντής αποκτά πολύτιμη εμπειρία μέσα από τις ακόλουθες κυρίως δράσεις:

- Υποδοχή και πληροφόρηση επισκεπτών
- ξενάγηση επισκεπτών στις εκθέσεις και σε άλλα προγράμματα του «Ελληνικού Κόσμου»
- συμμετοχή στα τρέχοντα εκπαιδευτικά προγράμματα και στις κυριακάτικες εκπαιδευτικές δραστηριότητες
- εξυπηρέτηση επισκεπτών στην Εστία Κυβερνοχώρου

Από την πλευρά του ο «Ελληνικός Κόσμος» παρέχει:

- εκπαίδευση με τη μορφή βιωματικών σεμιναρίων
- βεβαίωση και συστατική επιστολή για εθελοντική εργασιακή εμπειρία
- έκπτωση για αγορές από το πωλητήριο και το κυλικείο
- δωρεάν χρήση του Διαδικτύου
- το μπλουζάκι του ΙΜΕ ως δώρο
- καρτελάκι στο οποίο θα αναγράφεται το όνομα και η ιδιότητά του ως εθελοντή⁷⁹

⁷⁸ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=32&m=3&s=32&lg=>

⁷⁹ <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=43&m=3&s=43&lg=>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΕΡΕΥΝΑ, Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.

I. Η έρευνα και η επίσκεψη

Για να μην παραμείνει η εργασία ένα απλά θεωρητικό κείμενο παρουσίασης της λειτουργίας του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στους χώρους και έγινε μια μικρή έρευνα για τις απόψεις των επισκεπτών.

Στο πλαίσιο αυτής της μικρής έρευνας δημιούργησα ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο και έδωσα σε επισκέπτες να το συμπληρώσουν. Συμμετείχαν μαθητές σχολίων, δάσκαλοι, ανεξάρτητοι από γκρουπ επισκέπτες από την Αθήνα, το Γύθειο, την Θεσσαλονίκη, τον Βόλο και την Κρήτη. Επίσης θα περιγράψω εν συντομία την εμπειρία μου από την επίσκεψη μου.

1.1 Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο για το Κέντρο Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος» του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού

1. ΦΥΛΟ

- Άνδρας
- Γυναίκα

2. ΗΛΙΚΙΑ

- 5-12
- 12-15
- 16-18
- 18-20
- 20+

3. Επίπεδο Σπουδών

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Γενικό Λύκειο
- ΚΑΤΕΕ/ΤΕΛ/ΕΠΑΛ/ΤΕΕ
- ΙΕΚ
- ΤΕΙ/ΑΕΙ
- Άλλο:

4. Συνηθίζετε να επισκέπτεστε ΘΕΑΤΡΑ, ΜΟΥΣΕΙΑ- ΑΡΧ. ΧΩΡΟΥΣ, ΓΚΑΛΕΡΙ, ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΕΣ, ΕΚΘΕΣΕΙΣ, ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ; (ΣΠΑΝΙΑ= 1-2 φορές το χρόνο, ΜΕΤΡΙΑ=2-5 φορές το χρόνο, ΣΥΧΝΑ= πάνω από 5 φορές το χρόνο)

- ΠΟΤΕ
- ΣΠΑΝΙΑ
- ΜΕΤΡΙΑ
- ΣΥΧΝΑ

5. Ποιος είναι για σας ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο πηγαίνετε ΠΟΤΕ ή ΣΠΑΝΙΑ σε κάποιους από τους παραπάνω χώρους;

- Έλλειψη ελεύθερου χρόνου
- Έλλειψη κινήτρων από το σχολείο ή την οικογένεια
- Έλλειψη του απαραίτητου γνωσιακού υπόβαθρου
- Δεν πηγαίνουν οι φίλοι σας
- Η θεματολογία δεν ενδιαφέρει τους νέους
- Χαμηλή συχνότητα εκδηλώσεων
- Τιμή εισιτηρίου
- Άλλο:

6. Στους παραπάνω χώρους πηγαίνετε συνήθως ή θα πηγαίνατε

- Με το σχολείο
- Με φίλους
- Μόνος/η σας
- Με την οικογένεια

7. Στην σημερινή σας επίσκεψη είστε

- Με το σχολείο
- Με φίλους
- Μόνος/η σας
- Με την οικογένεια

8. Από πού μάθατε για τον «Ελληνικό Κόσμο» το Κέντρο Πολιτισμού του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού

- Σχολείο
- Φίλους ή Συγγενείς
- Ραδιόφωνο - Τηλεόραση
- Διαδίκτυο
- Άλλο

9. Πόσες φορές έχετε επισκεφτεί το Κέντρο Πολιτισμού;

- Πρώτη φορά
- 2-3
- 3+

10. Σε ποιες από τις δραστηριότητες συμμετείχατε;

- Διαδραστικές εκθέσεις
- Περιηγήσεις Εικονικής Πραγματικότητας
- Προβολές στη Θόλο
- Προβολή ντοκιμαντέρ
- Εστία Κυβερνοχώρου (Internet Café)
- Θεατρικές Παραστάσεις

11. Ποια παράσταση παρακολουθήσατε στον Θόλο;

- Δαρβίνος – Το Μυστήριο της Φύσης
- Διαδραστική Περιήγηση στην Αρχαία Αγορά
- Διαδραστική Περιήγηση στην Αρχαία Μίλητο
- Ταξίδι στην Αρχαία Πριήνη
- Παγωμένοι Κόσμοι
- Άλλη

12. Ποια έκθεση επισκεπτήκατε;

- Ο Πλανήτης σε χρειάζεστε... Ζήσε στο 2050!
- 130 χρόνια Νίκος Καζαντζάκης
- Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική
- Άλλη

13. Συμμετείχατε με τα παιδιά σας σε κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα; Αν ναι, σε ποιο;

- Όχι
- Ναι :

14. Έχετε παρακολουθήσει κάποια παράσταση στο «Θέατρον»; Αν ναι, ποια;

- Όχι
- Ναι :

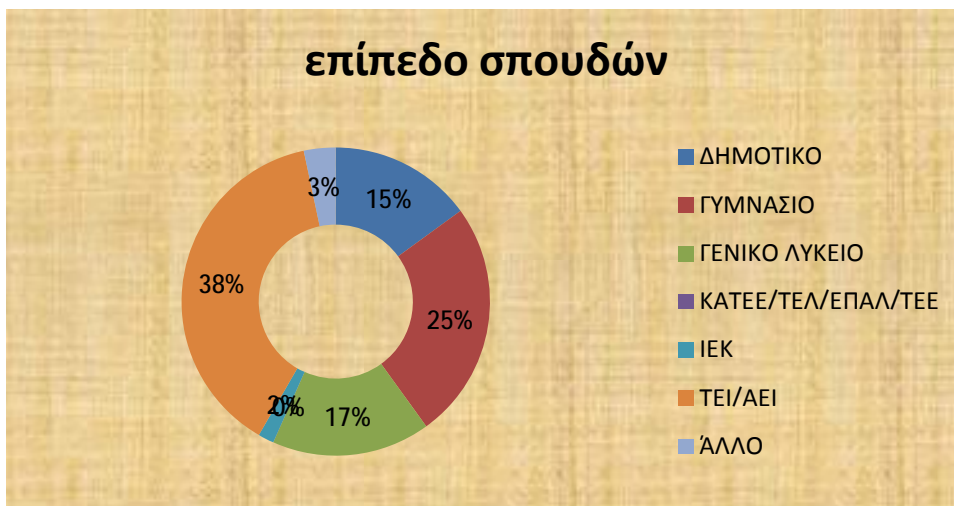
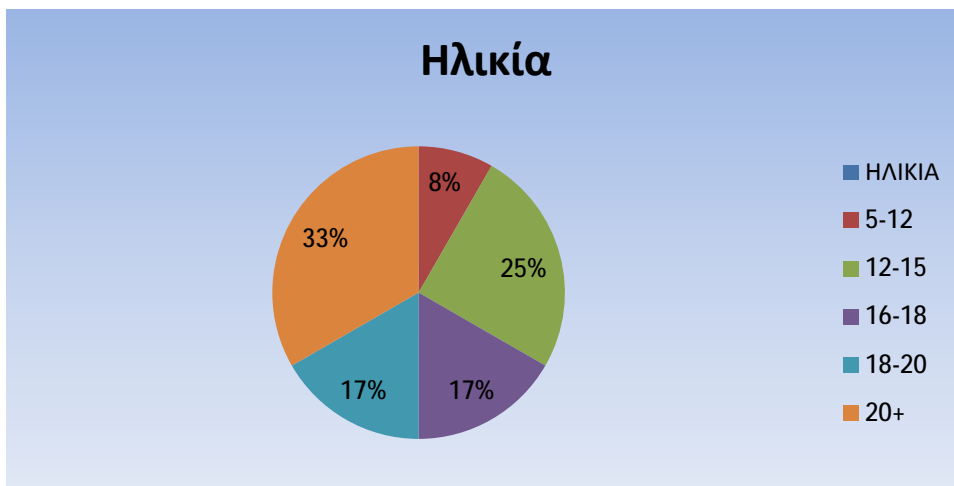
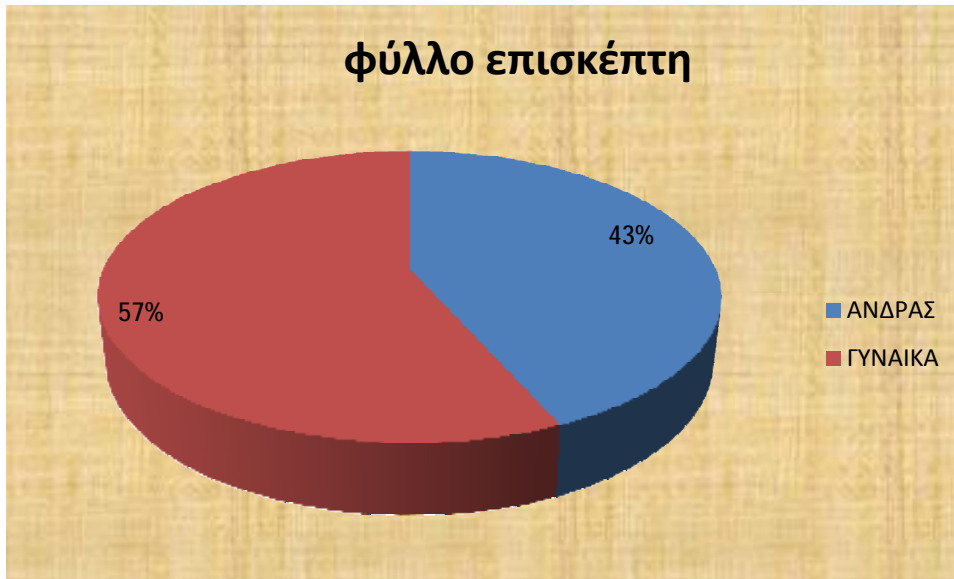
14. Παρακαλούμε να βαθμολογήσετε τις παρακάτω προτάσεις σύμφωνα με την κλίμακα που παρατίθεται:

Δεν ξέρω	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
0	1	2		4	5
Δεν απαντώ	Αδιάφορη/Λίγη	Μη ικανοποιητική	Μέτρια	Αρκετά καλή	Πολύ καλή

	0	1	2	3	4	5
1.Πρόσβαση στον χώρο με Ι.Χ ή Μ.Μ.Μ						
2.Πρόσβαση στον χώρο για ΑΜΕΑ						
3.Συμπεριφορά Προσωπικού						
4.Η εντύπωση σας από την επίσκεψη σας στην έκθεση						
5.Η εντύπωση σας από την επίσκεψη σας στο Θέατρον						
6.Η εντύπωση σας από την επίσκεψη σας στον Θόλο						
7.Συνολικά η εντύπωση από την επίσκεψη σας						
8.Θα προτείνετε σε φίλους/συγγενείς να επισκεφτούν τον χώρο						
9.Πιστεύετε πως οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στον «Ελληνικό Κόσμο» μπορούν να επιμορφώσουν τα παιδιά ακόμα και σε πολύ μικρές ηλικίες						
10.Πιστεύετε ότι η ύπαρξη του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού εκτός από την παιδεία συμβάλλει και στον Πολιτιστικό τουρισμό της χώρας						
11.Πιστεύετε πως οι τουρίστες θα έπρεπε να επισκέπτονται τον «Ελληνικό Κόσμο»						
12.Πιστεύετε πως θα έπρεπε να ενημερωθεί περισσότερο ο εγχώριος τουρισμός για τον «Ελληνικό Κόσμο»						
13.Πιστεύετε πως το Υπουργείο Τουρισμού και ο ΕΟΤ θα έπρεπε να συμπεριλάβουν στις καμπάνιες προβολής της χώρας στο εξωτερικό τον «Ελληνικό Κόσμο»						
14.Πιστεύετε πως τα τουριστικά πρακτορεία θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνουν στα προγράμματα τους μια επίσκεψη στον «Ελληνικό Κόσμο»						

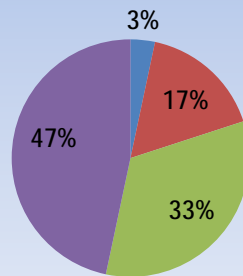
Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο και την βοήθεια σας
στην έρευνα για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας.

Το ερωτηματολόγιο το συμπλήρωσαν 60 άτομα και με την βοήθεια διαγραμμάτων θα παραθέσω παρακάτω τα αποτελέσματα.

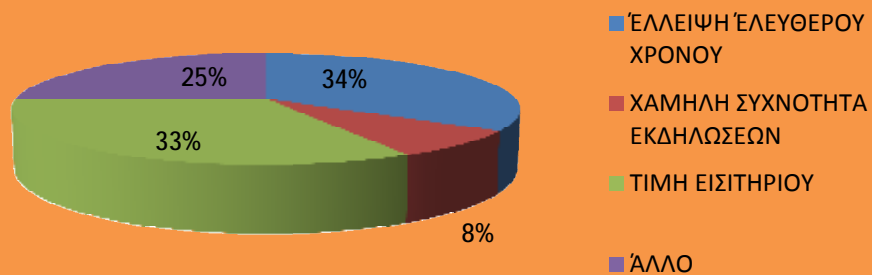

συχνότητα επισκέψεων πολιτιστικού χαρακτήρα

■ ΠΟΤΕ ■ ΣΠΑΝΙΑ ■ ΜΕΤΡΙΑ ■ ΣΥΧΝΑ

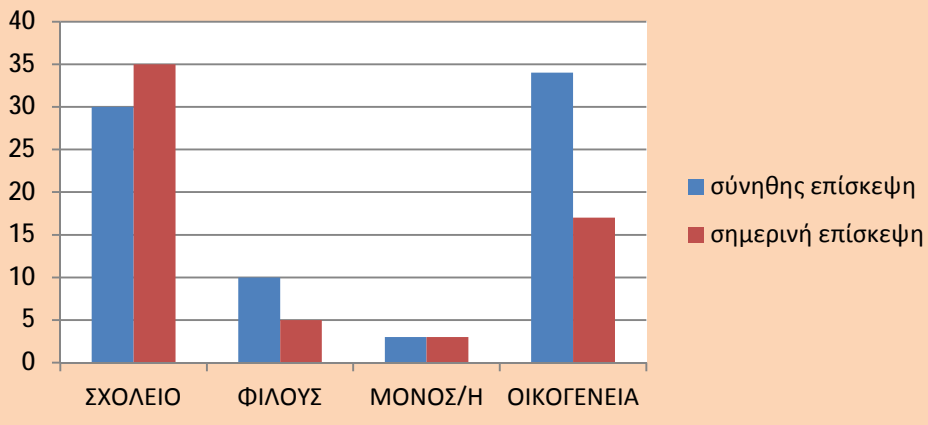

ερώτηση 5

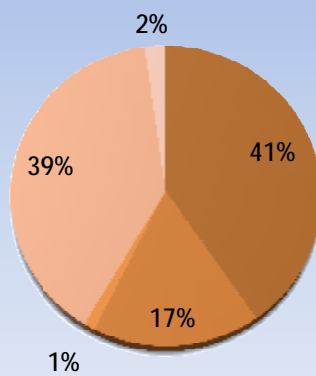
Όσον αφορά την ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου το 25% των ερωτώμενων που έδωσε την επιλογή «άλλο» είχε σημειώσει σαν σχόλιο την διαμονή στην επαρχία.

ερωτήσεις 6&7

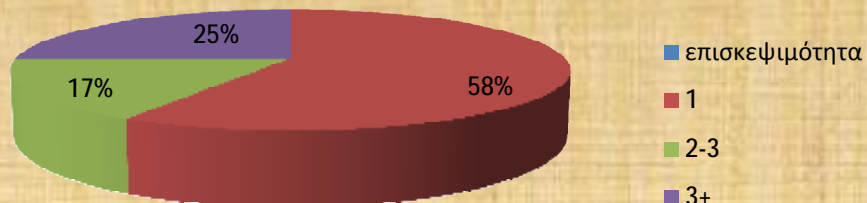

ερώτηση 8

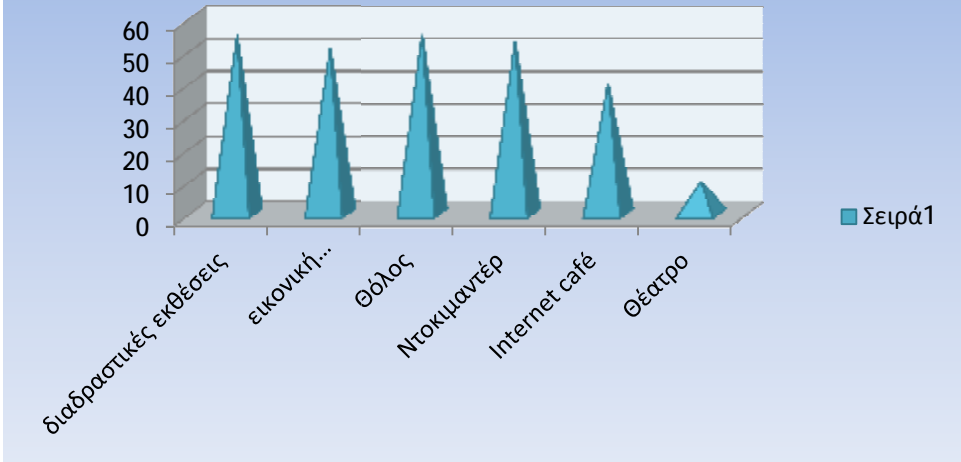
■ σχολείο ■ φίλου/συγγενείς ■ ραδιοφωνο/τηλεόραση ■ διαδίκτυο ■ άλλο

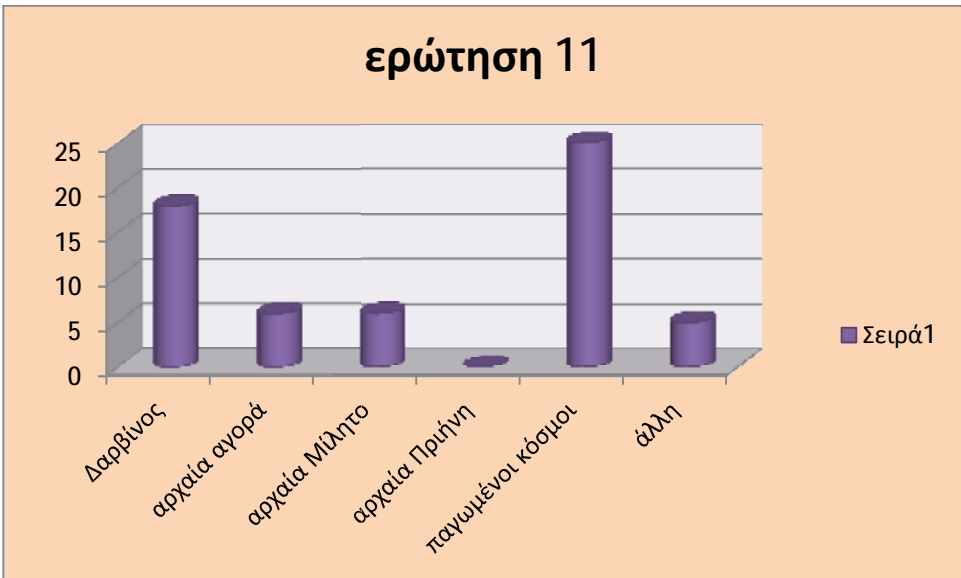
επισκέψεις στο ΙΜΕ

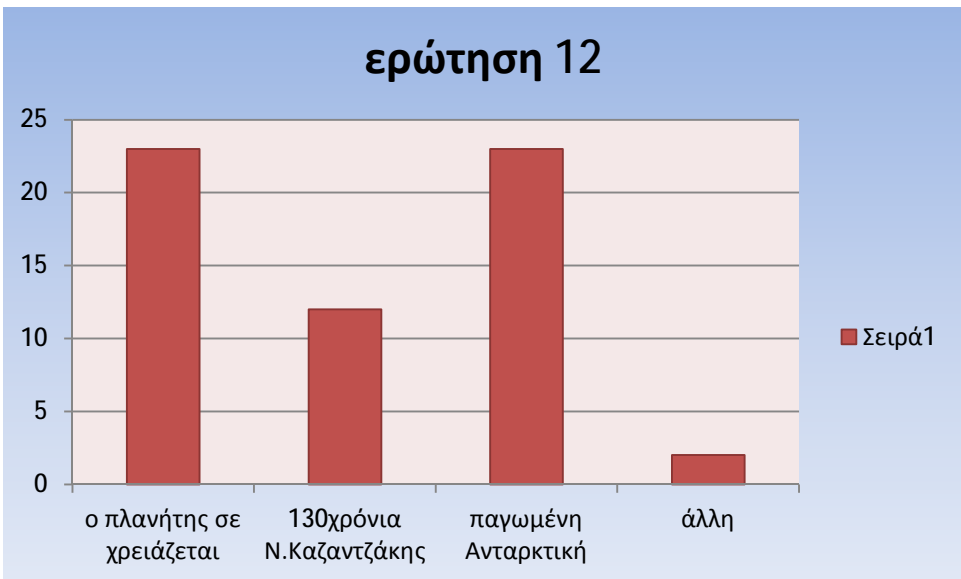
ερώτηση 10

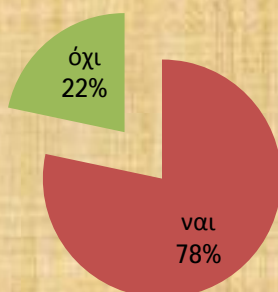
ερώτηση 11

ερώτηση 12

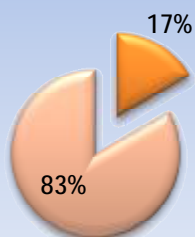

ερώτηση 13

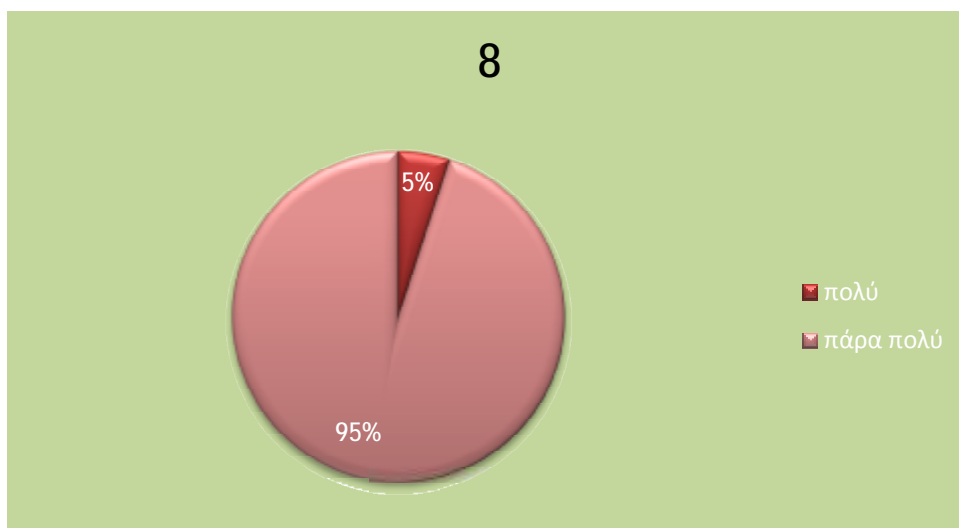
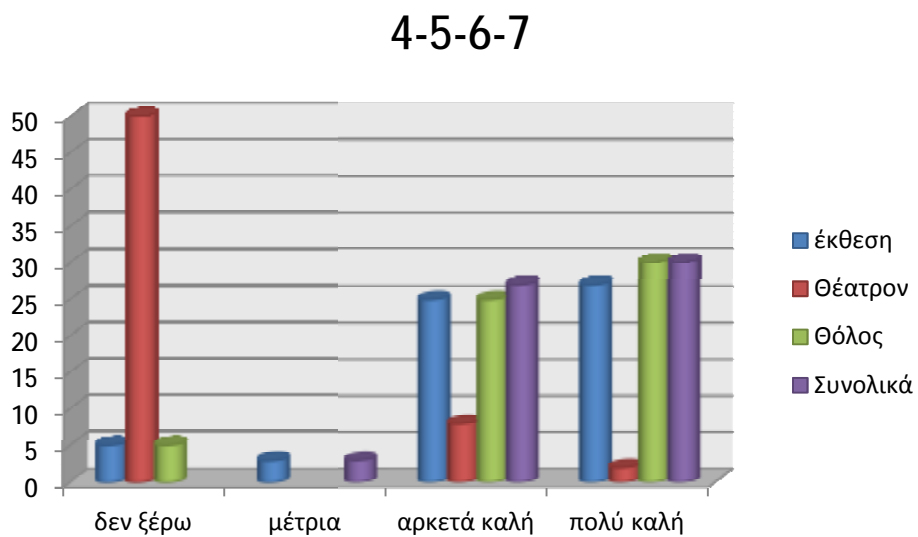
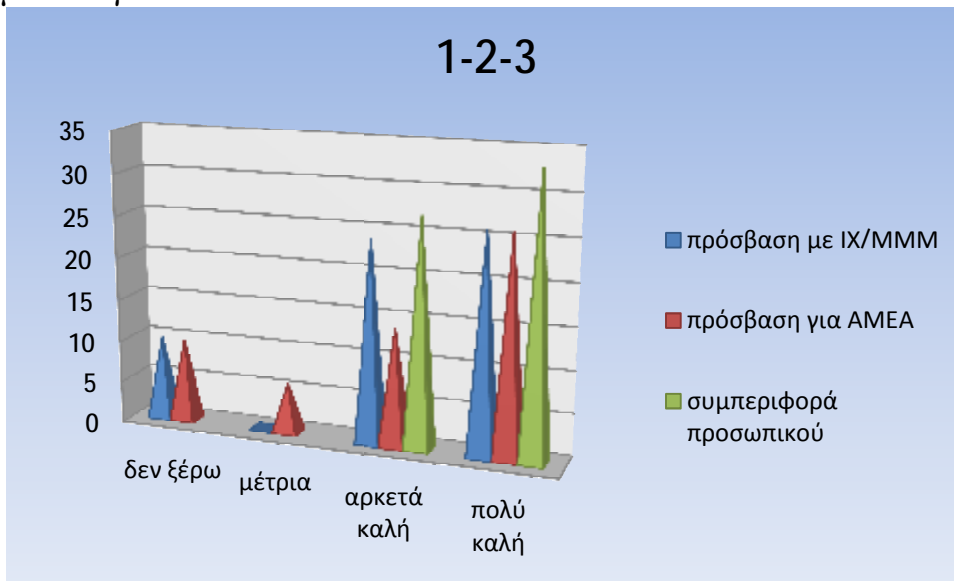

ερώτηση 14

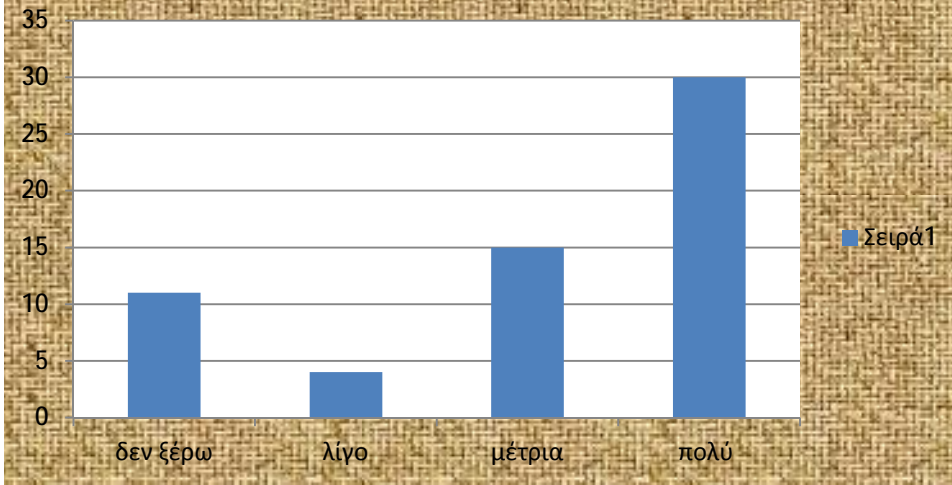
■ ναι ■ όχι

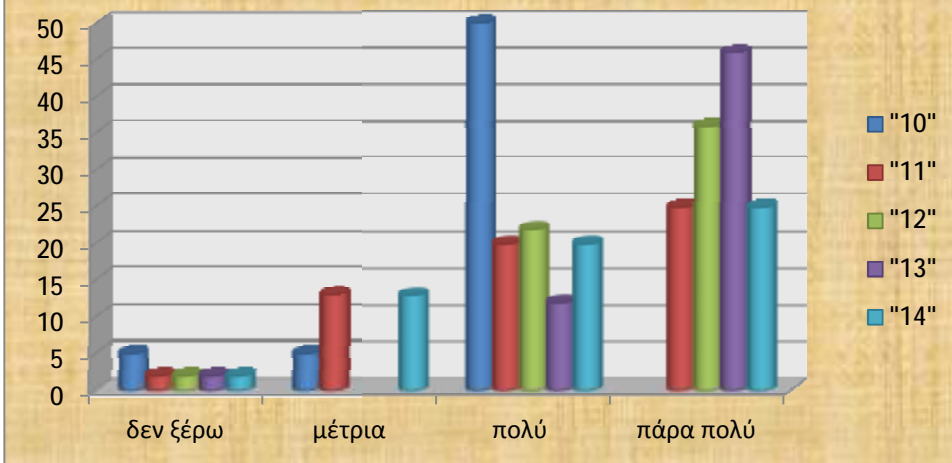
Τα παρακάτω διαγράμματα αφορούν την ερώτηση 14 του ερωτηματολογίου

9

10-11-12-13-14

1.2 Η εμπειρία μου

Η επίσκεψη στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού ήταν μοναδική και πρωτόγνωρη. Ένα πολιτιστικό και επιμορφωτικό αριστούργημα στην πόλη που γεννήθηκε και μεγάλωσε και χάριν της εργασίας αυτής, γνώρισα.

Ένας μοντέρνος και όμορφος αρχιτεκτονικά χώρος που σπάει το γκρίζο της περιοχής. Χώροι πεντακάθαροι, με εύκολη πρόσβαση για τα ΑΜΕΑ, γεμάτοι τεχνολογία.

Ο πλανήτης σε χρειάζεται! Ζήσε στο 2050

Μια οικολογική έκθεση – εμπειρία. Μια διαδραστική έκθεση πολυμέσων που εξερευνά το πώς η επιστήμη και η τεχνολογία μας βοηθούν να ανταποκριθούμε στα προβλήματα του πλανήτη.

Θέλοντας να αναδείξει προβλήματα όπως η παγκόσμια εξάντληση των φυσικών πόρων, οι κλιματολογικές αλλαγές και την ανάγκη ανάληψης δράσης για ένα βιώσιμο μέλλον.

Μπαίνοντας στην έκθεση ο επισκέπτης παίρνει μία ψηφιακή κάρτα «επιβίωσης» την οποία χρησιμοποιεί για να συμμετέχει στα διαδραστικά εκθέματα. Κινείται σε πέντε περιοχές «ενημέρωση» «νερό» «τροφή» «μετακίνηση» «κτήρια» «πόλη του μέλλοντος». Κάθε σενάριο δίνει τη δυνατότητα συμμετοχής σε διαφορετικά διαδραστικά εκθέματα με στόχο τη διαμόρφωση της μελλοντικής ζωής στη γη. Οι επιλογές του καταγράφονται στην ψηφιακή κάρτα και βοηθούν τόσο στην κατανόηση της προσωπικότητας όσο και των προτιμήσεών του. Κάθε περιοχή διαθέτει εντυπωσιακά γραφικά και ελκυστικές, εύχρηστες δραστηριότητες για άτομα κάθε ηλικίας αλλά και για ΑΜΕΑ. Εντύπωση προκαλεί το «ταξίδι του μέλλοντος» και μια βουτιά σε εικονική πισίνα.

Μέσα από τέσσερις χαρακτήρες που έρχονται από το 2050 ενθαρρύνεται ο επισκέπτης να μελετήσει όλες τις απόψεις και να καταλήξει στα δικά του συμπεράσματα, χωρίς να υπάρχει λανθασμένη ή σωστή απάντηση.

Οι επιλογές που καταγράφονται στην ψηφιακής κάρτα «επιβίωσης» στο τέλος συναντιούνται με τις επιλογές των άλλων, χτίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο την Πόλη του 2050.⁸⁰

⁸⁰ Τα νέα του Ελληνικού Κόσμου, περιοδικό, τεύχος 53, Μάρτιος-Μάιος 2013, σελ.6-7

Έκθεση «130 χρόνια Νίκος Καζαντζάκης»

Με την συμπλήρωση των 130 χρόνων από τη γέννηση του μεγάλου Έλληνα συγγραφέα ο Ελληνικός Κόσμος σε συνεργασία με τις εκδόσεις και το μουσείο Νίκου Καζαντζάκη διοργάνωσε μία έκθεση. Μέσα από φωτογραφίες, χειρόγραφα, προσωπικά αντικείμενα και τις πρώτες του εκδόσεις κάναμε ένα ταξίδι στη ζωή και το έργο του. Κάποια από τα αντικείμενα που ξεχώρισα ήταν τα χειρόγραφα σημειώματα που αντάλλαξε με τον πρώτο του έρωτα, το λεύκωμα με φυτά της θάλασσας που είχε στο γραφείο του και το σημειωματάριο-λεύκωμα που είχε από κοινού με τον Άγγελο Σικελιανό.

Στόχος της έκθεσης είναι να αποδοθεί η οικουμενικότητα του Καζαντζάκη, αλλά και να αποτυπωθεί στο θεατή, μέσα από τα έργα του και την παρουσίαση της ζωής του, ένα μήνυμα ελπίδας και αισιοδοξίας. Στο πλαίσιο αυτό, προβάλλονται οι σημαντικότεροι «σταθμοί» της ζωής του, οι σχέσεις του με το Παιδί, το Θεό, τον Έρωτα, τη Φιλία και βέβαια το πλούσιο συγγραφικό του έργο.⁸¹

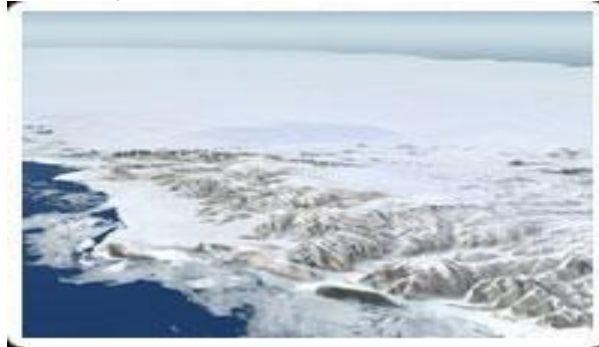
Αποστολή: παγωμένη Ανταρκτική

Στην έκθεση ο επισκέπτης ανακαλύπτει την καθημερινή ζωή στην Ανταρκτική: έναν καταυλισμό της Ανταρκτικής, διαδραστικά μοντέλα, γραφήματα με πληροφορίες, οπτικοακουστικό υλικό, εργαστήρια, ζώα, σκελετούς και φυτά, απολιθώματα, χάρτες και επιστημονικά εργαλεία, κατάλληλα ρούχα και εξοπλισμό. Τα πραγματικά αντικείμενα και σενάρια σε κάνουν να νιώσεις πως πραγματικά βρίσκεσαι στην Ανταρκτική. Μέσα από διαφορετικές προκλήσεις και δραστηριότητες ζεις στις ακραίες συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι επιστήμονες εκεί μέσα από έναν προσομοιωμένο σταθμό εκπαίδευσης με θερμοκρασίες υπό το μηδέν, οδηγείς οχήματα χιονιού (snowmobile), κάνεις βουτιά στην παγωμένη θάλασσα και μελετάς τα άγρια ζώα της Ανταρκτικής.

⁸¹ Τα νέα του Ελληνικού Κόσμου, περιοδικό, τεύχος 52, Δεκέμβριος 2012-φεβρουάριος 2013, σελ.5

Στην παράσταση της Θόλου «Παγωμένοι Κόσμοι» ολοκληρώνεται η «παγωμένη» εμπειρία. Με στόχο ο θεατής να ανακαλύψει τα οικοσυστήματα των περιοχών της Ανταρκτικής και της Αρκτικής, που αναπτύσσονται εκεί και να εντοπίσει πώς η επιβίωσή τους είναι συνδεδεμένη με τη δική μας. Ένα ταξίδι πάνω από τον πάγο αλλά και μέσα στον πάγο, με σκηνές που «παγώνουν» και σε ταξιδεύουν επιμορφώνοντας.

Δαρβίνος: το μυστήριο της φύσης

Σε μια υπέροχα άνετη αίθουσα μια τρομερή τρισδιάστατη προβολή που σε έκανε να νιώθεις πως είσαι μέσα στην ταινία, πως θα απλώσεις το χέρι και θα ακουμπήσεις ότι βλέπεις. Τα μυστικά της φύσης και η εξέλιξη των ειδών ειπωμένη τόσο απλά σαν παιδικό παραμύθι που γίνεται κατανοητή στον καθένα και συγχρόνως σου αποτυπώνει τις πληροφορίες στο μυαλό σαν να ήταν ήδη εκεί. Σαν όλα αυτά να τα εξερευνούσες εσύ. Ότι καλύτερο έχω δει, τα υπερσύγχρονα γραφικά, η 360⁰ οθόνη και η εντυπωσιακή παραγωγή συντελούν σε ένα οπτικό αριστούργημα.

II. Ο πολιτιστικός τουρισμός και το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

1.1 Οι έννοιες μουσειακή πολιτική και μουσείο

Η μουσειακή πολιτική αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της πολιτιστικής πολιτικής. Αφορά αφενός στον καθορισμό της αποστολής, του σκοπού και του ρόλου των μουσείων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο και αφετέρου στον τρόπο οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας τους. Ως δημόσια πολιτική εντάσσεται αναμφισβήτητα στο χώρο του πολιτισμού, αναπτύσσει όμως δευτερογενώς σχέσεις και με άλλους τομείς παρέμβασης του κράτους, όπως η οικονομική-τουριστική πολιτική, η πολιτική απασχόλησης, η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης κ.λπ. Για τα επιμέρους μουσειακά ιδρύματα, η μουσειακή πολιτική μπορεί να αναφέρεται σε μια σειρά ειδικότερου χαρακτήρα πολιτικές για την υλοποίηση των στόχων τους, όπως η συλλεκτική πολιτική, η πολιτική τεκμηρίωσης, η επικοινωνιακή πολιτική, η πολιτική marketing, η πολιτική συντήρησης και ασφάλειας, η εκθεσιακή πολιτική κ.λπ.

Το αντικείμενο της μουσειακής πολιτικής, το μουσείο, περιγράφεται στον κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας του ICOM (International Council of Museums) ως ένα «μη κερδοσκοπικό ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοικτό στο κοινό, που αποκτά, συντηρεί, ερευνά, γνωστοποιεί και εκθέτει υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία». Η Αμερικανική Ένωση Μουσείων δίνει έναν ακόμη ορισμό του μουσείου, τονίζοντας, όμως, περισσότερο τον επικοινωνιακό του ρόλο σε σχέση με τις παραδοσιακές λειτουργίες της προστασίας και της συντήρησης. Το μουσείο ορίζεται ως «ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που εκθέτει υλικά τεκμήρια του ανθρώπου και της φύσης, με σκοπό την εκπαίδευση και την πολιτιστική διάδοση».

Πίσω από τους ευρείς αυτούς ορισμούς διακρίνονται οι τρεις αλληλεξαρτώμενοι και συμπληρωματικοί στόχοι ενός μουσειακού ιδρύματος:

- Η συλλογή, προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η έρευνα, τεκμηρίωση και δημοσιοποίηση των πολιτιστικών αγαθών.
- Η επικοινωνία του μουσείου με το κοινό και η εκπλήρωση της παιδαγωγικής αποστολής του.⁸²

Η έννοια του μουσείου, όπως την εννοούμε σήμερα, παρουσιάζεται στην Ευρώπη το 18ο αιώνα. Είναι η εποχή που ιδρύονται το Μουσείο της Δρέσδης (1744), το Βρετανικό Μουσείο (1753), το Μουσείο του Βατικανού (1784) και το Μουσείο του Λούβρου (1793), τα οποία ακολούθησαν την ίδρυση του πρώτου μουσείου, του Ashmolean Museum, το 1683. Ο ανοικτός χαρακτήρας των νεώτερων μουσείων εναρμονιζόταν πλήρως με το πνεύμα του Διαφωτισμού, που πρέσβευε την καθολική παιδεία και τα ουμανιστικά ιδεώδη της αστικής τάξης του 18ου αιώνα.

⁸² M. Guerrien, Pour une nouvelle politique du patrimoine

Το μουσείο όμως θα διαμορφώσει την ταυτότητά του κατά το 19^ο αιώνα. Ένας μεγάλος αριθμός μουσείων ιδρύονται αυτή την εποχή. Ταυτόχρονα η έννοια του μουσείου θα διευρυνθεί για να καλύψει όλους τους τομείς της ανθρώπινης γνώσης, ενώ ως θεσμός θα τεθεί στην υπηρεσία της κοινωνίας. Στα αστικά κράτη ανατίθεται στα μουσεία να περισώσουν και να προβάλλουν τα τεκμήρια της εθνικής ιστορίας και να συμβάλουν στην ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας. Παράλληλα, το μουσείο θα συνδεθεί με την εκπαιδευτική αποστολή του. Στον 20^ο αιώνα τα μουσεία θα ορίσουν ως πρωταρχικό σκοπό την προσέγγιση του κοινού. στην Ιταλία και τη Γερμανία τα φασιστικά καθεστώτα οργανώνουν μέσα από τα μουσεία την εκπαίδευση, και ιδιαίτερα την εκπαίδευση των νέων, στο θέμα της ιστορικής κληρονομιάς, με απώτερο στόχο την αναγέννηση του μεγαλείου του παρελθόντος μέσα από το καθεστώς.⁸³

Με το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, άρχισε στην Ευρώπη μια αναπτυξιακή διαδικασία η οποία οδήγησε στη ριζική βελτίωση του εισοδήματος και των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών. Η βελτίωση αυτή συνοδεύτηκε, όπως ήταν φυσικό, από αυξημένες απαιτήσεις και δυνατότητες για κατανάλωση αγαθών αναψυχής και πολιτισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι πάνω από το 90 % των μουσείων διεθνώς δημιουργήθηκαν μετά το 1945, ενώ στην Ευρώπη τα τρία τέταρτα των μουσείων που υπάρχουν στις μέρες μας δεν υπήρχαν το 1950.⁸⁴

Τη δεκαετία του '60 διατυπώνεται ένας νέος ορισμός του μουσείου που τονίζει τον ανοικτό προς την κοινότητα χαρακτήρα του. Ο παραδοσιακός τύπος μουσείου, το μουσείο «ναός του αντικειμένου», που συγκέντρωνε αντικείμενα με βάση καθαρά αισθητικά κριτήρια και απευθυνόταν σε ένα περιορισμένο κοινό, φιλότεχνων κυρίως, απείχε από το πνεύμα της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αμφισβήτησης της παραδοσιακής μουσειολογίας, τα μουσεία αναζητώντας νέους τρόπους έκφρασης αναθεώρησαν τη σχέση τους με το κοινό και επεδίωξαν να διευρύνουν τις επαφές τους με το κοινωνικό σύνολο μέσα από νέους τρόπους προσέγγισης. Καθιερώθηκαν έτσι καινούργιοι τρόποι οργάνωσης της έκθεσης του μουσειακού υλικού, που μάθαιναν τον επισκέπτη να αντιμετωπίζει τα αντικείμενα ως μέρη ενός ευρύτερου συνόλου και να κατανοεί τη λειτουργία τους στο φυσικό τους περιβάλλον. Τονίστηκε ο παιδαγωγικός χαρακτήρας των μουσείων και δόθηκε βάρος στα εκπαιδευτικά προγράμματα, που στόχευαν στη διευκόλυνση της μάθησης και την ψυχαγωγία των επισκεπτών κάθε ηλικίας.

Στα μουσεία που κατασκευάζονται τον 20^ο αι. εμφανίζεται σταδιακά μία τάση προσαρμογής των κτηριακών υποδομών σε νέες λειτουργίες και απαιτήσεις, όπως η ανάγκη για περισσότερη πληροφόρηση, επεξήγηση, επικοινωνία και κίνηση. Τα μουσεία-πολιτιστικά κέντρα με κινητά στοιχεία για τη διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων, που δίνουν τη δυνατότητα μιας εύπλαστης διαρρύθμισης, ίσως να βρίσκονται πλησιέστερα στη φιλοσοφία των σύγχρονων μουσείων.

⁸³ Μ. Ιατρίδη, Το Μουσείο και ο πολιτιστικός του ρόλος για το παιδί

⁸⁴ Ε Φιλιππούλου- Μιχαλίδου., Μουσεία σε κρίση ταυτότητας.

1.2 Οι νέες τάσεις μουσείων

Τα τελευταία χρόνια συζητείται σε όλο τον κόσμο η κοινωνική σημασία των μουσείων και ζητείται ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου τους. Ιδρύονται πειραματικά μουσεία, εξετάζεται το είδος και η ποιότητα των πληροφοριών που τα μουσεία μπορούν και πρέπει να μεταδίδουν, μελετώνται τρόποι για να γίνεται πιο αποτελεσματική και πιο ευχάριστη η μετάδοση αυτή. Ταυτόχρονα καινοτόμες αντιλήψεις έχουν διαμορφωθεί στο χώρο των μουσείων. Οι νέες τάσεις, που οφείλονται τόσο στην εξέλιξη της επιστήμης της Μουσειολογίας και την εισαγωγή νέων διαχειριστικών τεχνικών όσο και στην ανάπτυξη της τεχνολογίας και των επικοινωνιών, εισάγουν νέες ιδέες για την αποστολή και για τη διοίκηση του μουσείου, ενώ και αυτός ο ορισμός του μουσείου και του μουσειακού αντικειμένου βρίσκονται εκ νέου υπό διαμόρφωση.

Ορισμένες από τις νέες τάσεις είναι ενδεικτικά οι εξής:

- Η εισαγωγή τεχνικών marketing, συμβατών με το χαρακτήρα του μουσείου, με σκοπό την αύξηση των εσόδων του και η διαχείριση των μουσείων σε συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες.
- Η μετατόπιση του κέντρου βάρους από το αντικείμενο στην κοινότητα. Η σημασία που αποδίδεται στα εκθεσιακά μέσα υποχωρεί προς όφελος της έρευνας των δημογραφικών και κοινωνικοοικονομικών στοιχείων του κοινού του μουσείου.
- Η διεύρυνση της έννοιας του μουσείου και του μουσειακού αντικειμένου με τη δημιουργία νέων κατηγοριών μουσείων και η εμφάνιση στο Διαδίκτυο «εικονικών» μουσείων, χωρίς υπαρκτούς φυσικούς χώρους ή συλλογές.
- Η εισαγωγή νέων μέσων ξενάγησης και γνωριμίας με το εκθεσιακό υλικό των μουσείων που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία (εφαρμογές πολυμέσων, συσκευές CD για ατομική ξενάγηση κ.λπ.)

Με την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας γεννήθηκαν και εξελίχθηκαν ραγδαία νέες πολιτιστικές πρακτικές. Τα πολυμέσα και οι υπηρεσίες on-line, σε συνδυασμό με τη διαμόρφωση νέων, πιο δημοκρατικών, αντιλήψεων για την παροχή ίσων ευκαιριών πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά, προκάλεσαν μία σε βάθος αλλαγή των μέσων που υιοθετούνται για τη πολιτιστική διαχείριση. Η εισαγωγή των εφαρμογών της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες, η ανάπτυξη πολυμέσων και δικτύων, η εξάπλωση του Διαδικτύου, δεν θα ήταν δυνατό να αφήσουν ανεπηρέαστο τον τρόπο λειτουργίας των μουσείων, έναν χώρο όπου η τεκμηρίωση η μελέτη και η μετάδοση πληροφοριών βρίσκονται στον πυρήνα των δραστηριοτήτων του. Σε μια εποχή μάλιστα που τα μουσεία αναζητούν ένα νέο ρόλο και αποτελεσματικούς τρόπους προσέγγισης του κοινού, η πληροφορική αναδεικνύεται σε πολύτιμο εργαλείο και σε κάποιες περιπτώσεις συστατικό στοιχείο της ταυτότητας των σύγχρονων μουσείων.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της ηλεκτρονικής τεκμηρίωσης των συλλογών, και γενικότερα της μουσειακής πληροφορίας, μέσω βάσεων

δεδομένων, που αποτελεί μία καθιερωμένη πλέον πρακτική, τουλάχιστον στις χώρες εκείνες που παρακολουθούν την ανάπτυξη τεχνολογικών καινοτομιών. Αυτή η πρώτη γενιάς τεχνολογία για την τεκμηρίωση στα μουσεία, η οποία αφορούσε κατά βάση την αντικατάσταση μορφών τεκμηρίωσης με μορφή κειμένου, φαίνεται να δίνει τη θέση της στην εισαγωγή πολυμεσικών αρχείων, ενός είδους πολυεπίπεδης μουσειακής πληροφορίας που θα συνδυάζει κείμενο, ήχο και κινούμενη εικόνα. Οι πολυμεσικές βάσεις δεδομένων θεωρείται ότι, χωρίς να απειλούν το επιστημονικό κύρος της πληροφορίας, μπορούν να λειτουργήσουν ως ένα είδος συλλογικής μνήμης του μουσειακού ιδρύματος, συγκεντρώνοντας και αποτυπώνοντας όλους τους τύπους πληροφορίας. Σε μία εποχή που ψηφιοποιούνται βιβλιοθήκες και εκπαιδευτικές διαδικασίες, η μορφή που προσλαμβάνει η μουσειακή πληροφορία επηρεάζει ταυτόχρονα και το βαθμό ευκολίας πρόσβασης σε αυτή.

Η χρήση πολυμέσων χρησιμοποιείται ήδη ευρέως, και συνεχώς επεκτείνεται, για την υποστήριξη των επισκέψεων στα μουσεία. Μπορεί να πάρει από απλές μορφές, όπως ένα περίπτερο πληροφόρησης (info-kiosk), έως τη δημιουργία εκθέσεων που υποστηρίζονται πλήρως από την τεχνολογία (διαδραστικές συσκευές, εικονική πραγματικότητα, υπερμέσα, computer graphics κ.λπ.).

Εδώ έρχεται και η δημιουργία του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού που δεν πρόκειται για μουσείο με την παραδοσιακή έννοια του όρου, διαθέτει όμως εκθεσιακούς χώρους διαμορφωμένους ειδικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού για να υλοποιηθούν επιστρατεύονται σύγχρονες μουσειολογικές και παιδαγωγικές μέθοδοι, που σε συνδυασμό με συστήματα υψηλής τεχνολογίας επιδιώκουν μια ελκυστική βιωματική προσέγγιση του αντικειμένου.

1.3 Ο πολιτιστικός τουρισμός

Τα τελευταία χρόνια η έννοια του πολιτιστικού τουρισμού αποτελεί μια από τις κεντρικές έννοιες της τουριστικής πολιτικής, ενώ και το τουριστικό προϊόν καθαυτό υπόκειται σε αλλαγές. Ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει ευκαιρίες για πολιτιστική εμπειρία, προσφέρει την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μιας περιοχής καθώς και στη σημερινή καλλιτεχνική δημιουργία. Απορροφά ένα μεγάλο μέρος των τουριστών που έχουν ιδιαίτερες προσδοκίες για την επίσκεψη σε χώρους με σημαντική πολιτιστική κληρονομιά, οι οποίοι απαιτούν ειδική οργάνωση και διαχείριση.⁸⁵

⁸⁵ Βασιλειάδης Χ., Η Διοικητική και το Μάρκετινγκ των Τουριστικών Προορισμών, Εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 2003.

Richards G. (ed.), Cultural Tourism in Europe, Cab International, London 1996.

Μπορεί να θεωρηθεί ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί ένα από τα πεδία εφαρμογής της πολιτιστικής διαχείρισης. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) υπολογίζει ότι στην παγκόσμια αγορά του Τουρισμού ο πολιτιστικός τουρισμός κατέχει ένα αξιοσημείωτο ποσοστό του 37% και με τάση να αυξάνεται κατά 15% κάθε χρόνο.⁸⁶

Ο τουρισμός και η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς χαρακτηρίζονται από μια στενή, συχνά αμφιλεγόμενη σχέση. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι στόχοι των δύο αυτών τομέων θεωρείται ότι συγκρούονται με την έννοια ότι ο τουρισμός αφορά την οικονομική εκμετάλλευση της κληρονομιάς και ότι η λεγόμενη «τουριστικοποίησή» της έχει δυσχερείς επιπτώσεις. Η αντίθετη άποψη υποστηρίζει ότι οι δύο αυτοί τομείς δημιουργούν μια θετική συνέργεια με θετικές επιπτώσεις. Επικρατεί δε η άποψη ότι η τουριστική ανάπτυξη ενός προορισμού λειτουργεί σαν αφορμή για την διατήρηση και ανάδειξη της ιστορικής, πολιτιστικής, θρησκευτικής και βιομηχανικής κληρονομιάς ολόκληρης της περιφέρειας⁸⁷ (Konsola 1990, Mc Kercher et al 2004).

Ολοένα και περισσότερα κράτη εντάσσουν τον πολιτισμό στην χάραξη της τουριστικής τους πολιτικής. Ενώ κατ' εξοχήν τουριστικές χώρες, όπως η Ελλάδα ή η Ιταλία προέβαλαν πάντοτε τον πολιτισμό ως επιχείρημα για την επιλογή της χώρας τους ως προορισμό, τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες χώρες και περιφέρειες εντάσσουν τον πολιτισμό για την ανάδειξη του τουριστικού τους προϊόντος.

Τα αίτια εντοπίζονται στη διαφοροποίηση της συμπεριφοράς του τουρίστα:

- το υψηλό μορφωτικό επίπεδο ενδυναμώνει το ενδιαφέρον για πολιτιστικά προϊόντα.
- η ανάγκη του τουρίστα στις διακοπές του να ζήσει κάτι ξεχωριστό μπορεί να καλυφθεί μέσω πολιτιστικών γεγονότων
- παρόλο που κύριο κίνητρο για διακοπές αποτελεί ακόμη η ξεκούραση και η ανάπαυση, ο τουρίστας θέλει παράλληλα την ψυχαγωγία, κάτι που μπορεί να του προσφέρει και ο πολιτισμός.
- το πολιτιστικό προϊόν προωθεί αποτελεσματικά την εικόνα μιας χώρας. Η Ισπανία, για παράδειγμα, δεν διαφημίζεται πλέον στις χώρες της βόρειας Ευρώπης πλέον ως ένας οικονομικός παραθαλάσσιος προορισμός. Αντίθετα προωθεί το πολιτιστικό τουρισμό στο εσωτερικό της χώρας και τον αστικό τουρισμό.⁸⁸

Για την καλύτερη δυνατή απόδοση του ορισμού του Πολιτιστικού Τουρισμού είναι απαραίτητο να ληφθούν υπ' όψιν τα παρακάτω:

⁸⁶ Roth P., Marketing im Kulturtourismus-Teil II, in Marketing im Kulturtourismus, FernUniversitaet-Gesamthochschule in Hagen, Hagen 1998

⁸⁷ Jansen-Verbeke 1998, Konsola 1990, Mc Kercher et al 2004

⁸⁸ Roth 1998, Δέφνερ 1999

1) Τα ήθη, τα έθιμα και ο τρόπος ζωής ενός λαού. Δεν πρέπει να ταυτίζεται ο πολιτιστικός τουρισμός μόνο με την πολιτιστική κληρονομιά, αλλά και με την καθημερινότητα, την γλώσσα, την γαστρονομία, κλπ. Επίσης δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα απλό ρομαντικό ταξίδι στο παρελθόν.

2) Η διατήρηση και προστασία των μνημείων ως αδιαμφισβήτητα αποδεικτικά στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η αφύπνιση και η φροντίδα παραδοσιακών τοπικών εθίμων, χωρίς όμως να οδηγήσει στην εμπορευματοποίηση.

3) Η ανάδειξη των αφίξεων τουριστών ως κίνητρο για τις περιφέρειες να τονίσουν την τοπική κουλτούρα. Χωρίς την ενεργή συμμετοχή των περιφερειών και την ανάπτυξη της ταυτότητας των φορέων αυτής της κουλτούρας δεν μπορεί να αναπτυχθεί ο πολιτιστικός τουρισμός.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ως πολιτιστικός τουρισμός θα μπορούσε να ορισθεί η ήπια χρήση πολιτιστικών και ιστορικών στοιχείων και η φροντίδα παραδοσιακών τρόπων ζωής και κατοικίας σε μια περιφέρεια για την ανάδειξη του τουρισμού της. Εναλλακτικά, ένας εννοιολογικός ορισμός είναι ο εξής: «πολιτιστικός τουρισμός είναι η μετακίνηση ατόμων σε πόλους έλξης μακριά από το συνηθισμένο τόπο κατοικίας τους, με σκοπό να μαζέψουνε νέες πληροφορίες και εμπειρίες για την ικανοποίηση των πολιτιστικών τους αναγκών». Τέλος, ένας πιο τεχνικός ορισμός είναι ο εξής: «ο πολιτιστικός τουρισμός αφορά όλες οι μετακινήσεις των ατόμων σε συγκεκριμένους πολιτιστικούς πόλους έλξης, όπως είναι οι τοποθεσίες πολιτιστικής κληρονομιάς, οι καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι τέχνες και το θέατρο εκτός της κανονικής περιοχής κατοικίας τους».⁸⁹

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα σήμερα, την εποχή που η Ευρώπη οδεύει στην καθολική ένωση. Στην διαδικασία αυτή, ιδιαίτερη προσπάθεια δίνεται σε επίπεδο οικονομικό και πολιτικό, ενώ εμφανίζεται διαφοροποίηση σε επίπεδο πολιτιστικής ταυτότητας. Δεν μπορούμε να συζητήσουμε ακόμη για ενιαία ευρωπαϊκή πολιτιστική ταυτότητα, εφόσον αυτό προϋποθέτει κοινή ευρωπαϊκή αντίληψη, η οποία απαιτεί επικοινωνία και πληροφορία για τους ευρωπαϊκούς πολιτισμούς. Αυτή είναι μία από τις σημαντικές αποστολές του πολιτιστικού τουρισμού στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁹⁰

1.4 Οι νέες τεχνολογίες στον πολιτιστικό τουρισμό

Οι πιο σύγχρονες τάσεις που αφορούν τον πολιτιστικό τουρισμό επικεντρώνονται στη χρήση νέων τεχνολογιών και της Εικονικής Πραγματικότητας για την παρουσίαση ιστορικών και λαογραφικών στοιχείων. Ένας περιεκτικός ορισμός της εικονικής πραγματικότητας είναι ο εξής:

⁸⁹ Heinze, 2002, Richards 1996

⁹⁰ Heinze, 1997

πρόκειται για μία διεπαφή, η οποία συνδυάζει διαφορετικά τεχνικά συστήματα με σκοπό να δώσει τη δυνατότητα στον χρήστη να αλληλεπιδράσει σε πραγματικό χρόνο με μία εφαρμογή για την απεικόνιση (visualization), την περιγραφή της κίνησης (animation), την παραγωγή (generation) και την μεταβολή (modification) τρισδιάστατων δεδομένων, δημιουργημένων από υπολογιστή τα οποία βλέπει στερεοσκοπικά.⁹¹ Ο επισκέπτης έχει πλέον την δυνατότητα να ζήσει ιστορικά γεγονότα και να κινηθεί διαδραστικά μέσα σε αυτά (π.χ., μάχες, τελετουργίες, παραδοσιακοί τρόποι παραγωγής), να ξεναγηθεί σε ιστορικούς χώρους με τη βοήθεια οπτικοακουστικών μέσων ή να λάβει τις πληροφορίες που θέλει για την περιοχή που επισκέπτεται με τη βοήθεια σύγχρονων μέσων. Η τάση αυτή εντάσσεται στο κλίμα αναζήτησης αυθεντικών εμπειριών, αλλά και στη γενικότερη τάση ψηφιοποίησης όλων των διαδικασιών στις βιομηχανίες τουρισμού, στις αεροπορικές εταιρίες, στα ξενοδοχεία και στις επιχειρήσεις αναψυχής, μια τάση που περιγράφεται από τον όρο e-tourism.⁹²

Στην Ελλάδα η χρήση τεχνολογίας εικονικής πραγματικότητας δεν είναι ακόμα ιδιαίτερα διαδομένη. Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού είναι ο κύριος φορέας που δραστηριοποιείται στο τομέα αυτό.

1.5 Το ΙΜΕ μέσα από στατιστικά

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού από την αρχή της ίδρυσης του μέχρι σήμερα έχει δεχθεί εκατοντάδες χιλιάδες επισκέψεις ανθρώπων κάθε ηλικίας και από διάφορα μέρη της χώρας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι πως την ημέρα της επίσκεψης μας βρήκαμε μαθητές από σχολεία του Βόλου, του Γυθείου, της Θεσσαλονίκης και της Κρήτης. Η πρόσβαση στα στατιστικά στοιχεία του ΙΜΕ ήταν περιορισμένη όμως θα γίνει μια προσπάθεια από τα στοιχεία που μας παραχωρήθηκαν να δούμε την επιτυχία της λειτουργίας του και μέσα από τους αριθμούς.

Τα στοιχεία που παρατίθενται αφορούν το διάστημα από 01/09/2012 έως 31/05/2013.

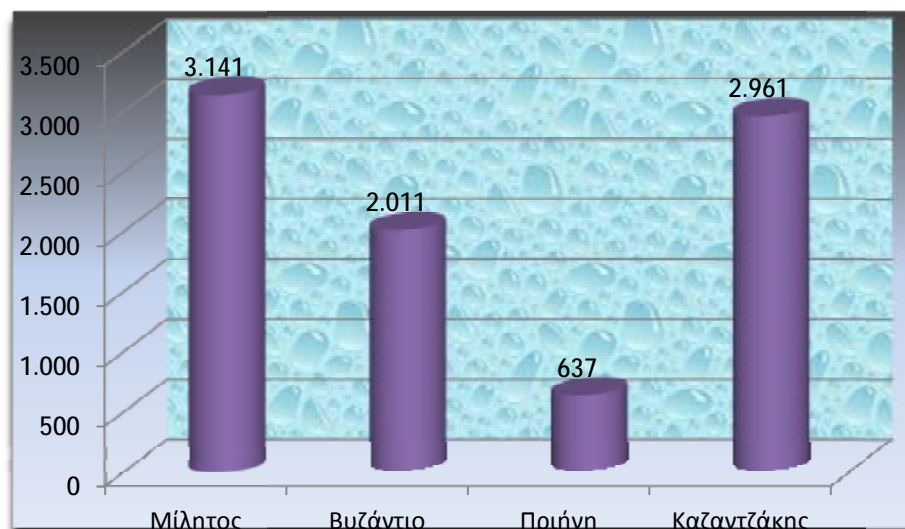
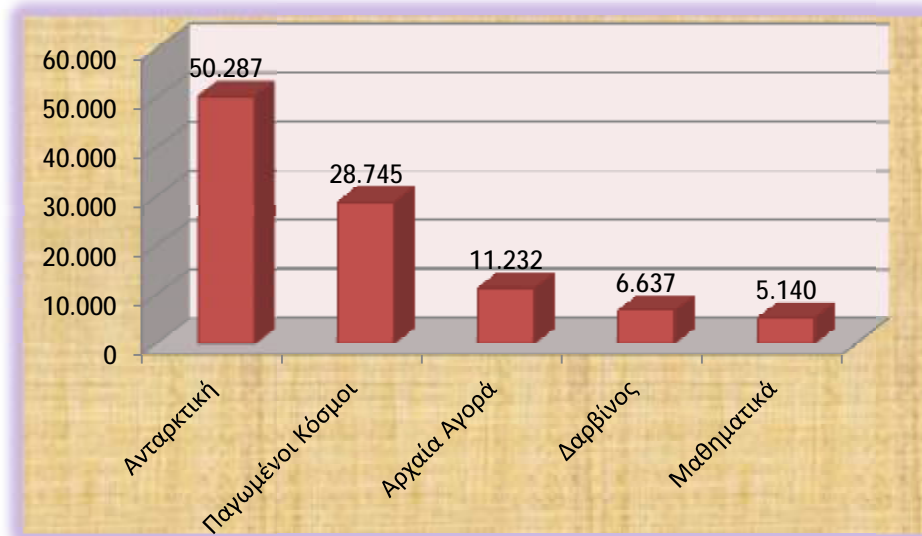
Μεγάλο μέρος των επισκεπτών του ΙΜΕ είναι μαθητές σχολείων σε εκπαιδευτική εκδρομή. Την έκθεση «Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική» επισκέφτηκαν συνολικά το διάστημα που αναφέραμε 50.287 άτομα εκ των οποίων οι 24.623 ήταν μαθητές σχολείων. Την προβολή στη Θόλο «Δαρβίνος, το μυστήριο της Φύσης παρακολούθησαν συνολικά 6.637 άτομα εκ των οποίων τα 4.561 ήταν μαθητές. Παρατηρούμαι ότι και στις δύο περιπτώσεις που αναφέραμε το ποσοστό των μαθητών είναι μεγάλο καθώς και οι δύο δραστηριότητες έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Σε αντίθεση με την έκθεση «Μύθοι και τέρατα που οι μαθητές ανέρχονται μόλις στους 5.009, έναντι των 29.216 ανεξάρτητων επισκεπτών σε σύνολο 34.332 επισκεπτών της έκθεσης.

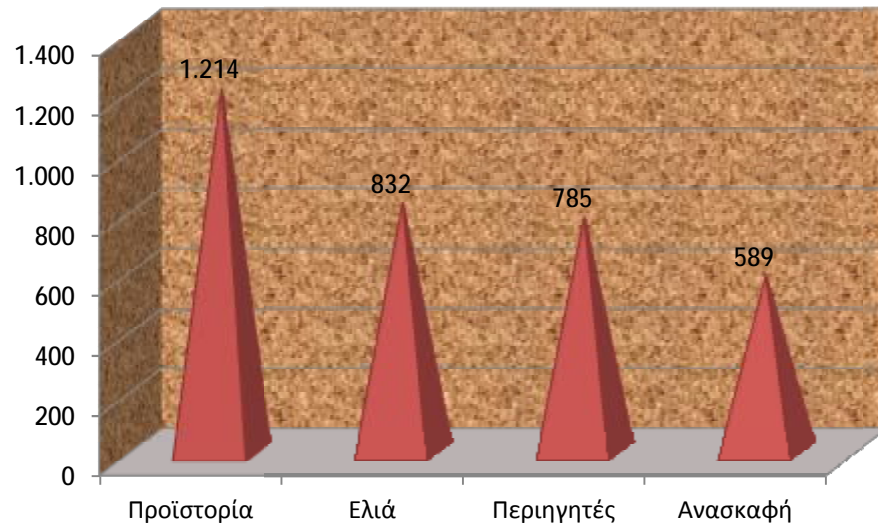
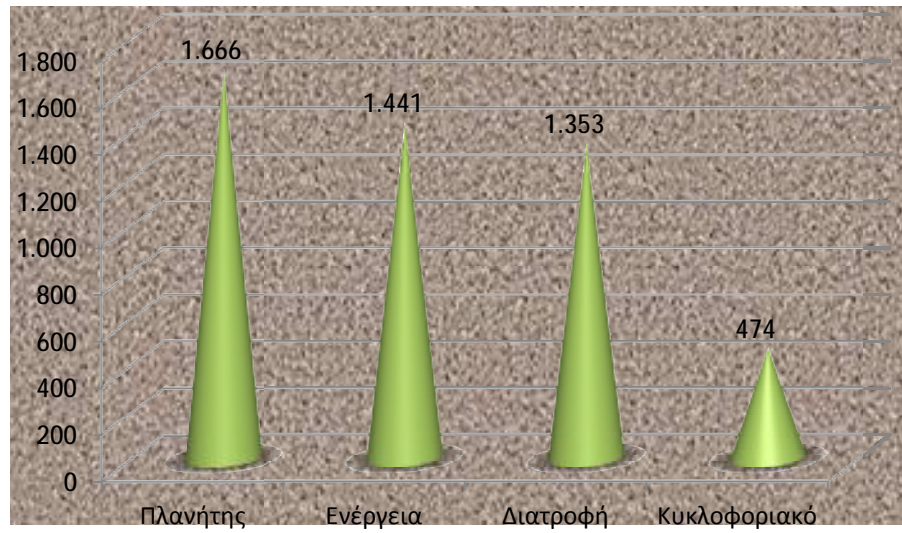
⁹¹ <http://www.view.iao.fraunhofer.de/>

⁹² Buhalis, 2003

Η έκθεση «Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική» βρίσκεται στην κορυφή των επισκέψεων για το διάστημα που αναφερόμαστε με σύνολο 50.287 επισκέπτες. Ακολουθεί η προβολή στη Θόλο «Παγωμένοι Κόσμοι» με 28.745 και η διαδραστική περιήγηση «Συνάντηση στην Αρχαία Αγορά» με 11.232 επισκέπτες. Η έκθεση «130 χρόνια Ν.Καζαντζάκης» συγκέντρωσε 2.961 επισκέπτες και η διαδραστική έκθεση «Ο πλανήτης σε χρειάζεται..Ζήσε στο 2050.» είχε 1.666 επισκέψεις. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «είμαι όπως τρώω» συγκέντρωσε 1353 επισκέπτες που έμαθαν ποια πρέπει να είναι σωστή διατροφή.

Παρατίθενται κάποια διαγράμματα και για άλλες εκθέσεις και δραστηριότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με περισσότερους από 8.000.000 τουρίστες το χρόνο, τα μουσεία, τα μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι παρότι αποφέρουν στο κράτος πολλά εκατομμύρια ευρώ, δεν τυγχάνουν της καλύτερης αντιμετώπισης. Το 2012 τα έσοδα από τα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους ανήλθαν στα 40.552.784 ευρώ, ενώ ήδη στο πρώτο 5μηνο του 2013 τα έσοδα ανέρχονται στα 10.794,453 ευρώ, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Το 2002 οι επισκέπτες των μουσείων ανέρχονταν στα 2.687.649, τη χρονιά αυτή ακολούθησαν 2 χρόνια δυσλειτουργίας και άσχημων στατιστικών για τα μουσεία, καθώς τα περισσότερα ήταν κλειστά λόγω εργασιών. Το 2005 και το 2006 ήταν δύο καλές χρονιές με άνοδο των επισκέψεων στους 2.795.465 επισκέπτες, για να μειωθούν το 2008 στους 1.994.864. με την ίδρυση του μουσείου της Ακρόπολης το 2009 ακολουθεί μια μεγάλη αύξηση επισκεπτών που ξεπερνά τα 3.000.000 επισκέπτες για δύο έτη για να καταλήξει το 2012 στους 2.975.689 επισκέπτες. Το μεγαλύτερο ποσοστό επισκέψεων σε μουσεία είναι στην περιοχή της Αττικής.

Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία του 2011 διέμειναν στην περιοχή της Αττικής 2.037.713 τουρίστες.

Οι αριθμοί δείχνουν πως λιγότερο από 40% από τους τουρίστες που επισκέπτονται τη χώρα μας επισκέπτονται πολιτιστικούς χώρους. Γεγονός που οφείλεται στην μη προβολή των χώρων από το κράτος και τους ίδιους τους πολιτιστικούς χώρους, αλλά και στην κακή και ελλιπή λειτουργία τους, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία των ερωτηθέντων στην έρευνα του ΥΠΠΟ το 2010 να απαντά πως κανένας από τους 176 μουσειακούς και αρχαιολογικούς χώρους δεν μπορεί να ικανοποιήσει όλες τις απαιτήσεις του επισκέπτη.⁹³

Στον αντίποδα όλων αυτών, σε μια υπερσύγχρονη κτηριακή μονάδα, που όλοι οι χώροι είναι καθαροί, ευκολοπροσβάσιμοι για όλους και ειδικά για τα ΑΜΕΑ, το κυλικείο και το πωλητήριο λειτουργεί πάντα, τα ωράρια λειτουργίας καλύπτουν κάθε επισκέπτη χωρίς να τον περιορίζουν και να τον δυσκολεύουν στην επίσκεψή του, το προσωπικό είναι πάντα εκεί πρόθυμο να λύσει κάθε απορία και να κάνει την επίσκεψη ξεχωριστή, βρίσκεται το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού.

Δυστυχώς όμως οι φορείς τουρισμού δεν το αξιοποιούν όπως θα άρμοζε. Γεγονός είναι πως στην έρευνά μας δεν βρήκαμε πουθενά στην ΕΛ.ΣΤΑΤ, ούτε καν στα ιδιωτικά μουσεία, να αναφέρεται το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού.

Η Ελλάδα είναι κάτι παραπάνω από τη σημερινή της εικόνα. Οι κρίσεις έρχονται και φεύγουν. Η Ελλάδα όμως είναι ακόμα και θα είναι για πάντα ένα

⁹³ http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1802

ισχυρό όνομα. Στόχος πρέπει να είναι η ολική αποκατάστασή της εικόνας της Ελλάδας και η τοποθέτησή της ξανά στον κατάλογο των μεγάλων δυνάμεων του Τουρισμού για να μπει και πάλι η χώρα μας σε τροχιά ανάπτυξης και ευημερίας. Η Ελλάδα είναι κάτι παραπάνω από θάλασσα και ήλιος. Η Ελλάδα αποτελεί ένα όνομα που συμπυκνώνει παγκόσμιες αξίες και σύμβολα. Είναι υπογραφή κύρους και φήμης.

Ο Μείζων Ελληνισμός αποτελεί για την Ελλάδα εθνικό κεφάλαιο που δεν πρέπει να αφήσουμε να χαθεί, δεν αποτελεί θεωρητική έννοια, αλλά είναι μια βιωματική εμπειρία χωρίς γεωγραφικά όρια, μιας και οι κοινότητες των απόδημων Ελλήνων απλώνονται σε ολόκληρο τον κόσμο, έχοντας όμως ανεπτυγμένη την αίσθηση της κοινής ταυτότητας και τη συνείδηση της ελληνικότητας, γεγονός που οφείλεται μεταξύ άλλων και στην ελληνική νοηματοδότηση του κόσμου, στον τρόπο δηλαδή που οι Έλληνες βιώνουν τον κόσμο.

Το έργο του Ιδρύματος δεν είναι μόνο εκπαιδευτικό, μπορεί και προσφέρει μια ανεπανάληπτη εμπειρία σε κάθε επισκέπτη ότι ηλικίας και αν είναι. Οι κρατικοί φορείς θα πρέπει να του δώσουν την σημασία που του αξίζει, να το στηρίξουν, να το προωθήσουν αλλά και να το εκμεταλλευτούν ως πηγή τουρισμού. Τα τουριστικά πρακτορεία με την σειρά τους πρέπει να καταλάβουν πως η ένταξη ή έστω η γνωστοποίηση στον τουρίστα της Αθήνας μιας επίσκεψης στους χώρους του σύγχρονου αυτού μουσείου, μπορεί μόνο θετικό αντίκτυπο να έχει στην ψυχαγωγία του τουρίστα αλλά και στην προώθηση του τουρισμού μας.

Οι εμπειρίες που προσφέρει το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού μπορούν να γίνουν πόλος έλξης για τους τουρίστες και τις οικογένειές τους, η ύπαρξη μιας τόσο υψηλού επιπέδου παροχής γνώσης αλλά και διασκέδασης δεν μπορεί να έχει παρά μόνο θετικό αντίκτυπο στον εσωτερικό αλλά και στον εξωτερικό τουρισμό της χώρας. Για ένα τέτοιο στολίδι πολιτισμού στην γκρίζα Αθήνα, που παρέχει τόσες διαφορετικές μορφές γνώσης και διασκέδασης, οφείλουν το κράτος και οι αρμόδιοι φορείς να προωθήσουν και να αναδείξουν την λειτουργία του και την προσφορά του τόσο στην εκπαίδευση όσο και στον τουρισμό.

Στα δύσκολα χρόνια που διανύουμε, με την οικονομική κρίση να φτάνει την χώρα στα όρια της, πρέπει να εκμεταλλευτούμε ότι μπορούμε. Ο τουρισμός αυτής της χώρας είναι ίσως το μεγαλύτερο ατού της που όμως δεν έχει ακόμα λάβει την απαραίτητη προσοχή. Τόσο οι ομορφιές της φύσης, η θάλασσα και ο ήλιος, όσο και ο φωτεινός πολιτισμός στο βάθος των αιώνων είναι πόλος έλξης για τουρίστες από όλο τον κόσμο και χρήζει της απαραίτητης προσοχής από τους αρμόδιους φορείς.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

1. Τα νέα του Ελληνικού Κόσμου, περιοδικό, τεύχος 53, Μάρτιος-Μάϊος 2013, σελ.6-7
2. Τα νέα του Ελληνικού Κόσμου, περιοδικό, τεύχος 52, Δεκέμβριος 2012-φεβρουάριος 2013, σελ.5
3. Μ. Ιατρίδη, Το Μουσείο και ο πολιτιστικός του ρόλος για το παιδί
4. Ε.Φιλιπποπούλου-Μιχαηλίδου, Μουσεία σε κρίση ταυτότητας.
5. Βασιλειάδης Χ., Η Διοικητική και το Μάρκετινγκ των Τουριστικών Προορισμών, Εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 2003.
6. Δέφνερ Αλ., “Πολιτιστικός Τουρισμός και Δραστηριότητες Ελευθέρου Χρόνου: Η επίδραση στη λειτουργία των πόλεων”, στο Οικονόμου Δ., Πετράκος Γ., “Η ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων”, Βόλος 1999

Ξένη

7. M. Guerrien, Pour une nouvelle politique du patrimoine
8. Richards G. (ed.), Cultural Tourism in Europe, Cab International, London 1996
9. Roth P., *Marketing im Kulturtourismus-Teil II*, in Marketing im Kulturtourismus, FernUniversitaet-Gesamthochschule in Hagen, Hagen 1998
10. Heinze T., *Fallstudien und regionale Konzepte zum Kulturtourismus*, FernUniversitaet-Gesamthochschule in Hagen, Hagen 1997
11. Heinze T., *Kultursponsoring, Museumsmarketing, Kulturtourismus, ein Leitfaden fuer Kulturmanager*, Westdeutscher Verlag, Wiesbaden 2002.
12. Buhalis, D., *eTourism: information technology for strategic tourism management*, Pearson (Financial Times/Prentice Hall), London 2003
13. Jansen-Verbeke M., “Tourismification of Historical Cities” in *Annals of Tourism Research*, Vol. 25, No 3, pp. 739-769, Elsevier, London 1998.
14. Konsola D., "Cultural Activity and State Policy: The regional dimension", RDI publ., Athens 1990
15. Mc Kercher B., Ho P., du Cros H., “Relationship between tourism and cultural heritage management: evidence from Hong Kong” in *Tourism Management* 26 pp 539-548, Elsevier, London 2005.

16. Richards G. (ed.), *Cultural Tourism in Europe*, Cab International, London 1996.

Ηλεκτρονικές σελίδες

17. <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=80>
18. <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=80>
19. <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=81>
20. <http://www.ime.gr/fhw/index.php?lg=1&state=pages&id=82>
21. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=63&lang=1>
22. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=63&fid=21&lang=1>
23. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=63&fid=22&lang=1>
24. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=63&fid=23&lang=1>
25. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=63&fid=24&lang=1>
26. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=64&lang=1>
27. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=64&fid=25&lang=1>
28. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=64&fid=26&lang=1>
29. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=14&lang=1>
30. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=1&lang=1>
31. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=2&lang=1>
32. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=3&lang=1>
33. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&fid=2&lang=1>
34. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=4&lang=1>
35. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=5&lang=1>
36. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&fid=27&lang=1>
37. <http://www.fhw.gr/collections/coins/>
38. <http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=6&lang=1>

- 39.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=7&lang=1>
- 40.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=8&lang=1>
- 41.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=10&lang=1>
- 42.<http://edu.ime.gr/>
- 43.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=11&lang=1>
- 44.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=22&lang=1>
- 45.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=12&lang=1>
- 46.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&pid=13&lang=1>
- 47.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&fid=7&lang=1>
- 48.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&fid=8&lang=1>
- 49.<http://www.fhw.gr/depts/historydept/index.php?opt=65&fid=9&lang=1>
- 50.http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=page&id=1&lang_id=gr
- 51.http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=erga&id=9&lang_id=gr
- 52.http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=erga&id=10&lang_id=gr
- 53.http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=erga&id=11&lang_id=gr
- 54.http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=page&id=6&lang_id=gr
- 55.http://www.fhw.gr/depts/genealogy/index.php?view=page&id=5&lang_id=gr
- 56.<http://erevna.ime.gr/gr/gis.html>
- 57.<http://erevna.ime.gr/library/gr/index.php>
- 58.<http://erevna.ime.gr/library/gr/silogi.php>
- 59.<http://erevna.ime.gr/library/gr/dorees.php>
- 60.<http://erevna.ime.gr/gr/dglib.html>
- 61.<http://erevna.ime.gr/gr/editors.html>
- 62.<http://erevna.ime.gr/gr/copyrights.html>
- 63.<http://multimedia.ime.gr/>
- 64.http://www.fhw.gr/vr/gr/docs/in_intro.html
- 65.http://www.fhw.gr/vr/gr/docs/in_present.html

66. http://www.fhw.gr/vr/gr/docs/in_techno.html
67. <http://www.fhw.gr/films/index.php>
68. <http://www.fhw.gr/films/index.php?view=erg>
69. http://www.fhw.gr/films/index.php?view=stat&st_id=11
70. http://www.fhw.gr/films/index.php?view=stat&st_id=8
71. http://www.fhw.gr/films/index.php?view=stat&st_id=9
72. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=1&m=1&lg=>
73. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=8&m=1&s=8&lg=>
74. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=9&m=1&s=9&lg=>
75. <http://future.hellenic-cosmos.gr/>
76. <http://www.theatron254.gr/>
77. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=17>
78. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=13>
79. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=2>
80. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=22>
81. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=23>
82. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=4>
83. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=7>
84. <http://www.theatron254.gr/index.php?pid=32>
85. <http://www.tholos254.gr/gr/index.html>
86. <http://www.tholos254.gr/projects/index.html>
87. <http://www.tholos254.gr/gr/tecnologia.html>
88. <http://www.tholos254.gr/gr/ylopoiisi.html>
89. <http://www.tholos254.gr/gr/arxitektonika.html>
90. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=2&m=2&lg=>
91. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=12&m=2&s=12&lg=>
92. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=62&m=2&s=12&lg=>
93. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=60&m=2&s=12&lg=>
94. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=67&m=2&s=12&lg=>
95. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=77&m=2&s=77&lg=>
96. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=16&m=2&s=16&lg=>
97. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=31&m=3&s=31&lg=>
98. <http://www.friends.gr/>
99. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=32&m=3&s=32&lg=>
100. <http://www.ime.gr/cosmos/index.php?id=43&m=3&s=43&lg=>
 =
http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1802